

**Externé hodnotenie Operačného programu Ľudské zdroje
pre programové obdobie 2014 – 2020**

realizované v rámci projektu
Technická pomoc OP ĽZ pre MPVSR SR 2019-2023

**Hodnotenie pokroku k naplneniu cieľov PO Technická
vybavenosť v obciach s prítomnosťou
marginalizovaných rómskych komunít v rámci OP ĽZ**

ZÁVEREČNÁ HODNOTIACA SPRÁVA

Objednávateľ:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Poskytovateľ:

Skupina dodávateľov v zložení: Octigon, a.s., Projektové služby, s.r.o., RADELA s.r.o.

Autori výstupov hodnotenia:

Ján Helbich
Miroslav Košík

Na procesoch pri realizácii hodnotenia sa ďalej podieľali:

Lýdia Zimániová
Romana Juríková

Za obsah, zistenia a odporúčania tejto hodnotiacej správy je zodpovedný Poskytovateľ. Vyjadrenia a názory uvedené v tejto správe sa nemusia nutne zhodovať s názormi Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Obsah

Zoznam použitých skratiek	4
Zhrnutie	7
Executive Summary	9
1 Kontext hodnotenia	12
2 Metodika hodnotenia	14
3 Zistenia	16
3.1 EO1: Do akej miery sa naplňajú spoločné a programovo špecifické ukazovatele PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít v rámci OP ĽZ?	16
3.2 EO2: Aké je priebežné plnenie ukazovateľov výkonnostného rámca a do akej miery je možné minimalizovať prípadné riziko nenaplnenia ukazovateľov?	28
3.3 EO3: Do akej miery prispieva PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít v rámci OP ĽZ k napĺňaniu Stratégie Európa 2020?	32
3.4 EO4: Do akej miery je vhodné nastavený systém zberu dát vo vzťahu k cieľovej skupine alebo prípadne do akej miery je možné zefektívniť a zjednodušiť proces získania týchto informácií?	39
3.5 EO5: Do akej miery je možné zintenzívniť implementáciu PO?	43
3.6 EO6: Do akej miery zodpovedajú finančné alokácie rozsahu cieľov OP ĽZ zvolenej forme podpory a štruktúre financovania?	61
3.7 EO7: Do akej miery je zdôvodnené použitie konkrétneho finančného nástroja/formy podpory?	68
3.8 EO8: Do akej miery sú použité finančné prostriedky primerané cieľom PO a využívané efektívne a hospodárne v zmysle stratégie finančného riadenia EŠIF?	72
4 Odporúčania	79
4.1 Operatívne (pre programové obdobie 2014 – 2020)	79
4.2 Strategické (pre programové obdobie 2021 – 2027)	80
5 Prílohy	82
5.1 Príloha 1 – Evaluačná matica	83
5.2 Príloha 2 – Teória zmeny	87
5.3 Príloha 3 – Zoznam oslovených prijímateľov NFP v PO6	88
5.4 Príloha 4 – Zoznam oslovených oprávnených žiadateľov nezapojených v rámci PO6	91
5.5 Príloha 5 – Mapa navštívených obcí	92
5.6 Príloha 6 – Zoznam osôb, s ktorými bol vedený rozhovor	93
5.7 Príloha 7 – Použité zdroje informácií	95
5.8 Príloha 8 – Zoznam tabuliek, grafov a obrázkov	98

Zoznam použitých skratiek

3D	princíp „desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie“
a i.	a iné
a pod.	a podobne
a.s.	akciová spoločnosť
AoZ	asistent osvedy zdravia
Atlas RK	Atlas rómskych komunít
CO	certifikačný orgán
CO ₂	oxid uhličitý
CO ₂ e	emisie oxidu uhličitého
COV	celkové oprávnené výdavky
COVID-19	infekčné ochorenie (z angl. Coronavirus disease 2019)
DOP	dopytovo-orientovaný projekt
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EHP	Európsky hospodársky priestor
EIB	Európska investičná banka
EIF	Európsky investičný fond
EK	Európska komisia
ekv.	ekvivalent
ENRF	Európsky námorný a rybársky fond
EO	evaluačná otázka
EP	Európsky parlament
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
ESF	Európsky sociálny fond
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
ETS	Európska schéma obchodovania s emisnými kvótami (z angl. Emissions Trading)
EU SILC MRK	Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností v prostredí marginalizovaných rómskych komunít
EU SILC	Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach (z angl. EU Statistics on Income and Living Conditions)
EÚ	Európska únia
FN	finančné nástroje
FTE	ekvivalent plných pracovných úväzkov (z angl. full-time equivalent)

HP MRK	horizontálna priorita Marginalizované rómske komunity
IP	investičná priorita
IPC	Informačno-poradenské centrum
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
ITMS2014+	centrálny informačný systém
KC	komunitné centrum
KF	Kohézny fond
kWh	kilowatthodina
M.J.	merná jednotka
MF SR	Ministerstvo financií SR
mil.	milión
MNO	mimovládna nezisková organizácia
MOPS	miestne občianske poriadkové služby
MPSVaR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MRK	marginalizované rómske komunity
MSP	malý a stredný podnik
MsÚ	mestský úrad
MŠ	materská škola
MU	merateľný ukazovateľ
MV SR	Ministerstvo vnútra SR
N/A	neaplikovateľné (z angl. not applicable)
napr.	napríklad
NFP	nenávratný finančný príspevok
NP MaH	národný projekt <i>Monitorovanie a hodnotenie</i>
NP	národný projekt
NPR SR	Národný program reforiem SR
OcÚ	obecný úrad
OP KŽP	Operačný program Kvalita životného prostredia
OP ĽZ	Operačný program Ľudské zdroje
OP VaI	Operačný program Výskum a inovácie
OP	operačný program
OSN	Organizácia Spojených národov
PO5	prioritná os 5 <i>Integrácia marginalizovaných rómskych komunít</i>
PO6	prioritná os 6 <i>Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít</i>

PO	prioritná os
pozn.	poznámka
príp.	prípadne
PRV	Program rozvoja vidieka
resp.	respektíve
RK	rómska komunita
RO	riadiaci orgán
SA	akciová spoločnosť (z pol'. Spółka akcyjna)
SGI	Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť
SIH	Slovak Investment Holding, a.s.
SK	Slovensko
SLSP	Slovenská sporiteľňa, a.s.
SO	sprostredkovateľský orgán
SORO	Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom
SR	Slovenská republika System)
SZRB	Slovenská záručná a rozvojová banka
SŽP	súhrnná žiadosť o platbu
ŠC	špecifický cieľ
TISE	poľská spoločnosť Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych SA
TP	terénny pracovník
TSP	terénny sociálny pracovník
tzv.	takzvaný
UNDP	Rozvojový program Spojených národov (z angl. United Nations Development Programme)
ÚSVRK	Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity
VO	verejné obstarávanie
VR	výkonnostný rámec
VÚC	vyšší územný celok
Z.z.	zbierka zákonov
ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska
ZŠ	základná škola
ŽoNFP	žiadosť o nenávratný finančný príspevok
ŽoP	žiadosť o platbu

Zhrnutie

Kontext

Prioritná os 6 „Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít“ (ďalej len „PO6“) sa zameriava na implementáciu investičných nástrojov, ktorých cieľom je podporiť obce s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít (ďalej len „MRK“) a zlepšiť životné podmienky pre MRK. Intervencie v rámci PO6 sú zamerané na oblasti, v ktorých sú najvýraznejšie rozdiely medzi MRK a majoritnou populáciou: oblasť bývania, prístup k pitnej vode, technická infraštruktúra, systém nakladania s odpadom, prístup k sociálnej infraštruktúre, k vzdelávaniu a tiež oblasť podpory subjektov sociálnej ekonomiky. Pomoc poskytovaná cez PO6 je adresovaná do obcí z Atlasu rómskych komunít (ďalej len „Atlasu RK“) 2013 a 2019. PO6 je postavená na dvoch investičných prioritách, ktoré sledujú dosahovanie štyroch špecifických cieľov.

Metodika hodnotenia

Hodnotenie pokroku k naplneniu cieľov PO6 prebiehalo od augusta do októbra 2020. Na základe stanovených evaluačných otázok sa hodnotitelia zameriavali na napĺňanie spoločných a programovo špecifických ukazovateľov, vyhodnotenie plnenia výkonnostného rámca, zhodnotenie príspevku PO k napĺňaniu Stratégie Európa 2020 a tiež hospodárnosti, účelnosti a účinnosti vykonávania PO.

Hodnotitelia analyzovali dáta z rôznych zdrojov, predovšetkým z dát poskytnutých sprostredkovateľským orgánom (ďalej len „SO“), z verejne dostupných databáz a dokumentov súvisiacich s implementáciou PO6 Operačného programu Ľudské zdroje (ďalej len „OP ĽZ“) a tiež s podporou MRK v Slovenskej republike (ďalej len „SR“). Okrem analýzy primárnych dát hodnotitelia uskutočnili rozhovory s predstaviteľmi inštitúcií priamo zapojených do realizácie intervencií v PO6 a tiež realizovali terénne zisťovanie pozostávajúce z osobných pološtruktúrovaných rozhovorov s relevantnými zástupcami vybranej vzorky oprávnených žiadateľov a prijímateľov nenávratného finančného príspevku (ďalej len „NFP“) v PO6.

Hlavné zistenia

Dosahovanie pôvodne definovaných cieľových hodnôt viacerých merateľných ukazovateľov (ďalej len „MU“) výstupu je ohrozené. Plnenie MU výsledku nie je možné objektívne vyhodnotiť, keďže relevantné štatistické zisťovania, na základe ktorých sa overí plnenie cieľových hodnôt, sú plánované až na roky 2021 a 2023. Finančný pokrok implementácie PO6 odráža situáciu ohľadne jej fyzického pokroku. **Čisté čerpanie PO6 dosahuje najnižšiu úroveň spomedzi všetkých PO OP ĽZ.** Priebežné plnenie výkonnostného rámca PO6 nie je priaznivé. Je potrebné pokračovať v prebiehajúcom úsilí o **zvýšenie kontrahovania a nadväzne čerpania alokovaných financií**, aby sa dosiahla plánovaná hodnota zámeru pre finančný ukazovateľ výkonnostného rámca pre rok 2023. Pri zbere a nastavení sledovaných údajov pre niektoré MU vo vzťahu k cieľovej skupine MRK existujú určité nejasnosti. Migrácia obyvateľov MRK často umocňuje obavy oprávnených žiadateľov, či budú schopní správne nastaviť a následne naplniť cieľové hodnoty pre niektoré sledované MU.

V dosahovaní cieľov **Stratégie Európa 2020** vykazuje implementácia intervencií PO6 **najvýznamnejší príspevok v oblasti odstraňovania chudoby a sociálneho vylúčenia**. Do určitej miery je možné sledovať príspevok projektov PO6 k napĺňaniu cieľov v environmentálnej oblasti ohľadom klimatických zmien a energetiky a v oblasti zamestnanosti. V oblasti vzdelávania v súčasnosti PO6 neprispieva k plneniu stanovených národných cieľov.

Priestor na zintenzívnenie implementácie PO6 existuje podľa názoru hodnotiteľov v **zvýšení informovanosti oprávnených žiadateľov**, v dodržiavaní indikovaného harmonogramu výziev, ale predovšetkým v **poskytovaní podpory a pomoci** pri vypracovávaní žiadosti o NFP a ďalšom **znižovaní administratívnej a časovej náročnosti** pri jej príprave. Pre neziskový sektor, ale často aj pre obce, je prekážkou **spolufinancovanie**, pričom v obciach býva tento problém priamo spojený s nevôľou

majority podporiť projekty zamerané na pomoc MRK. Osobitným problémom podľa zistení hodnotiteľov je vysoké množstvo kontrol a ich často nekonzistentný výsledok. **Problém udržateľnosti** je spojený so zabezpečením prevádzky nových alebo zrekonštruovaných budov, ale aj s problémom vandalizmu v MRK. Na ochotu žiadať o NFP vo výzvach PO6 majú dopad aj **legislatívne opatrenia**, a to rovnako pozitívny (výstavba materských škôl), ako aj negatívny (verejné obstarávanie (ďalej len „VO“), sociálny aspekt vo VO). Existuje pomerne **veľká absorpčná kapacita** pre implementáciu PO6 zahŕňajúca verejný aj neziskový sektor. Z terénneho zisťovania vyplynula potreba **individuálneho prístupu k obciam s vyšším podielom a vyšším počtom MRK** a zabezpečenia lepšej adresnosti pomoci v rámci výziev v PO6.

Alokácia finančných prostriedkov na PO6 bola v čase programovania **v súlade s identifikovanými potrebami MRK a špecifickými cieľmi PO**. Hlavným problémom je, že sa nedarí zabezpečiť väčší fyzický a finančný pokrok prostredníctvom už úspešne kontrahovaných projektov, a to ako cez DOP, tak aj prostredníctvom finančných nástrojov. **Podpora aktivít PO6** formou nenávratnej finančnej podpory formou DOP a formou finančných nástrojov prebieha **v zmysle platnej legislatívy v súlade s investičným charakterom opatrení**. Použitie tejto formy podpory je vhodné a relevantné. Hodnotitelia považujú za negatívum, že napriek určitým pokrokom nebola spustená realizácia finančných nástrojov pre PO6. Účinnosť realizovaných aktivít pre plnenie cieľov je v súčasnosti nízka, avšak je primeraná čerpaniu alokovaných financií. Po prepočítaní hodnôt nákladovej efektívnosti MU výstupu je možné predbežne konštatovať, že **finančné zdroje sú využívané primerane cieľom PO6 a sú využívané efektívne a hospodárne**.

Operatívne odporúčania pre programové obdobie 2014 – 2020

Medzi opatrenia navrhnuté pre prebiehajúce programové obdobie patrí ďalšie znižovanie administratívnej záťaže, ktoré by malo zahŕňať postupné odstraňovanie byrokracie pri príprave ŽoNFP aj počas implementácie projektov. Odporúčaným opatrením je aj komplexné vyhlasovanie výziev tak, aby zahŕňali viacero rôznych oblastí podpory, a rozšírenie oprávnených výdavkov. Na zvýšenie miery zapojenia oprávnených žiadateľov do výziev v PO6 sa odporúča poskytovanie praktickej asistencie pre žiadateľov a prijímateľov NFP. Hodnotitelia odporúčajú zvážiť vytvorenie spoločnej informačnej kampane o PO6 a PO5, a to pre potenciálnych žiadateľov, pre obyvateľov MRK a rovnako aj pre majoritné obyvateľstvo. Odporúča sa aj hľadanie alternatívnych riešení pre dosahovanie ŠC 6.2.1, prípadne prijatie rozhodnutia o jeho revízii.

Strategické odporúčania pre programové obdobie 2021 – 2027

Jedným z navrhnutých odporúčaní pre nasledujúce programové obdobie je určenie jednej inštitúcie, ktorá by zabezpečovala koordináciu neinvestičných a investičných opatrení pre podporu obyvateľov MRK. Dôležitým odporúčaním je dôsledné mapovanie potrieb obcí s prítomnosťou MRK so zameraním na obce s vysokým podielom/počtom obyvateľov MRK a poskytovanie odbornej a administratívnej pomoci žiadateľom a prijímateľom NFP priamo v regiónoch. Na zváženie hodnotiteľa dávajú rozdelenie výziev pri projektoch s predpokladaným vysokým rozpočtom na výzvu určenú pre projektový zámer a výzvu na samotný projekt, prípadne financovanie projektovej dokumentácie z iných zdrojov pre vybraných žiadateľov. Zásadným odporúčaným opatrením je podpora dlhodobého informovania o finančných nástrojoch všetkých zainteresovaných subjektov a tiež výmena dobrých skúseností s inými štátmi EÚ v tejto oblasti. Odporúčané je smerovanie návratnej finančnej pomoci cez finančné nástroje aj na mimovládne neziskové organizácie (ďalej len „MNO“), ako aj rozšírenie typov oprávnených aktivít v podporovaných oblastiach. Pre oblasť bývania hodnotitelia odporúčajú nastaviť oprávnené hlavné aktivity tak, aby boli realizovateľné aj pre obce s vyšším počtom a podielom MRK a pre MNO. Odporúča sa aj priebežne hodnotiť kvalitu poskytovaných služieb v podporených zariadeniach a iniciovať diskusiu o čiastkových legislatívnych zmenách, ktoré by mohli pomôcť zintenzívniť implementáciu projektov v oblasti pomoci MRK.

Executive Summary

Context

Priority axis 6 „Technical facilities in municipalities with the presence of marginalised Roma communities“ (hereinafter “PA6”) focuses on the implementation of investment mechanisms aimed at supporting municipalities with the presence of marginalised Roma communities (hereinafter “MRC”) and improving living conditions for MRC. Interventions within PA6 focus on areas where the gap between MRC and the majority of the population is most significant: housing, access to drinking water, technical infrastructure, waste management system, access to social infrastructure, education and support for social economy actors. The assistance provided through PA6 is directed to municipalities from the Atlas of Roma Communities (hereinafter “Atlas RC”) 2013. PA6 is built on two investment priorities which pursue four specific objectives.

Evaluation methods

The assessment of progress towards achieving PA6 objectives was carried out from August to October 2020. On the basis of the evaluation questions defined, the evaluators focused on the implementation of common and programme-specific indicators, on the evaluation of implementation of the performance framework, evaluation of the PA contribution to the Europe 2020 Strategy, as well as on the efficiency, relevance and effectiveness of the PA implementation.

The evaluators analysed data from various sources, mainly from data provided by the intermediate body (hereinafter “IB”), from publicly available databases and documents related to PA6 implementation of the Human Resources Operational Programme (hereinafter “HR OP”) as well as documents related to support of MRC in the Slovak Republic (SR). In addition to the analysis of primary data, the evaluators held interviews with representatives of the institutions directly involved in the implementation of the interventions within PA 6 and also carried out field surveys consisting of face-to-face semi-structured interviews with relevant representatives of a selected sample of eligible applicants and beneficiaries of non-repayable financial contribution (hereinafter “NFC”) in PA6.

Key findings

Achievement of the previously defined target values for several measurable indicators (hereinafter “MI”) of the output is at risk. It is not possible to assess the MI result objectively, since the relevant statistical surveys according to which the achievement of target values can be verified are planned for the years 2021 and 2023. Financial progress of PA6 implementation reflects the situation regarding its physical progress. **Net implementation of PA6 is at the lowest level among all HR OP PAs.** Interim implementation of the performance framework of PA6 is not satisfactory. Ongoing **efforts to increase contracting and subsequent implementation of allocated funds** need to be continued to achieve the planned target value for the financial indicator of the performance framework for 2023. There are some uncertainties in the collection and set up of the monitored data for some MIs in relation to the target group of the MRC. The migration of the MRC population often reinforces the concerns of eligible applicants regarding their ability to correctly set up and consequently achieve target values for several MI.

In achieving the **Europe 2020 Strategy** objectives, the implementation of interventions of PA6 represents **the most important contribution in the field of poverty and social exclusion eradication.** To a certain extent, the contribution of PA6 projects to environmental (concerning the climate and energy) and employment objectives can be monitored. In the field of education, PA6 does not currently contribute to the achievement of set national objectives.

In the evaluators' opinion, there is potential for enhancing the implementation of PA6 by **raising the awareness of eligible applicants**, in meeting the indicated call schedule, but in particular in **provision of support and assistance** in drafting NFC applications and in further reducing of the administrative and time-related complexity of their preparation. **Co-financing** is an obstacle for the non-profit sector, but often also for municipalities, while in municipalities this problem is directly linked to reluctance of the majority to support projects aimed at helping the MRC. A particular problem, according to the evaluators' opinion, is a high number of inspections and their often inconsistent findings. **The problem of sustainability** is linked to ensuring the operation of new or renovated buildings, but also to the problem of vandalism in the MRC. **Legislative measures** also have an impact on the willingness to request NFC within PA6 calls, both positive (construction of pre-primary schools) and negative (public procurement (hereinafter "PP"), a social aspect in PP). There is a relatively **large absorption capacity** for the implementation of PA6 involving both the public and non-profit sectors. Field investigations have shown the need **for individual treatment of municipalities with a higher share and a higher number of the MRC**, and for ensuring better support targeting under the PA 6 calls.

Allocation of funds to PA6 was in line with the identified needs of the MRC and the specific objectives of the PA at the time of programming. The main problem is that a greater physical and financial progress through the already successfully contracted projects, both through the DOP and through financial instruments, is not being achieved. **The promotion of PA6 activities** through non-repayable financial support in the form of DOP and financial instruments is carried out **in accordance with the investment character of the measures under the current legislation**. The use of this form of support is appropriate and relevant. The evaluators consider it negative that, despite some progress, the implementation of financial instruments for PA6 has not been launched yet. The effectiveness of the implemented activities for achieving the objectives is currently low but proportionate to the implementation of the allocated funds. Once the cost-efficiency values of the MI output have been recalculated, it can be provisionally concluded that **the financial resources are being used appropriately for the PA6 objectives and are used efficiently and economically**.

Operational recommendations for the programme period 2014-2020

The measures proposed for the current programme period include further reduction of administrative burden, which should include a gradual removal of red tape in preparation of NFC applications as well as during the projects' implementation. A comprehensive call launch to cover several different areas of support and widening of eligible expenditure is also a recommended measure. To increase the level of participation of eligible applicants in calls within PA6, it is recommended that practical assistance be provided to applicants for and beneficiaries of the NFC. The evaluators recommend considering the establishment of a joint PA6 and PA5 information campaign for potential applicants, for the MRC population, and for the majority population, too. It is also recommended sourcing alternative solutions for achieving the SO 6.2.1, or to take a decision on its revision.

Strategic recommendations for the programme period 2021-2027

One of the proposed recommendations for the next programme period is the identification of a single institution to ensure coordination of non-investment and investment measures to support the MRC population. An important recommendation is a thorough mapping of the needs of municipalities with the presence of the MRC, focusing on municipalities with a high MRC share/population, and providing professional and administrative assistance to NFC applicants and beneficiaries directly in the regions. The evaluators suggest considering dividing the calls for projects with a projected large budget to a call for project design and a call for the project itself, or alternatively, funding of project documentation from other sources for selected applicants. A key recommended measure is to raise awareness of the financial instruments among all stakeholders on a long-term basis as well as to exchange good practice with other EU countries in this area. It is recommended that repayable financial assistance be channelled through financial instruments also to non-governmental non-profit organisations

(hereinafter “NGOs”), as well as the extension of types of eligible activities in supported areas. For the housing sector, the evaluators recommend setting up eligible core activities to be feasible also for municipalities with a higher number and proportion of the MRC and for NGOs. It is also recommended to assess the quality of services provided in supported facilities on an ongoing basis and to initiate a debate on partial legislative changes that could help enhance the implementation of projects in the area of assistance to the MRC.

1 Kontext hodnotenia

OP ĽZ pre programové obdobie 2014 – 2020, ktorý bol prijatý a schválený rozhodnutím Európskej komisie (ďalej len „EK“) z 9. decembra 2014, sa strategicky zameriava na opatrenia, ktoré prispievajú k naplneniu národných cieľov definovaných na základe Stratégie Európa 2020 a Národného programu reforiem SR. Úlohu riadiaceho orgánu (ďalej len „RO“) pre OP ĽZ v tomto programovom období plní Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR SR“).

V záujme dosiahnutia presne určených cieľov v oblasti inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu¹ ide v prvom rade o opatrenia namierené na posilňovanie ekonomického rastu a zamestnanosti v SR.

Vzhľadom na skúsenosti s implementáciou Horizontálnej priority marginalizovaných rómskych komunít (ďalej len „HP MRK“) v predchádzajúcom programovom období 2007 – 2013 a v súlade s národnou Stratégiou SR pre integráciu Rómov do roku 2020 a Národným programom reforiem SR (ďalej len „NPR SR“) bolo nevyhnuté venovať zvláštnu pozornosť riešeniu situácie MRK ako skupiny obyvateľstva najviac postihnutej chudobou, a to najmä v otázke ich sociálneho a spoločenského začleňovania.

Komplexný prístup k riešeniu tejto otázky a podpore aktivít pre MRK je v rámci intervencií OP ĽZ zabezpečovaný predovšetkým prostredníctvom prioritnej osi 5 *Integrácia marginalizovaných rómskych komunít* (ďalej len „PO5“) a prioritnej osi 6 *Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít* (ďalej len „PO6“). Zatiaľ čo aktivity PO5 sú zamerané na tzv. mäkké opatrenia, PO6, ktorá je predmetom tohto hodnotenia, sa sústreďuje na implementáciu tvrdých (investičných) nástrojov na podporu obcí s prítomnosťou MRK.

Úlohou sprostredkovateľského orgánu (ďalej len „SO“) PO6 je poverené Ministerstvo vnútra SR (ďalej len „MV SR“), pričom zdrojom financovania, vzhľadom na investičný charakter podporených aktivít, je Európsky fond regionálneho rozvoja (ďalej len „EFRR“). Zámer vytvoriť PO, ktorá sa sústreďuje na technickú vybavenosť obce s prítomnosťou MRK, vychádzal v čase prípravy OP ĽZ z údajov Atlasu RK 2013², ktorý zhromažďuje dáta o vybraných oblastiach života Rómov (vrátane Rómov z prostredia MRK). Atlas RK bol jedným z podkladov na určenie/vytipovanie cieľovej skupiny pre intervencie PO5 a PO6 OP ĽZ a mapuje stav v obciach s prítomnosťou MRK.

Medzi oblasti života MRK, v ktorých je možné pozorovať najvýraznejšie rozdiely oproti majoritnej populácii, boli stanovené ako priority OP ĽZ: oblasť bývania vrátane dostupnosti inžinierskych sietí, prístupu k zdrojom pitnej vody, výstavby pozemných komunikácií, vybudovania systému nakladania s komunálnym odpadom; oblasť prístupu k vzdelávaniu formou podpory výstavby/rekonštrukcie materských a základných škôl, a to najmä v súvislosti s novelou školského zákona č. 245/2008 Z.z.³; oblasť prístupu k sociálnej infraštruktúre, čo zahŕňa výstavbu/rekonštrukciu komunitných centier a oblasť zamestnanosti, ktorá sa v PO6 koncentruje na podporu subjektov sociálnej ekonomiky.

Dôraz pri implementácii intervencií cez PO6 je kladený aj na dodržiavanie tzv. 3D princípu desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie, pričom ide o jednu zo zásadných podmienok poskytnutia podpory v rámci PO6. Metodickým výkladom pre uplatňovanie tohto princípu je v OP ĽZ spolu so

---

¹ viac v kapitole 3.3 k EO 3

² Projekt Atlas RK 2013 bol realizovaný Rozvojovým programom OSN (UNDP) v spolupráci s Ústavom rómskych štúdií Prešovskej univerzity, ÚSVRK a Združením miest a obcí Slovenska (ZMOS).

³ Novela školského zákona č. 245/2008 Z.z. (zákon č. 209/2019 Z.z. s účinnosťou od 01. januára 2021) sa stáva predprimárne vzdelávanie detí od 5 rokov povinné s účinnosťou od roku 2021, čomu nezodpovedajú kapacitné možnosti existujúcich materských škôl, pričom problém s kapacitami je viditeľný najmä v obciach s prítomnosťou MRK.

spolupracujúcimi partnermi poverený Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity (ďalej len „ÚSVRK“). ÚSVRK je zároveň subjektom, ktorý spolupracuje so SO pri tvorbe jednotlivých výziev a participuje na informovaní oprávnených žiadateľov o nenávratný finančný príspevok (ďalej len „NFP“) v rámci PO6. Takisto prispieva k implementácii PO6 zberom dát, monitorovaním situácie v obciach s MRK a spolu so SO aj k zabezpečeniu synergie medzi intervenciami PO5 a PO6.

Za účelom presadzovania komplexného prístupu v oblasti podpory MRK je v OP ĽZ určené, že pomoc poskytovaná cez intervencie PO6 bude smerovať do obcí z Atlasu RK 2013, pričom vo vybraných intervenciách je dôraz kladený na obce s najvyššou mierou zjednodušeného indexu podrozvinutosti, aby bol posilnený synergický efekt intervencií PO5 a PO6.

PO6 si vytýčila dve investičné priority (ďalej len „IP“), ktoré sledujú dosiahnutie štyroch špecifických cieľov (ďalej len „ŠC“) nasledovne:

IP 6.1 Poskytovanie podpory fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných komunít v mestských a vidieckych oblastiach

- **ŠC 6.1.1** Rast počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania
- **ŠC 6.1.2** Zlepšiť prístup ku kvalitnému vzdelávaniu vrátane vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve
- **ŠC 6.1.3** Zlepšiť prístup ľudí z MRK k sociálnej infraštruktúre

IP 6.2 Poskytovanie podpory sociálnych podnikov

- **ŠC 6.2.1** Zvýšiť mieru zamestnanosti MRK v subjektoch sociálnej ekonomiky v územiach s prítomnosťou MRK

V rámci implementácie PO6 je dôležitá aj prepojenosť OP ĽZ s horizontálnymi princípmi. Ide najmä o horizontálny princíp *Udržateľný rozvoj*, ktorý sa zameriava na zabezpečenie environmentálnej, ekonomickej a sociálnej udržateľnosti rastu s osobitným dôrazom na ochranu a zlepšenie životného prostredia v súlade s dosahovaním cieľov Stratégie Európa 2020. Ďalším horizontálnym princípom, ku ktorému majú prispievať aj projekty realizované prostredníctvom PO6, je *Nediskriminácia a prístupnosť* a rovnako aj *Rovnosť medzi mužmi a ženami*.⁴

---

⁴ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR plní úlohy dvoch horizontálnych princípov– Rovnosť mužov a žien a Nediskriminácia, ktoré sú pod vecne príslušným orgánom a to Odborom horizontálnych princípov. Na zabezpečenie cieľov uvedených v nariadení Rady EÚ č. 1303/2013 čl. 7 boli na Slovensku v projektoch spolufinancovaných z Európskych štrukturálnych a investičných fondov uplatnené horizontálne princípy nediskriminácia a rovnosť mužov a žien. Tieto princípy sú zadefinované v základnom strategickom dokumente s názvom Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020. Dokument bol schválený 20.6.2014 Európskou komisiou.

2 Metodika hodnotenia

Hodnotenie pokroku k naplneniu cieľov PO *Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít* v rámci OP ĽZ bolo uskutočnené v mesiacoch august – október 2020. Použitá metodika vychádza z metodiky hodnotení schválenej v rámci Úvodnej správy k realizácii Externého hodnotenia operačného programu Ľudské zdroje pre programové obdobie 2014 – 2020, ktoré sa vykonáva na základe Rámcovej dohody o poskytovaní služieb číslo 2525/2019-M_OO uzatvorenej medzi MPSVR SR a skupinou dodávateľov Octigon, a.s., Projektové služby, s.r.o. a RADELA s.r.o.

Hlavným zámerom hodnotenia v súlade so stanovenými evaluačnými otázkami bolo posúdenie napĺňania spoločných a programovo špecifických ukazovateľov PO6, vyhodnotenie plnenia výkonnostného rámca, zhodnotenie príspevku PO k napĺňaniu Stratégie Európa 2020 a tiež zhodnotenie hospodárnosti, účelnosti a účinnosti vykonávania PO6.

V navrhutej evaluačnej matici došlo po dohode s RO a SO k zmene formulácie dvoch evaluačných otázok. Evaluačná otázka č. 3 *Do akej miery prispieva PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít v rámci OP ĽZ k hodnotám výsledkových ukazovateľov a následne k napĺňaniu Stratégie Európa 2020?* bola zmenená na formuláciu „*Do akej miery prispieva PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít v rámci OP ĽZ k napĺňaniu Stratégie Európa 2020?*“ Dôvodom tejto zmeny je nemožnosť vyhodnotiť príspevok k hodnotám výsledkových ukazovateľov, keďže neexistujú dáta k 31.12.2019 a štatistické zisťovania, cez ktoré budú MU výsledku na úrovni programu monitorované, budú realizované až pre roky 2021 a 2023. Evaluačná otázka č. 4 bola z pôvodnej formulácie *Do akej miery je vhodné nastavený systém zberu dát vo vzťahu k účastníkom alebo prípadne do akej miery je možné zefektívniť a zjednodušiť proces získania týchto informácií?* zmenená na „*Do akej miery je vhodné nastavený systém zberu dát vo vzťahu k cieľovej skupine alebo prípadne do akej miery je možné zefektívniť a zjednodušiť proces získavania týchto informácií?*“. Táto zmena vyplývala z toho, že v PO6 neexistuje zber dát vo vzťahu k účastníkom, a teda nebolo možné takýto zber hodnotiť.

Analyzované dáta boli zozbierané z rôznych zdrojov, pričom išlo o dáta poskytnuté priamo od SO, štatistické dáta dostupné na oficiálnych stránkach SO a ÚSVRK, či dáta obsiahnuté v dokumentoch kľúčových pre implementáciu OP ĽZ, ktoré sú uvedené v zozname použitých zdrojov informácií tvoriacom Prílohu 7 tejto hodnotiacej správy. Okrem písomných zdrojov informácií pristúpili hodnotitelia k zberu primárnych dát prostredníctvom realizácie rozhovorov s predstaviteľmi inštitúcií priamo zapojených do realizácie intervencií v PO6, a to s SO MV SR, ÚSVRK a Slovak Investment Holding, a.s. (ďalej len „SIH“). Na posúdenie napĺňania cieľov OP ĽZ, špecifických cieľov PO6 a Stratégie Európa 2020 bola hodnotiteľmi vytvorená teória zmeny, ktorá tvorí Prílohu 2 tejto správy.

Vzhľadom k charakteru a množstvu oprávnených žiadateľov o NFP v jednotlivých výzvach zvolili hodnotitelia ako metodiku zberu a analýzy dát realizáciu pološtruktúrovaných rozhovorov (1) s predstaviteľmi vybranej vzorky oprávnených žiadateľov o NFP, ktorí sú zároveň prijímateľmi NFP v dopytovo-orientovaných projektoch (ďalej len „DOP“), a (2) s predstaviteľmi vybranej vzorky oprávnených žiadateľov o NFP, ktorí vo výzvach na DOP nežiadali o NFP, resp. neboli úspešnými žiadateľmi.

(1) Obce - prijímatelia NFP v DOP - boli vybraní tak, aby rovnomerne zastupovali všetky kraje oprávnené uchádzať sa o intervencie v rámci PO6, pričom vyšší počet vybraných obcí je z Košického a Prešovského kraja, pretože sa v nich nachádza aj vyšší počet obcí s prítomnosťou MRK podľa Atlasu RK 2013, resp. 2019, a tie aj vo vyššej miere žiadali o NFP v rámci PO6. Ďalším kritériom na výber vzorky obcí bolo zastúpenie projektov v rámci všetkých výziev vyhlásených počas sledovaného obdobia (aby boli

zastúpené rôzne typy intervencií v rámci jednotlivých špecifických cieľov PO6). Pri výbere obcí bolo tiež zohľadnené umiestnenie obcí v zozname obcí podľa zjednodušeného indexu podrozvinutosti (tak, aby boli rovnomerne zastúpené obce z prvej 150-ky aj mimo 150-ky) a tiež podiel a počet rómskych obyvateľov podľa Atlasu RK 2013 a 2019. Podarilo sa uskutočniť plnohodnotné rozhovory s relevantnými zástupcami všetkých 11 vybraných obcí (Príloha 3).

(2) Obce - nežiadatelia - boli vybrané na základe toho, že patria do prvej 150-ky zoznamu obcí podľa zjednodušeného indexu podrozvinutosti, sú zapojené do viacerých národných projektov (ďalej len „NP“) v PO5 v rámci prístupu Take-away, majú vyšší podiel a vysoký počet rómskych obyvateľov podľa Atlasu RK 2013 a 2019 a nezapojili sa pritom do žiadnej výzvy vyhlásenej v rámci PO6. Ide predovšetkým o obce z Košického a Prešovského kraja, keďže ide o kraje s najvyšším počtom obcí s prítomnosťou MRK v rámci SR. Zisťovanie bolo uskutočnené aj v dvoch mestách s nižším počtom a podielom MRK podľa Atlasu RK 2013, resp. 2019 nachádzajúcich sa v Trenčianskom kraji, ktoré sú mimo 150-ky podľa zjednodušeného indexu podrozvinutosti. Rozhovory sa uskutočnili s relevantnými zástupcami všetkých 7 vybraných obcí (Príloha 4).

Hodnotitelia oslovili vzorku obcí emailom so žiadosťou o poskytnutie rozhovoru. Dôležitým ústretovým krokom zo strany SO bolo rozoslanie emailov so žiadosťou o súčinnosť s hodnotiteľmi do každej z vybraných obcí. Tým bol dosiahnutý zvýšený záujem priamo zainteresovaných pracovníkov a zároveň aj ich optimálna súčinnosť.

Rozhovory boli v prevažnej miere realizované hodnotiteľmi formou osobných rozhovorov s verejnými predstaviteľmi a kompetentnými odbornými zamestnancami jednotlivých obcí v mieste ich sídla v priebehu septembra a októbra 2020. V odôvodnených prípadoch vzhľadom na zhoršujúcu sa situáciu ohľadne pandémie ochorenia COVID-19 a z toho vyplývajúcich vládnych opatrení hodnotitelia pristúpili k telefonickým rozhovorom (v 4 prípadoch), a ku komunikácii cez email (v 2 prípadoch).

Hodnotitelia v záujme získania čo najväčšieho rozsahu dát a informácií emailom oslovili aj vzorku oprávnených žiadateľov o NFP iných, ako sú obce podľa Atlasu RK 2013, to znamená neziskové organizácie pracujúce s MRK a Slovenský Červený kríž. Išlo o otázky ohľadne informovanosti o relevantných výzvach, príčin nezapojenia sa do týchto výziev a odporúčaní pre nasledujúce programové obdobie v tomto ohľade. Zo šiestich oslovených subjektov do určeného termínu odpovedali iba dva subjekty. Z toho dôvodu boli tieto odpovede použité v hodnotiacej správe iba v obmedzenej miere, na doplnenie zistení od vyššie uvedených subjektov (obcí – prijímateľov NFP a obcí – nežiadateľov).

Súčasťou hodnotiacej správy sú odporúčania k prebiehajúcemu programovému obdobiu 2014 – 2020 a tiež k nasledujúcemu programovému obdobiu 2021 – 2027, ktoré vychádzajú z poznatkov získaných zo všetkých uvedených zdrojov dát a informácií, a ktoré boli formulované aj s ohľadom na súčasnú situáciu ohľadne pandémie COVID-19 a tiež vzhľadom na kompetencie jednotlivých aktérov OP LZ a legislatívu SR a Európskej únie (ďalej len „EÚ“).

3 Zistenia

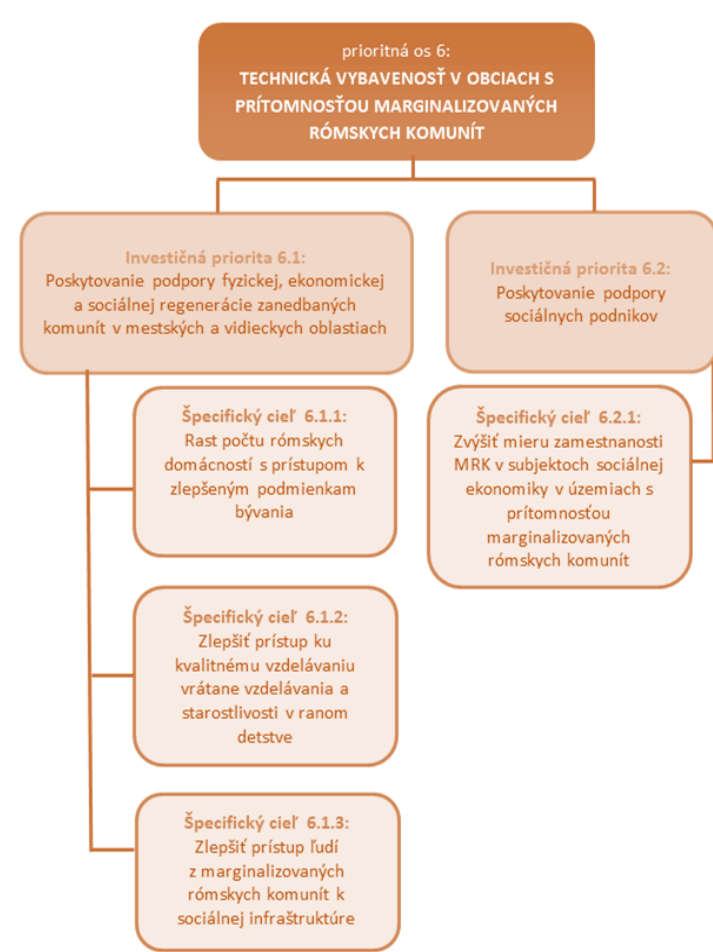
Zistenia v tejto kapitole sú členené podľa ôsmich evaluačných otázok (EO), pričom každá otázka predstavuje samostatnú kapitolu. Na konci každej kapitoly je zhrnutie najdôležitejších poznatkov týkajúcich sa danej oblasti.

3.1 EO1: Do akej miery sa naplňajú spoločné a programovo špecifické ukazovatele PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komún v rámci OP ĽZ?

V synergii k neinvestičným aktivitám PO5 predstavuje PO6 v rámci SR hlavný zdroj intervencií na investície zamerané na riešenie špecifických potrieb tejto cieľovej skupiny obyvateľov a výziev, ktorým čelia mestá a obce s prítomnosťou MRK.

PO6 Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komún sleduje v rámci dvoch investičných priorít štyri špecifické ciele, pre ktoré sú naprogramované špecifické aktivity, výstupy a výsledky:

Obrázok č. 1: PO6 Špecifické ciele

Investičná priorita 6.1 Poskytovanie podpory fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných komunít v mestských a vidieckych oblastiach.

Prístup k lepším formám bývania, ku vzdelávaniu a k sociálnej infraštruktúre sú kľúčové oblasti, v ktorých dlhodobo dochádza k prehľbovaniu rozdielov medzi rómskou a väčšinou populáciou.

Špecifický cieľ 6.1.1 je zameraný na dosiahnutie nasledovných výsledkov:

- zlepšenie podmienok pre sociálnu integráciu ľudí z MRK prostredníctvom funkčného systému prestupného bývania/sociálneho nájomného bývania;
- zavedenie systému finančného mechanizmu pre podporu svojpomocnej výstavby (mikropôžičky);
- zlepšenie kvality bývania v prostredí MRK prostredníctvom:
  - zavedenia inžinierskych sietí
  - prístupu k pitnej vode
  - výstavby, rekonštrukcie prístupových pozemných komunikácií
  - vybudovania systému nakladania s komunálnym odpadom.

Špecifický cieľ 6.1.2 je zameraný na dosiahnutie nasledovných výsledkov:

- vytvorenie podmienok pre plnohodnotnú účasť detí z MRK v predprimárnom/základnom stupni vzdelávania prostredníctvom rozšírenia kapacitnej siete materských škôl (ďalej len „MŠ“)/základných škôl (ďalej len „ZŠ“), a to výstavbou nových, nadstavbou, prístavbou, prestavbou, rekonštrukciou a modernizáciou existujúcich MŠ/ZŠ v obciach s prítomnosťou MRK a zabezpečením ich vybavenia;
- zvýšenie počtu detí z MRK navštevujúcich MŠ;
- desegregáciu a zníženie koncentrácie rómskych žiakov v školách.

Špecifický cieľ 6.1.3 je zameraný na dosiahnutie nasledovných výsledkov:

- zvýšená kvalita životných podmienok obyvateľov MRK;
- zlepšenie poskytovania sociálnych služieb zameraných na zvýšenie zamestnateľnosti MRK.

Investičná priorita 6.2 Poskytovanie podpory sociálnych podnikov

Subjekty sociálnej ekonomiky, ktorých prvoradým cieľom nie je tvorba zisku, sa javia ako vhodný nástroj podpory zamestnanosti nízko kvalifikovanej pracovnej sily, vrátane príslušníkov MRK. Ich hlavným účelom je prinášať netrhové spoločenské prínosy, najmä rast zamestnanosti uchádzačov zo znevýhodnených skupín, integrácia marginalizovaných jedincov a komunít do širšej spoločnosti a pod. Aby boli intervencie efektívne, malo by ísť o podniky udržateľné, ktoré nie sú dlhodobo závislé od verejnej podpory. Počiatočná investícia by mala priniesť viac než len jednorazové vylepšenie sociálnej situácie.

Špecifický cieľ 6.2.1 je zameraný na dosiahnutie nasledovných výsledkov:

- nárast miery zamestnanosti osôb z MRK;
- zvýšená miera inovácií v podnikateľskom prostredí v obciach s prítomnosťou MRK.

Fyzický pokrok v implementácii PO6 k 31.12.2019

Fyzický pokrok v implementácii je na úrovni PO vykazovaný prostredníctvom sústavy výsledkových a výstupových MU. V zmysle OP ĽZ ver. 5.0, platnej k 31. 12. 2019 (ďalej len „OP“)⁵ ide o nasledovné kategórie programových MU:

- a) 10 špecifických ukazovateľov výstupu (O) so stanovenou cieľovou hodnotou (rok 2023), z toho 6 s relevanciou k investičnej priorite 6.1 (O0194 - O0199) a 4 s relevanciou k investičnej priorite 6.2 (O0202 - O0204, O0307);
- b) 7 spoločných ukazovateľov výstupu (CO) so stanovenou cieľovou hodnotou (rok 2023), z toho 4 s relevanciou k investičnej priorite 6.1 (CO18, CO32, CO34, CO35) a 3 s relevanciou k investičnej priorite 6.2 (CO1, CO3, CO5);
- c) 7 špecifických ukazovateľov výsledku (R) so stanovenou základnou hodnotou (rok 2013) a cieľovou hodnotou (rok 2023); z toho 6 s relevanciou k investičnej priorite 6.1 (R0144 - R0147, R0197, R0198) a 1 s relevanciou k investičnej priorite 6.2 (R0148).

PO6V kontexte hodnotenia a verifikácie stavu MU je potrebné zmieniť, že SO vyvinul úsilie o čo najlepšie prispôsobenie nastavenia monitorovacieho rámca PO6 dostupným databázam údajov. V snahe o spresnenie monitorovania si v priebehu 02/2018 objednal odbornú revíziu programových ukazovateľov PO5/PO6, ktorých definície a metódy stanovenia hodnôt pre účinné monitorovanie sa ukázali ako sporné (nereálne, resp. technicky nemožné, nakoľko k stanoveným hodnotám neboli dostupné relevantné štatistické údaje). Za PO6 išlo o nasledovné MU:

- O0194, O0195, O0197, CO18, CO35, R0145, R0148 (prepočet vstupných hodnôt podľa Atlasu RK 2013, resp. inej relevantnej verejne dostupnej štatistiky);
- R0144, R0146, R0147 (vytvorenie nových ukazovateľov, stanovenie metodiky identifikácie ukazovateľa, názvu, definície, vstupných a cieľových hodnôt);
- CO18, R0145 (ponechanie pôvodných ukazovateľov s novou metodikou výpočtu základnej a cieľovej hodnoty na základe prepočtu hodnôt v Atlase RK 2013, resp. relevantnej dostupnej štatistiky).

Na základe zmienenej analýzy požiadal SO o zmenu definícií a metodiky vykazovania vybraných MU, avšak tá nebola u všetkých analyzovaných ukazovateľoch akceptovaná EK a zmeny sa do OP ĽZ premietli iba čiastočne. Niektoré MU tak zostali nezmenené aj napriek identifikovaným slabým miestam a zvýšenej pravdepodobnosti vykazovania skreslených údajov.

Monitorovanie plnenia cieľových hodnôt programovo špecifických ukazovateľov výsledku PO6 sa realizuje cez PO5spustený NP Monitorovanie a hodnotenie (NP MaH). Plánované výstupy projektu sú v značnom omeškaní, vzhľadom na opakované problémy s verejným obstarávaním externého zhotoviteľa. Zatiaľ nie je zrejmé, či sa prijímateľovi NP MaH podarí zozbierať a spracovať údaje potrebné pre vykázanie hodnôt týchto ukazovateľov k 31.12.2021.

Vplyvom nedostatku presných a relevantných štatistík o cieľových územiach a životných podmienkach v nich žijúcich komunít MRK má RO/SO výrazne sťaženú situáciu pri nastavení optimálnych cieľových hodnôt, osobitne v prípade, ak by tieto chcel presnejšie stanoviť vopred na celé programové obdobie. V danej situácii potom nutne dochádza k priebežnej „optimalizácii“ cieľových hodnôt časti MU na základe zistenej implementačnej praxe. Okrem objektívneho zreálnenia hodnôt sa do tejto optimalizácie prenášajú skúsenosti z predošlých výziev a tiež preferované záujmy potenciálnych žiadateľov, ako napr. zvýšenie záujmu o výstavbu nových KC (O0196) verzus renováciu existujúcich KC (O0198), kde je zmena cieľových hodnôt MU evidentná z 23/94 na 125/12.

---

⁵ EURÓPSKY PARLAMENT, RADA EURÓPSKEJ ÚNIE. 2013.

Na porovnanie zmien v cieľových hodnotách MU výstupu je v nasledujúcej tabuľke uvedený prehľad uskutočnených zmien v rámci doterajších revízií OP ĽZ. Sivým odtieňom sú zvýraznené MU, ktorých cieľové hodnoty sa z rôznych príčin menili, niekedy aj zásadne:

Tabuľka č. 1: Zmeny cieľových hodnôt MU výstupu pre rok 2023 po uskutočnených revíziách OP ĽZ

IP	Kód	Názov MU	ver. 1.0 a 2.0	ver. 3.0	ver. 4.1	ver. 5.0	ver. 6.0 ⁶
INVESTIČNÁ PRIORITA 6.1	CO18	Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou vody	44 278	26 778	26 778	26 778	26 778
	CO32/ O0200	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	685 000	685 000	685 000	685 000	685 000
	CO34/ O0201	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	12 668	12 668	12 668	12 668	12 668
	CO35	Kapacita podporovaných zariadení starostlivosti o deti alebo vzdelávacej infraštruktúry	18 900	18 900	18 900	14 444	12 876
	O0194	Počet osôb z MRK využívajúcich zlepšené formy bývania	41 131	41 131	41 131	41 131	41 131
	O0195	Počet postavených predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK	120	120	120	61	69
	O0196	Počet nových zariadení sociálnej infraštruktúry	23	23	23	125	125
	O0197	Počet renovovaných predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK	180	180	180	95	105
	O0198	Počet renovovaných zariadení sociálnej infraštruktúry	94	94	94	12	12
	O0199	Počet renovovaných domácností so zlepšenou klasifikáciou podľa spotreby energie	840	840	840	568	435
INVESTIČNÁ PRIORITA 6.2	CO01	Počet podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	100	100	100	56	10
	CO03	Počet podnikov, ktoré dostávajú finančnú podporu inú ako granty	10	10	10	10	10
	CO05	Výrobné investície: Počet podporených nových podnikov	58	58	58	20	-
	O0202	Počet postavených podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	5	5	5	5	-
	O0203	Počet zrekonštruovaných podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	5	5	5	5	-
	O0204	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie v renovovaných podnikoch	16 750	16 750	16 750	16 750	-
	O0307	Nárast zamestnanosti osôb z MRK v podporovaných podnikoch	500	500	500	280	51

Zdroj: MPSVR SR. 2019a.

Najvýraznejšie zníženie cieľovej hodnoty je pri CO01 (zo 100 na 10 podporených podnikov) a s ním súvisiacom O0307 (z 500 na 51 zamestnaných osôb z MRK v podporovaných podnikoch), čo je približne len desatina pôvodného plánu. Zníženie je spôsobené najmä neočakávaným predĺžením procesov verejného obstarávania na výber úverových a garančných sprostredkovateľov potrebných pre spustenie implementácie finančných nástrojov cez SIH (predtým SZRB). V danej súvislosti sa žiada uviesť, že po poslednej revízii OP ĽZ (ver. 6.0) z pôvodne 7 sledovaných MU výstupu za IP 6.2, úplne vypadli 4 MU (CO05, O0202, O0203, O0204).

⁶ Verzia 6.0 bola schválená až po 31.12.2019, hodnotitelia ju v tabuľke uvádzajú pre ilustráciu celého vývoja zmien cieľových hodnôt MU výstupu, avšak vzhľadom na určený cut-off date zmeny vo verzii 6.0 nebrali do úvahy vo svojom hodnotení.

Významný pokles cieľových hodnôt je pri O0199 (z 840 na 435 renovovaných domácností so zlepšenou klasifikáciou), pri O0195 (zo 120 na 69 nových predškolských zariadení (MŠ) v obciach s MRK a súvisiacom CO35 (z kapacity 18 900 na 12 876 v podporovaných zariadeniach starostlivosti o deti alebo vzdelávacej infraštruktúry), pri CO18 zníženie počtu obyvateľov so zlepšenou dodávkou pitnej vody zo 44 278 na 26 778.

Popri zohľadnení určitej preferencie typu podpory zo strany žiadateľov cez vyhlasovanie a nastavenie podmienok konkrétnych výziev na DOP je možné zdôvodniť zníženie cieľových hodnôt zmienených MU aj znížením disponibilných zdrojov po realokácii výkonnostnej rezervy z PO6 v sume 17 593 983 EUR (zdroje EÚ + SR) v prospech PO5.

Naopak nárast cieľovej hodnoty je pri O0196 (z 23 na 125 nových zariadení sociálnej infraštruktúry - komunitných centier).

Stav plnenia ukazovateľov výstupu PO6 OP ĽZ

Pre vyhodnotenie fyzického pokroku v implementácii sú kľúčovými najmä MU so stanovenou cieľovou hodnotou (v čase ukončenia intervencie 2023), s ktorou je možné porovnať aktuálny stav.

V tejto časti je predmetom hodnotenia pokrok v dosahovaní deklarovanej cieľovej hodnoty výstupových ukazovateľov definovaných na úrovni PO6 OP ĽZ, ktorých relevanciu k investičným prioritám PO6 a priebežnú úroveň plnenia uvádza Tabuľka č. 2.

Napriek vyššie spomínanému zníženiu cieľových hodnôt viacerých MU v rámci posledných troch revízií OP vychádza podľa prezentovaných hodnôt plnenie viacerých MU na nízkej úrovni, vzhľadom na pokročilú etapu implementácie OP.

S výnimkou CO32 a O0194 sú všetky sledované MU plnené pod úrovňou 30 % z ich cieľovej hodnoty, pričom O0199 a všetky MU za IP 6.2 dosahujú k sledovanému dátumu nulové plnenie. **Pri všetkých MU, ktoré k 31. 12. 2019 dosahujú nulové plnenie, je vysoké riziko nesplnenia stanovenej cieľovej hodnoty v roku 2023.**

CO34 Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov – nízke plnenie na úrovni 5,66 %, z dôvodu malého počtu projektov zameraných na rekonštrukciu budov, úmerne tomu je nízke aj plnenie nadväzujúcich MU O0197 Počet renovovaných predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK a O0198 Počet renovovaných zariadení sociálnej infraštruktúry, a taktiež O0199 Počet renovovaných domácností so zlepšenou klasifikáciou, kde intervencia na rekonštrukciu obydľí osôb z MRK iba začína.

V prospech plnenia CO34 poskytol SO zdôvodnenie, podľa ktorého je aktuálne dosahované priemerné ročné zníženie emisií 21,41 ton CO₂ ekv. na rekonštruovanú budovu. Pri revidovanom pláne (OP ĽZ ver. 6.0) podporiť celkom 552 rekonštrukcií budov (568 obydľí v MRK, 95 MŠ a 12 KC), by mala byť pri priemernom ročnom znížení emisií 21,41 ton CO₂ ekv. dosiahnutá hodnota 11 818 ton CO₂ ekv., čo je blízko pôvodne stanovenej cieľovej hodnoty (12 668 ton CO₂ ekv.).

Presnejšie stanovenie splniteľnosti cieľovej hodnoty bude možné určiť po ukončení aspoň časti projektov zameraných na rekonštrukciu obydľí v MRK, z ktorých priemerná hodnota vstúpi do výpočtu priemernej hodnoty zníženia emisií za celú PO6.

K mierne rizikovým z pohľadu plnenia patria aj O0195, O0196, O0197, O0198, CO18, CO35, ktorých plnenie je pod úrovňou 30 % cieľovej hodnoty. Pri týchto MU je určitým odôvodnením to, že k ukončeniu projektov a započítaniu do hodnoty plnenia MU dochádza až napr. zápisom MŠ do siete škôl a školských zariadení, zápisom KC do siete poskytovateľov sociálnych služieb a pod., čo je proces často presahujúci viac kalendárnych rokov. Aktuálne je väčšina zazmluvnených projektov v realizácii a nie sú ukončené. SO v súčasnosti považuje cieľové hodnoty uvedených MU za dosiahnuteľné.

Kriticky rizikové je plnenie všetkých sledovaných MU za IP 6.2, ktorej implementácia k 31.12.2019 nezačala⁷. Aktuálne všetky vykazujú nulové plnenie a do dátumu hodnotenia nebola spustená žiadna výzva na intervencie v rámci ŠC 6.2.1. SO to odôvodňuje tým, že aktuálny počet existujúcich sociálnych podnikov, ktoré by mohli byť podporené cez intervencie PO6 v súlade s aktualizovaným zákonom o sociálnych podnikoch, je veľmi nízky. Pôvodne plánovaná podpora 100 sociálnych podnikov by sa znížila na 10 – 15 podnikov, čo by neumožnilo správne meranie výsledkov a dopadu intervencie na cieľovú skupinu⁸.

---

⁷ V danej súvislosti došlo k redukcii počtu sledovaných MU v rámci nedávnej revízie OP L'Z (ver. 6.0) a v monitorovacom rámci zostali len 3 z pôvodne sledovaných 7 MU s cieľovou hodnotou (CO01, CO03, O0307).

⁸ Vzhľadom na revíziu OP L'Z z dôvodu COVID-19 sú aktivity pôvodne plánované pre SO MV SR navrhnuté na zrušenie a plnenie príslušných MU bude iba cez finančné nástroje (SIH). Pôvodne alokované finančné prostriedky na podporu sociálnych podnikov budú použité na intervencie v rámci IP 6.1.

Tabuľka č. 2: Programovo špecifické a spoločné ukazovatele výstupu PO6 OP ĽZ s cieľovými hodnotami

IP	Kód	Názov MU	Merná jednotka	Cieľ (2023)	2017	2018	2019 (kumulatívne)	Plnenie %
INVESTIČNÁ PRIORITA 6.1	CO18	Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou vody	osoby	26 778,00	0,00	5 784,00	7 794,00	29,11
	CO32	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	kWh/rok	685 000,00	0,00	1 785 788,62	3 375 051,05	492,71
	CO34	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	tony CO ₂ ekv.	12 668,00	0,00	391,30	716,82	5,66
	CO35	Kapacita podporovaných zariadení starostlivosti o deti alebo vzdelávacej infraštruktúry	osoby	14 444,00	48,00	1 289,00	2 510,00	17,38
	O0194	Počet osôb z MRK využívajúcich zlepšené formy bývania	osoby	41 131,00	1 862,00	22 107,00	42 446,00	103,20
	O0195	Počet postavených predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK	materská škola	61,00	0,00	2,00	7,00	11,48
	O0196	Počet nových zariadení sociálnej infraštruktúry	komunitné centrum	125,00	0,00	11,00	29,00	23,20
	O0197	Počet renovovaných predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK	materská škola	95,00	1,00	17,00	26,00	27,37
	O0198	Počet renovovaných zariadení sociálnej infraštruktúry	komunitné centrum	12,00	0,00	1,00	1,00	8,33
	O0199	Počet renovovaných domácností so zlepšenou klasifikáciou podľa spotreby energie	domácnosti	568,00	0,00	0,00	0,00	0,00
INVESTIČNÁ PRIORITA 6.2	CO01	Počet podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	podniky	56,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	CO03	Počet podnikov, ktoré dostávajú finančnú podporu inú ako granty	podniky	10,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	CO05	Počet podporených nových podnikov	podniky	20,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	O0202	Počet postavených podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	podniky	5,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	O0203	Počet zrekonštruovaných podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	podniky	5,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	O0204	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie v renovovaných podnikoch	kWh/rok	16 750,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	O0307	Nárast zamestnanosti osôb z MRK v podporovaných podnikoch	FTE	280,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Zdroj: MPSVR SR. 2020b.

Aktuálne bez rizika vychádza plnenie cieľovej hodnoty pri CO32, ktorá na základe súčasného prepočtu dosahuje úroveň približne 493 %. Ide však o nepresný prepočet MU, ktorého cieľová hodnota (685 000 kWh/rok) je stanovená na ročnej báze, a nie kumulatívne.

Podľa poskytnutého upresnenia zo SO bola pri tvorbe OP ĽZ použitá nesprávna metodika v identifikácii cieľovej hodnoty CO32 (pôvodne O0200) pre rok 2023. Všetky MU programu PO6 majú cieľovú hodnotu pre rok 2023 nastavenú ako kumulatívnu hodnotu za celé obdobie realizácie. CO32 je nastavená ako ročná hodnota za každý rok, nie ako kumulatívna hodnota za celé obdobie realizácie. PO6SO MV SR upraví a zosúladí vykazovania CO32, podľa metodiky u ostatných MU (kumulatívna hodnota za celé obdobie realizácie), pričom zároveň bude zohľadnená aktuálne dosiahnutá hodnota CO32 a možná dosiahnuteľná hodnota na základe pripravovaných výziev a už doručených ŽONFP, kde je predpoklad agregácie z projektovej úrovne do CO32. PO6

- SO MV SR pri najbližšej revízii predloží návrh na úpravu cieľovej hodnoty CO32.

V prípade, že by nová cieľová hodnota vychádzala z doterajšej implementačnej praxe, bolo by aktuálne plnenie CO32 na úrovni 24,65 %, čo je približne rovnaké percento plnenia na to naviazaných MU (O0197 plnenie 27,4 % a O0198 plnenie 8,3 %).

Stav plnenia ukazovateľov výsledku PO6 OP ĽZ

Pre PO6 bolo stanovených celkom sedem špecifických ukazovateľov výsledku (R) so základnou hodnotou (rok 2013) a cieľovou hodnotou (rok 2023); z toho šesť s relevanciou k investičnej priorite 6.1 (R0144 - R0147, R0197, R0198) a jeden s relevanciou k investičnej priorite 6.2 (R0148). Prehľad MU výsledku uvádza Tabuľka č. 3.

Pri väčšine MU boli základná a cieľová hodnota odvodená z údajov prieskumu v rámci Atlasu RK 2013. Overenie úrovne plnenia uvedených špecifických ukazovateľov výsledku je závislé na dostupnosti údajov z relevantných štatistických zisťovaní, ktoré sú naplánované na roky 2021 a 2023 (plnenie sa nestanovuje agregáciou z projektovej úrovne). Všetky programovo špecifické ukazovatele výsledku PO6 sú kontextové ukazovatele.

Kedže doposiaľ sa predmetné štatistické zisťovania nerealizovali, úroveň plnenia špecifických cieľov na základe k nim priradených špecifických MU výsledku nie je možné objektívne vyhodnotiť.

Pri priamom štatistickom zisťovaní sa v nameranej výslednej hodnote MU prejaví okrem cielených programových intervencií PO5/PO6, prípadne ďalších PO alebo programov s relevantnými synergiami aj mnoho ďalších vplyvov a ich interakcií. Na druhej strane výpovedná hodnota nameraných údajov bude presnejšie popisovať reálnu situáciu cieľovej skupiny MRK.

Jednotlivé ukazovatele výsledku, s výnimkou R0148, sú v rôzne silnej závislosti od toho, v akom rozsahu sa prostredníctvom intervencií PO6 podarí zrealizovať novú alebo renovovanú infraštruktúru (MŠ, KC, obydliá a prístup k pitnej vode pre osoby z MRK). V prípade R0148 je relevantná závislosť aj od podpory sociálnych podnikov cez SIH.

Tabuľka č. 3: Základné a cieľové hodnoty programovo špecifických ukazovateľov výsledku a ich relevancia k špecifickým cieľom PO6

ŠC	Kód	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Základná (2013)	Cieľová (2023)	Stav (2019)	Plnenie %
6 1 1	R0144	Počet rómskych obydlií s dobrými podmienkami bývania	obydlie	8 716	12 216	-	-
	R0145	Podiel osídlení s prítomnosťou MRK s prístupom k pitnej vode	%	74,60	81,00	-	-

	R0197	Podiel obydľí MRK s dobrými podmienkami bývania	%	23,77	44,02	-	-
6 1 2	R0146	Počet detí z MRK vo vekovej kategórii 3 – 6 rokov, ktoré absolvovali jeden ročník predškolského vzdelávania	osoby	2 568	11 391	-	-
	R0198	Podiel detí z MRK navštevujúcich predškolské zariadenia	%	7,08	7,91	-	-
6 1 3	R0147	Počet príslušníkov MRK, ktorí 6 mesiacov po ukončení projektu využili služby komunitných centier	osoby	5 971	36 738	-	-
6 2 1	R0148	Miera nezamestnanosti rómskej populácie v rómskych osídleniach vo veku 15 – 64 rokov	%	87,30	84,50	-	-

Zdroj: MPSVR SR. 2019a.

Pozn.: Ukazovatele sa zaznamenávajú na základe štatistických prieskumov v rokoch 2021 a 2023.

Rizikovým môže byť plnenie MU R0148, ktorý monitoruje nezamestnanosť rómskej populácie, pričom tá je v prevažnej miere ovplyvnená rôznymi externými sociálnymi, ekonomickými a regionálnymi vplyvmi. Aktuálne je významnou komplikáciou pre ukazovatele zamestnanosti pandémie COVID-19 a súvisiaci pokles ekonomickej aktivity. Okrem toho odborníci na problematiku uvádzajú, že dlhodobo chýbajú služby podpory a poradenstva po zaradení uchádzača na trh práce, najmä pre nízko-kvalifikovaných dlhodobo nezamestnaných, ktorí čelia špecifickým výzvam.

V kontexte tvorby pracovných miest pre príslušníkov MRK je dôležitým príspevkom nad rámec sledovaných MU tvorba pracovných miest prostredníctvom uplatnenia sociálneho aspektu vo verejných obstarávaníach na DOP PO6. Ku koncu roka 2019 bolo takto vytvorených 332 pracovných miest.

Finančný pokrok implementácie PO6 k 31. 12. 2019

Celkom bolo k stanovenému termínu hodnotenia v rámci PO6 vyhlásených 10 výziev na DOP a jedno vyzvanie na implementáciu finančných nástrojov, podrobnosti o nich uvádza Tabuľka č. 4. Všetky výzvy na DOP boli viackolové (spolu 42 hodnotiacich kôl) a pokrývali všetky tri špecifické ciele IP 6.1. K hodnotenému dátumu bolo z 10 vyhlásených výziev na DOP 8 výziev ukončených.

Alokácia zdrojov EÚ na PO6 je 228 707 577 EUR. Celkové kontrahovanie je 118 767 420,07 EUR, čo predstavuje 51,93 % (z alokácie 228 707 577 EUR, zdroj EÚ). Netto kontrahovanie dosiahlo 108 007 048,30 EUR, 47,22 %). V oboch prípadoch ide o najnižšie kontrahovanie spomedzi všetkých osí OP ĽZ.

Tabuľka č. 4: Stav realizácie výziev a vyzvaní v rámci PO6 OP ĽZ k 31. 12. 2019 (sumy v EUR)

Kód výzvy/vyzvania	Predmet výzvy/vyzvania	Alokácia spolu	Alokácia zdroj EÚ	Dátum vyhlásenia	Počet kôl	Dátum ukonč.	Schválené ŽoNFP (NFP)	Zazmluvnené NFP	Zazmluvnené zdroj EÚ
OPLZ-PO6-SC611/621-2016-FN	Finančné nástroje	13 571 195	11 535 515	28. 6. 2016	1		13 571 195	13 571 195	11 535 516
OPLZ-PO6-SC612-2016-1a	Materské škôlky (150)	41 176 471	35 000 000	29. 1. 2016	5	3. 11. 2017	23 293 850	14 629 016	13 089 119
OPLZ-PO6-SC612-2016-1b	Materské škôlky (mimo 150)	17 647 059	15 000 000	29. 1. 2016	5	3. 11. 2017	8 871 959	6 104 067	5 461 534
OPLZ-PO6-SC612-2018-1	Materské škôlky 2	49 411 765	42 000 000	9. 10. 2018	3	28. 6. 2019	38 300 788	35 824 502	32 053 502
OPLZ-PO6-SC612-2019-2	Materské škôlky 3	5 882 353	5 000 000	19. 12. 2019	*2		0	0	0
OPLZ-PO6-SC613-2016-2	Komunitné centrá	17 647 059	15 000 000	18. 7. 2016	6	20. 5. 2019	15 611 330	14 583 692	13 048 567
OPLZ-PO6-SC613-2017-2	Komunitné centrá (MNO)	19 302 396	16 407 037	26. 5. 2017	4	20. 5. 2019	18 461 746	18 043 719	16 144 380
OPLZ-PO6-SC611-2016-3	Prístup k pitnej vode	18 823 529	16 000 000	7. 12. 2016	6	16. 11. 2018	2 825 670	2 817 223	2 521 632
OPLZ-PO6-SC611-2017-1	Triedenie odpadu	21 365 053	18 160 295	27. 2. 2017	4	12. 11. 2018	17 029 316	16 656 226	14 902 939
OPLZ-PO6-SC611-2018-2	Prestupné bývanie	52 941 176	45 000 000	19. 11. 2018	*4		2 244 379	0	0
OPLZ-PO6-SC611-2019-1	Miestne pozemné komunikácie a súvisiace prvky	13 058 824	11 100 000	26. 6. 2019	2	28. 10. 2019	0	0	0

Zdroj: ITMS2014+, SO MV SR

* výzva prebiehala aj po 31. 12. 2019

Zo 475 schválených projektov (474 ŽoNFP + 1 zmluva o financovaní FN) bolo 426 projektov zazmluvnených a 43 projektov nezazmluvnených alebo mimoriadne ukončených.

K 31. 12. 2019 bolo riadne ukončených 109 projektov. Celkom 226 projektov vykázalo čerpanie v rámci súhrnnej žiadosti o platbu.

Čisté čerpanie na národnej úrovni bez nezrovnalostí dosiahlo sumu 31 896 287,90 EUR, čo je 13,95 % z kontrahovaných zdrojov EÚ. PO6 aktuálne dosahuje najnižšie čerpanie spomedzi všetkých PO OP LŽ, len o niečo vyššie je čerpanie v PO1 (15,55 %).

Tabuľka č. 5: Rozdelenie čerpania na národnej úrovni podľa typu prijímateľov (za EU zdroj, sumy v EUR)

čerpanie verejná správa	počet projektov verejnej správy	čerpanie okrem verejnej správy	počet projektov prijímateľov mimo verejnej správy	čerpanie okrem verejnej správy - zamestnávateľia	počet projektov zamestnávateľov	čerpanie okrem verejnej správy - ostatné subjekty	počet projektov ostatných subjektov
29 408 876,66	450	2 886 598,94	7	2 883 878,94	2	2 720,00	5

Zdroj: MPSVR SR. 2020b.

Pre danú fázu implementačného cyklu OP LŽ je dosiahnutá úroveň zazmluvnenia PO6 (51,93 %) a čerpania (13,95 %) objektívne nízka, čo vyvoláva riziko nevyužitia a nedočerpania alokovaných prostriedkov do konca programového obdobia.

Po úvodnom pomalom nástupe kontrahovania a nulového čerpania v PO6 v rokoch 2014 - 2016, sa situácia od roku 2017 aj vďaka viacerým prijatým opatreniam SO postupne zlepšuje, avšak nie dostatočne.

Príčiny zníženého kontrahovania a čerpania súvisia najmä s nedostatočným dopytom vo výzvach PO6, z dôvodu charakteru projektov (napr. potreba spolufinancovania, potreba vysporiadania pozemkov) a často aj negatívnym označovaním ako tzv. „rómske projekty“, ktoré odrádzajú časť samospráv z radov potencionálnych žiadateľov.

Ďalej je to konkurencia iných OP, nižšia priemerná finančná hodnota projektov, nižšia úspešnosť podaných žiadostí o nenávratný finančný príspevok (ŽoNFP). Podľa hodnotiteľov je dôležité v procese prípravy a vyhlasovania výziev systematicky sledovať synergie a komplementarity s ostatnými OP, osobitne s IROP a Programom rozvoja vidieka (ďalej len „PRV“), prípadne inými donormi (napr. granty EHP a Nórska), najmä s cieľom vyhnúť sa vyhlasovaniu výziev s podobným zameraním súbežne alebo v krátkom slede za sebou.

V takom prípade väčšina obcí/žiadateľov nemá dostatok administratívnych kapacít, prípadne zdrojov spolufinancovania na to, aby sa v určenom čase za sebou zapojila do viacerých výziev a je nútená selektovať. Vtedy sa stáva, že obce uprednostnia projekty pre majoritnú časť obyvateľov a do výzvy primárne pre MRK sa nezapoja. Tento negatívny efekt sa mohol dotknúť výziev PO6 najmä v rokoch 2016 - 2017, kedy boli vyhlásené zameraním podobné výzvy v IROP a PRV (podpory pre MŠ, resp. miestnu infraštruktúru v obciach do 1 000 obyvateľov). V rámci predmetných výziev PRV (opatrenie 7) boli bodovo zvýhodnené projekty, pokiaľ riešili uľahčenie prístupu marginalizovaných skupín (vrátane MRK) k budovanej miestnej infraštruktúre.

Uplatňovaný viackolový systém otvorených výziev v PO6 tento problém eliminuje len čiastočne, pretože najmä malé obce majú značne limitované kapacity a zdroje.

Medzi synergie a komplementarity k PO6 (aj PO5) je možné započítať aj účinky povinného uplatňovania sociálneho aspektu vo verejnom obstarávaní, v rámci implementácie investičných projektov, ktorý zahŕňa aj inklúziu MRK a vytváranie pracovných príležitostí pre Rómov.

Napriek zjednodušeným postupom prípravy ŽoNFP a zníženému počtu povinných príloh je úspešnosť žiadateľov znížená najmä chybami vo verejnom obstarávaní, administratívne náročnými postupmi kontroly verejného obstarávania, ktoré neadekvátne spomaľujú implementáciu, a tiež častými zmenami v projektovej dokumentácii stavieb.

Tu možno zmeniť aj neprimerane dlhé, resp. opakované VO na „Výber finančných sprostredkovateľov pre implementáciu záručného nástroja pre sociálnu ekonomiku“, ktoré spolu s ďalšími faktormi spôsobuje výrazné omeškanie v implementácii finančných nástrojov na podporu sociálnych podnikov.

Určitou rizikovou oblasťou z pohľadu finančnej implementácie sú doposiaľ v SR neodskúšané finančné nástroje (v sociálnej oblasti), a tiež riziko uplatnenia sankčného mechanizmu v prípade nedosiahnutia hraničných hodnôt stanovených merateľných ukazovateľov pre DOP (po zohľadnení tolerovateľnej odchýlky). Podrobnejšie sa možnostiam ako zintenzívniť implementáciu PO6 hodnotitelia venujú v kapitole 3.5 k EO 5.

Zhrnutie evaluačnej otázky 1

K 31. 12. 2019 bolo vyhlásených spolu 10 výziev na DOP (spolu 42 hodnotiacich kôl) a 1 vyzvanie na implementáciu finančných nástrojov.

Výzvy v PO6 boli vyhlasované až od 01/2016, čo sa prejavuje v oneskorenom, resp. nedostatočnom plnení stanovených cieľov a dosahovania cieľových hodnôt MU. Najkritickejšie je meškanie implementácie plánovaných aktivít v rámci IP 6.2, ktorých implementácia k hodnotenému dátumu nezačala.

S výnimkou CO32 a O0194 sú všetky sledované MU výstupu plnené pod úrovňou 30 % z ich cieľovej hodnoty, pričom O0199 a všetky MU za IP 6.2 dosahujú k sledovanému dátumu nulové plnenie. Z uvedených dôvodov je dosiahnutie pôvodne definovaných cieľových hodnôt viacerých MU výstupu ohrozené.

Správny výber MU a nastavenie ich cieľových hodnôt je dôležitou súčasťou programovania a predpokladom pre korektné posúdenie budúceho pokroku. Opakované a pomerne výrazné zmeny plánovaných cieľových hodnôt MU počas implementácie sťažujú objektívne a presné posúdenie úspešnosti intervencií. Vykazovanie CO32 vyžaduje revíziu.

Plnenie MU výsledku nie je možné objektívne vyhodnotiť, keďže relevantné štatistické zisťovania budú realizované až v rokoch 2021 a 2023.

Situácia vo finančnom pokroku implementácie PO6 úzko koreluje s jej reálnym fyzickým pokrokom. K 31. 12. 2019 bolo kontrahovaných celkom 426 projektov, ktoré predstavujú kontrahovanie 118 767 420,07 EUR (51,93 % brutto). Riadne ukončených bolo 109 projektov a čisté čerpanie dosiahlo sumu 31 896 287,90 EUR (13,95 %), čo je najnižšia úroveň čerpania spomedzi všetkých PO OP ĽZ.

Jednou z príčin nízkeho plnenia MU a čerpania je doposiaľ nespustená implementácia finančného nástroja v rámci ŠC 6.2.1.

3.2 EO2: Aké je priebežné plnenie ukazovateľov výkonnostného rámca a do akej miery je možné minimalizovať prípadné riziko nenaplnenia ukazovateľov?

Výkonnostný rámec (ďalej len „VR“) umožňuje preskúmanie výkonnosti implementácie PO OP a bol navrhnutý ako nástroj pre posilnenie efektivity politiky súdržnosti v programovom období 2014 - 2020. Predstavuje rámec plánovaných hodnôt vybraných ukazovateľov každej PO OP v rámci Európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na programové obdobie 2014 – 2020, s výnimkou PO zameranej na technickú pomoc. Výkonnostný rámec pozostáva z ukazovateľov a ich čiastkových cieľov a zámerov.

Čiastkový cieľ bol priebežnou hodnotou ukazovateľa plánovanou k 31. 12. 2018. To znamená, že čiastkový cieľ predstavoval strednodobý zámer, súvisiaci s konkrétnym špecifickým cieľom v rámci PO. Dosiahnutie čiastkových cieľov k 31. 12. 2018 posudzovala EK na základe výročnej správy o vykonávaní programu predloženej v roku 2019 a následne rozhodnutím prideliť výkonnostnú rezervu len tým PO, ktoré dosiahli stanovené čiastkové ciele. Čiastkové ciele sa považovali za splnené, ak všetky ukazovatele vybrané pre výkonnostný rámec dosiahli aspoň 85 % hodnoty čiastkového cieľa v termíne do 31. 12. 2018.

Zámer je plánovanou konečnou hodnotou priradeného MU k termínu splnenia 31. 12. 2023. Dosiahnutie zámeru sa bude vyhodnocovať v roku 2025 pri uzatváraní programového obdobia (ex-post hodnotenie). Zámery sa považujú za splnené, ak všetky ukazovatele vybrané pre výkonnostný rámec dosiahli aspoň 85 % hodnoty zámeru v termíne do 31. 12. 2023.

Čiastkové ciele a zámery majú byť v zmysle nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013 (Príloha II):

- a) realistické, dosiahnuteľné, relevantné a odzrkadľujúce základné informácie o pokroku dosiahnutom v rámci priority;
- b) v súlade s povahou a charakterom konkrétnych cieľov priority;
- c) transparentné, s objektívne overiteľnými cieľmi a identifikovanými a podľa možností verejne dostupnými vstupnými údajmi,
- d) overiteľné a bez neúmerného administratívneho zaťaženia;
- e) jednotné pri všetkých programoch tam, kde je to nutné.

Zámery na rok 2023 pre danú prioritu sa stanovujú pri zohľadnení sumy výkonnostnej rezervy súvisiacej s prioritou.

Pri výbere **ukazovateľov výkonnostného rámca** OP LŽ bol (v súlade s Vykonávacím nariadením Komisie č. 215/2014 zo 7. 3. 2014) pre každú PO vybraný jeden finančný ukazovateľ a jeden, prípadne viac ukazovateľov výstupu tak, aby bola zachovaná podmienka minimálne 50 % finančného príspevku vyčleneného na danú PO. Výstupy vykazované v rámci výkonnostného rámca sú reálne výstupy, ktoré už boli realizované v rámci operácie, a nie také, o ktorých sa predpokladá, že sa budú realizovať.

Vo výkonnostnom rámci PO6 sú okrem finančného ukazovateľa zahrnuté nasledovné 3 MU výstupu:

- F0002 Celková suma oprávnených výdavkov po ich certifikácii CO a predložení žiadostí o platbu do EK;
- CO18 Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou vody;
- O0194 Počet osôb z MRK využívajúcich zlepšené formy bývania;
- O0195 Počet postavených predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK.

MU O0195 pribudol dodatočne až po revízii OP LŽ v roku 2019 z dôvodu realokácii nutných po nepridelení výkonnostnej rezervy (a nutnosti zachovania podmienky 50%) a prehodnotení cieľov PO6

Výkonnostná rezerva bola finančná čiastka predstavujúca časť zdrojov z Európskeho fondu

regionálneho rozvoja (ďalej len „EFRR“), Európskeho sociálneho fondu a Kohézneho fondu (ďalej len „KF“) v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti, ako aj z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (ďalej len „EPFRV“) a Európskeho námorného a rybárskeho fondu (ďalej len „ENRF“). Výkonnostná rezerva sa prideliť iba programom a prioritám, ktoré dosiahli svoje čiastkové ciele.

Rozpočtové záväzky týkajúce sa výkonnostnej rezervy v každom programe sa realizovali oddelene od zvyšných prostriedkov, ktoré boli pridelené na program.

V kontexte PO6 OP ĽZ bola výkonnostná rezerva vytvorená zo zdrojov EFRR pre menej rozvinuté regióny a bola určená vo výške 14 954 885,00 EUR (zdroj EFRR), čo predstavovalo 6,14 % z celkovej pôvodnej alokácie EFRR na PO6.

Výkonnostná rezerva predstavovala motivačný nástroj na efektívne a účinné dosahovanie čiastkových cieľov a zámerov jednotlivých PO OP. Zámerom výkonnostnej rezervy bolo reagovať na nedostatky v implementácii EŠIF a v prípade potreby realokovať finančné prostriedky z neefektívnych PO programov do perspektívnejších oblastí podpory iných PO programov.

Napriek viacerým opatreniam SO a pozorovanému zrýchleniu implementácie v rámci IP 6.1 boli dosiahnuté len dva z troch čiastkových cieľov VR PO6, a to pri MU CO18 a O0194 (voda a zlepšené podmienky bývania). Nebola dosiahnutá cieľová hodnota pre finančný merateľný ukazovateľ (F0002), ktorý dosiahol hodnotu 20 164 855,62 EUR, čo je 49,73 % zo stanovenej cieľovej hodnoty 40 548 800,00 EUR. Aktuálny stav ukazovateľov VR uvádza nasledujúca tabuľka.

Tabuľka č. 6: Ukazovatele výkonnostného rámca PO6 OP ĽZ

Kód	Názov MU	M.J.	Čiastkový cieľ (2018)	Skutočnosť (12/2018)	Skutočnosť (12/2019)	Zámer (2023)
F0002	Celková suma oprávnených výdavkov po ich certifikácii CO a predložení ŽoP do EK	osoby	40 548 800	20 164 856	37 783 158	*286 661 721 269 067 738
CO18	Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou vody	osoby	4 017	5 784	7 794	26 778
O0194	Počet osôb z MRK využívajúcich zlepšené formy bývania	EUR	8 226	18 500	42 446	41 131
O0195	Počet postavených predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK	MŠ	-	-	7	61

Zdroj: MPSVR SR. 2019a. MPSVR SR. 2019b.

* pôvodný zámer OP ĽZ do verzia 4.1

V tabuľke je uvedená aj pôvodná hodnota zámeru finančného ukazovateľa, ktorá bola relevantná v čase overenia výkonnosti (označené hviezdikou).

Aktuálna znížená alokácia na PO6 súvisí so schválenou revíziou OP ĽZ (verzia 5.0), ktorou sa prerozdelená výkonnostná rezerva vo výške 14 954 885,00 EUR (zdroj EFRR) z menej výkonnej PO6 do PO5.

Prerozdelenie výkonnostnej rezervy je v súlade s požiadavkami na tematické zameranie a v súlade s minimálnymi prídelmi stanovenými vo všeobecnom nariadení a v pravidlách pre jednotlivé fondy. Prerozdelením v prospech PO5 budú môcť byť prostriedky využité na intervencie pre rovnaké cieľové skupiny z MRK.

Hodnotitelia sa stotožňujú so zdôvodnením SO, podľa ktorého bolo nedosiahnutie finančného MU spôsobené najmä komplikovaným, dlhotrvajúcim a často chybne realizovaným verejným obstarávaním na strane prijímateľov a nedostatkami v projektovej dokumentácii investičných projektov. Obe príčiny

spôsobujú buď predĺženie realizácie projektov, alebo nárast mimoriadne ukončených projektov a následne znížené čerpanie finančných prostriedkov.

Zvýšená snaha o podporu kontrahovania, čerpania a zachovanie VR v PO6 je zrejmá z nasledovného odpočtu opatrení realizovaných SO MVSR.

Tabuľka č. 7: Podporné opatrenia pre zvýšenie kontrahovania a čerpania prostriedkov z PO6

Prekážka výkonnosti	Návrh opatrenia	Odpočet
Nízky dopyt po výzvach PO6	Zatraktívnenie výziev pre potenciálnych prijímateľov	Vo výzve na MŠ zvýšené benchmarky Unikátnosť výzvy na bývanie Zjednodušenie predkladania príloh žiadostí Jednoduchšie podmienky vo výzvach a ich redukcia
	Priestor pre konzultáciu	Organizovanie informačných seminárov, telefonické a osobné konzultácie
	Individuálna komunikácia	Listy novým starostom s informáciami o výzvach
	Informácie pred spustením výziev	Dotazníkové prieskumy, prieskumy dôvodov neúspechu
Konkurencia iných OP	Zatraktívnenie výziev pre potenciálnych prijímateľov	Zvýšené benchmarky Unikátnosť výzvy na bývanie Zjednodušenie predkladania príloh žiadostí Jednoduchšie podmienky vo výzvach a ich redukcia
Nízka priemerná hodnota projektov	Nové výzvy s potenciálom „väčších“ projektov	Bývanie, alokácia 45 mil. EUR, max. hodnota projektu 2,5 mil. EUR Materské školy 25 mil. EUR, max. hodnota 2 mil. EUR
Nízka úspešnosť podávaných žiadostí	Zvyšovanie úspešnosti projektov v schvaľovacom procese	Klarifikácia, zriadenie kontaktného bodu, osobné konzultácie 2017/2018 = voda + 10 %; MŠ + 4 %
Zmeny projektov	Vzdelávanie prijímateľov	Zabezpečené špecifické školenia pre prijímateľov týkajúce sa VO

Aby sa v budúcnosti minimalizovalo riziko nenaplnenia ukazovateľov zámeru (MU s cieľovými hodnotami 2023), je nevyhnutné priebežne a konzistentne pokračovať vo zvyšovaní atraktívnosti výziev a informovanosti žiadateľov. Zároveň vyplynula z realizovaných rozhovorov so žiadateľmi/prijímateľmi potreba hľadať možnosti zabezpečenia aj praktickej asistencie pre potenciálnych žiadateľov a prijímateľov. Podrobnejšie sa možnostiam zintenzívnenia implementácie venuje kapitola k EO 5.

Zhrnutie evaluačnej otázky 2

V PO6 sa sledujú v rámci VR po revízii OP LZ 4 merateľné ukazovatele, tri fyzické a jeden finančný. Kým O0194 sa plní na 103,20 %, ostatné ukazovatele zaostávajú. CO18 sa plní na 28,94 %, nový O0195 na 8,20 % a finančné čerpanie len približne na úrovni 14 %, čo svedčí o potrebe výrazného zintenzívnenia implementácie, či zváženia realokácie.

Priebežné plnenie ukazovateľov VR nie je priaznivé, s výnimkou O0194. Je potrebné pokračovať v prebiehajúcom úsilí o zvýšenie kontrahovania a nadväzne čerpania, ktorým sa zabezpečí dosiahnutie zámeru finančného ukazovateľa.

Na zintenzívnenie dopytu a následnej úspešnosti podaných ŽoNFP je potrebné hľadať možnosti zabezpečenia aj praktickej asistencie pre potenciálnych žiadateľov a prijímateľov, osobitne pre samosprávy, ktoré napriek záujmu a podaniu ŽoNFP neboli úspešní.

Vo vzťahu k stanoveným zámerom na rok 2023 je z pohľadu hodnotiteľov legítimne v prípade MU, ktorých čiastkový cieľ v rámci VR (2018) nebol dosiahnutý, zvážiť úpravu (zníženie) hodnoty zámeru.

3.3 EO3: Do akej miery prispieva PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít v rámci OP ĽZ k napĺňaniu Stratégie Európa 2020?

Stratégia Európa 2020 bola kľúčovým východiskovým dokumentom EÚ pre vypracovanie NPR SR prijatého a schváleného vládou SR v roku 2011, v ktorom boli zadefinované národné ciele SR zamerané na dosahovanie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu celej EÚ. Tieto ciele presne kopírujú priority určené v Stratégii Európa 2020 a zároveň odrážajú vtedajšiu ekonomickú a spoločenskú situáciu a predpokladaný vývoj v SR, jej národné odlišnosti a špecifiká v jednotlivých oblastiach.

NPR SR ako hlavný strategický dokument SR v oblasti ekonomického rozvoja a štrukturálnych politík je pravidelne aktualizovaný a stanovuje priority a opatrenia na posilňovanie ekonomického rastu a zamestnanosti SR. Nastavené priority a opatrenia sú pritom plne v súlade s národnými cieľmi pre napĺňanie Stratégie Európa 2020. Z toho dôvodu sa stali základom pre stanovenie mäkkých a tvrdých (investičných) opatrení v OP ĽZ a zadefinovanie jeho globálneho cieľa na programové obdobie 2014 – 2020, ktorým je *„Podporiť rozvoj ľudských zdrojov, celoživotného učenia a ich plnohodnotného začlenenia sa na trh práce a zlepšenie ich sociálnej situácie“*.

Na zistenie miery príspevku PO6 k napĺňaniu Stratégie Európa 2020 je predovšetkým nutné uviesť, ku ktorým národným cieľom uvedeným v NPR SR sa viažu intervencie realizované v rámci tejto PO. Vzhľadom na charakter investičných priorít PO6 (IP 6.1 *„Poskytovanie podpory fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných komunít v mestských a vidieckych oblastiach“* a IP 6.2 *„Poskytovanie podpory sociálnych podnikov“* a podporených aktivít je očakávaný príspevok programov PO6 v oblasti (i) vzdelávania, (ii) zamestnanosti, (iii) sociálneho začlenenia, ale tiež v oblasti (iv) klimatických zmien a energetiky:

- (i) udržať podiel ľudí, ktorí predčasne ukončujú školskú dochádzku (vo vekovej skupine 18 – 24 rokov), pod 6 % do roku 2020;
- (ii) zvýšiť mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 – 64 rokov na 72 % do roku 2020;
- (iii) znížiť podiel populácie ohrozenej chudobou a sociálnym vylúčením na 17,2 % do roku 2020;
- (iv) a/ znížiť nárast emisií skleníkových plynov mimo sektora ETS tak, aby nepresiahli úroveň z roku 2005 o viac ako 13 %;
b/ zvýšiť energetickú efektívnosť prostredníctvom úspory 11 % konečnej spotreby energie v porovnaní s priemernou spotrebou v rokoch 2001 – 2005.

Miera príspevku PO6 k týmto cieľom je hodnotená prostredníctvom dosahovania MU výstupu, keďže MU výsledku na úrovni programu sú monitorované iba cez štatistické zisťovanie, ktoré bude realizované až pre roky 2021 a 2023. K 31. 12. 2019 neexistujú pre MU výsledku na úrovni programu dáta, ktoré by mohli byť predmetom tohto hodnotenia.

Taktiež je potrebné poznamenať, že pri dosahovaní národných cieľov Stratégie Európa 2020 v oblasti vzdelávania, zamestnanosti a sociálnej inklúzie je nevyhnutné pozerieť na tvrdé (investičné) opatrenia v PO6 v prepojení s mäkkými opatreniami v PO5, pretože ide o intervencie, ktoré sa navzájom dopĺňajú a vytvárajú synergický efekt v oblasti podpory MRK.

O aktuálnych hodnotách a pokroku v plnení národných cieľov Stratégie Európa 2020 hovorí NPR SR z mája 2020. Posledné dostupné údaje, ktoré NPR SR 2020 analyzuje, sú za rok 2019, čo plne korešponduje s časovým obdobím, ktoré sleduje toto hodnotenie.

i. Vzdelávanie

V SR sa nedarí dosahovať cieľovú hodnotu miery predčasného ukončenia školskej dochádzky u ľudí vo veku 18 – 24 rokov, ktorá bola nastavená na úroveň 6 %.⁹ Príslušníci MRK sú skupinou obyvateľstva, ktorá vo vysokej miere predčasne ukončí školskú dochádzku a nedosahuje vzdelanostnú úroveň majoritného obyvateľstva¹⁰. Napriek tomu, že projekty implementované cez PO6 nie sú priamo namierené na posilnenie školskej dochádzky príslušníkov MRK, nepriamo pôsobia aj na túto oblasť tým, že ich podpora smeruje na posilnenie predprimárneho vzdelávania (spolu s intervenciami cez PO5), ktoré je základom vzdelania a môže pôsobiť na deti – budúcich žiakov už v ranom detstve a predísť tak aj ich neskoršiemu predčasnému ukončeniu školskej dochádzky. Medzi konkrétne aktivity, ktoré sú v PO6 za týmto účelom podporené, patrí výstavba/rekonštrukcia materských škôl. V roku 2019 bola schválená revízia OP ĽZ verzia 5.0¹¹, ktorou bola doplnená aktivita na podporu infraštruktúry vzdelávania výstavbou/rekonštrukciou základných škôl, kde žiaci absolvovali vzdelávací proces v dvojzmennej prevádzke, alebo základných škôl, kde dvojzmenná prevádzka vzdelávania bola neodvratiteľná.¹²

Pri posúdení dosahovania cieľových hodnôt MU výstupu pre túto oblasť je vidieť, že sa zatiaľ nedarí plniť stanovené hodnoty. Pri projektovom MU č. P0341 (agregovaný do O0195) *Počet postavených predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK* je plnenie k 31. 12. 2019 iba 11,48 % (7 postavených MŠ z cieľových 61) a pri projektovom MU P0373 (agregovaný do O0197) *Počet renovovaných predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK* 27,37 % (26 z cieľových 95). Čo sa týka projektového MU P0067 (agregovaný do CO35) *Kapacita podporovaných zariadení starostlivosti o deti alebo vzdelávacej infraštruktúry/Kapacita podporenej školskej infraštruktúry* je dosahovanie cieľovej hodnoty 14 444 osôb len na úrovni 17,38 %, t. j. 2 510 osôb¹³.

Vzhľadom na nutnosť dlhotrvajúceho pôsobenia uvedených intervencií v oblasti predprimárneho vzdelávania, aby bol dosiahnutý viditeľný pokrok v oblasti primárneho a sekundárneho vzdelávania, nie je možné hodnotiť ich prínos pri dosahovaní národného cieľa zníženia miery predčasného ukončenia školskej dochádzky na 6 % (hodnota indikátora bola stanovená pre národnú úroveň dosahovania tohto cieľa). Exaktnú mieru prínosu opatrení PO5 a PO6 v tejto oblasti, v nadväznosti na legislatívne zmeny v predprimárnom vzdelávaní¹⁴, bude preto možné sledovať a hodnotiť až s niekoľkoročným odstupom.

Na základe týchto zistení je možné konštatovať, že aj keď implementácia opatrení v rámci PO6 momentálne nemá žiadny príspevok k napĺňaniu Stratégie Európa 2020 v oblasti zníženia miery

---

⁹ Hodnota indikátora bola určená pre národnú úroveň dosahovania tohto cieľa.

¹⁰ ÚRAD SPLNOMOCNENCA VLÁDY SR PRE RÓMSKE KOMUNITY. 2019.

Pozn. Podľa špecifického zisťovania EU SILC MRK je miera predčasného ukončenia školskej dochádzky MRK veľmi vysoká (73 %) v porovnaní s 6 % v rámci celkovej populácie. Tieto údaje vyjadrujú podiel osôb vo veku 16 – 29 rokov, ktoré majú najvyššie dosiahnuté vzdelanie nižšie stredné, t. j. druhý stupeň základnej školy alebo nižšie. (Zdroj: GRAUZELOVÁ, T. a MARKOVIČ, F. 2018.)

¹¹ Schválené vykonávacím nariadením EK zo dňa 20. 12. 2019.

¹² Pandemická situácia okolo ochorenia COVID-19 od marca 2020 a pokyn zo strany EK realokovať všetky disponibilné finančné prostriedky na zabránenie šírenia ochorenia a pomoc na odstraňovanie dôsledkov ochorenia, boli dôvodom, prečo bola aktivita zameraná na základné školy zrušená a nebola vyhlásená žiadna výzva na podporu ZŠ.

¹³ Cieľové hodnoty sú v súlade s prílohou č. 6 OP ĽZ verzia 5.0 platná k 31. 12. 2019 a dosiahnuté hodnoty k 31. 12. 2019 boli poskytnuté SO MV SR.

¹⁴ pozri poznámka pod čiarou č. 3

predčasného ukončenia školskej dochádzky, v dlhodobom horizonte a pri pôsobení ďalších externých faktorov má potenciál pozitívne ovplyvniť aj dosahovanie tohto cieľa.

ii. Zamestnanosť

V tejto oblasti sa na národnej úrovni darí podľa NPR SR 2020 dosahovať cieľ 72 % miery zamestnanosti obyvateľov SR vo veku 20 – 64 rokov. Miera zamestnanosti príslušníkov MRK je dlhodobo na veľmi nízkej úrovni v porovnaní s majoritným obyvateľstvom¹⁵, čo je dané viacerými faktormi, ako je napr. nízka úroveň vzdelania a zručností MRK, ale aj pretrvávajúce negatívne stereotypy zamestnávateľov na trhu práce.¹⁶ Na odstránenie týchto faktorov sa sústreďuje Stratégia pre integráciu Rómov v SR do roku 2020 (a na ňu nadväzujúce Akčné plány) a v súlade s ňou aj opatrenia OP IŽ v rámci PO5 a PO6. Pri implementácii projektov v rámci IP 6.1 je príspevkom pre dosiahnutie vyššej miery zamestnanosti príslušníkov MRK uplatňovanie sociálneho aspektu vo verejnom obstarávaní, ako aj v ostatných aktivitách projektu. Ide o zapájanie nezamestnaných a/alebo neaktívnych osôb z MRK do stavebných a pomocných prác (s dôrazom na dlhodobo nezamestnané osoby), pričom táto podmienka je povinná pre všetkých prijímateľov NFP v PO6 a tiež dodávateľov prác, tovarov a služieb. Cieľom sociálneho aspektu vo verejnom obstarávaní je okrem zvýšenia zamestnanosti príslušníkov MRK budovanie efektívnych partnerstiev medzi stavebnými firmami, obcami a potenciálne aj mimovládnyimi organizáciami (ďalej len „MNO“) pôsobiacimi v oblasti práce s MRK. V ostatných aktivitách projektu môže byť sociálny aspekt uplatňovaný v pracovnej príležitosti na implementácii projektu. Vo výzvach je podmienka nastavená na zamestnanie minimálneho počtu jednej, prípadne dvoch osôb z MRK. Nevýhodou sociálneho aspektu môže byť, že ide iba o krátkodobé zamestnanie príslušníka MRK, ale aj fakt, že musí ísť o nezamestnanú osobu¹⁷, ktorá v takom prípade bude vyradená z evidencie uchádzačov a zamestnanie, čo sa jej vzhľadom na relatívne krátky čas zamestnania nemusí vyplatiť v porovnaní s dlhodobými výhodami a sociálnou podporou od štátu. Výhodou sa javí, že nezamestnaná osoba sa opäť zaradi do pracovného procesu, získava pracovné návyky a motiváciu hľadať si stále zamestnanie s pravidelným príjmom aj po skončení stavebných prác či inej činnosti v rámci implementácie projektu.

Počet vytvorených pracovných miest cielene pre MRK prostredníctvom uplatnenia sociálneho aspektu sa v prvej výzve na MŠ sledovalo iba cez plnenie zmluvy poskytnutí o NFP (SO MV SR aktuálne nedisponuje údajom, koľko osôb z MRK bolo takto zamestnaných – údaje sa ešte kompletizujú a do ukončenia tohto hodnotenia nebudú k dispozícii). Následne sa v každej ďalšej výzve tento počet sleduje či už cez projektový MU P0527 (*Počet vytvorených pracovných miest cielene pre MRK prostredníctvom uplatnenia sociálneho aspektu vo verejnom obstarávaní*) alebo jeho dvojčikou D-údajom D0312 (*Počet osôb z MRK zamestnaných cez uplatňovanie sociálneho aspektu vo verejnom obstarávaní*). SO MV SR na základe implementačnej praxe ustúpil od používania P0527 a využíva na projektovej úrovni D0312. Rozdiel je v povinnom plnení projektových MU a následnej možnej finančnej oprave pri neplnení cieľovej hodnoty u projektového MU, kde plnenie nie je plne závislé na vôli a možnostiach prijímateľa (povinnosť zamestnať osoby z MRK je súčasťou zmluvy medzi prijímateľom

---

¹⁵ HIDAS, S., LAFFÉRSOVÁ, Z., MACHLICA, G. 2018. Pozn. Podľa štatistických údajov od Inštitútu finančnej politiky (IFP) iba 21 % Rómov vo veku 15 – 64 rokov malo v roku 2017 stabilné zamestnanie, pričom u nerómskeho obyvateľstva to bolo 51 %. Podľa špecifického zisťovania EU SILC MRK je podiel nezamestnaných osôb v MRK 38 %, zatiaľ čo v bežnej populácii je to podľa zisťovania EU SILC približne 5 %. (Zdroj: GRAUZELOVÁ, T. a MARKOVIČ, F. 2018.)

¹⁶ MINISTERSTVO VNÚTRA SR. 2012.

¹⁷ Dôraz, ktorý bol spočiatku v OP IŽ kladený na dlhodobo nezamestnanú osobu, bol revíziou OP IŽ odstránený.

a realizátorom VO). SO MV SR plnenie povinnosti zamestnať osoby z MRK sleduje cez plnenie podmienky zmluvy o poskytnutí NFP (kontrola zmluvy medzi prijímateľom a realizátorom VO a následné vykázanie zo strany realizátora VO o zamestnaní osoby z MRK). K 31.12.2019 bol počet osôb z MRK zamestnaných cez uplatňovanie sociálneho aspektu vo VO vykázaný iba cez P0527 = 332¹⁸, čo v celoštátnom meradle predstavuje iba nepatrný podiel.

Zásadnými opatreniami na zvýšenie zamestnanosti príslušníkov MRK, a tým aj zvyšovanie miery zamestnanosti v SR, majú byť intervencie v rámci IP 6.2 PO6 prostredníctvom podpory sociálnych podnikov, ich rekonštrukcie/výstavby, nákupu zariadení a technológií a ich rozvoja prostredníctvom aplikácie finančných nástrojov. V pláne je podporiť subjekty sociálnej ekonomiky, ktoré sú udržateľné a prinášajú netrhové spoločenské prínosy, a zároveň nie sú dlhodobo závislé od verejnej podpory. Napriek tomu, že vyzvanie na finančné nástroje bolo vyhlásené v roku 2016¹⁹ a napriek podpisu Zmluvy o financovaní uzavretej medzi SO MV SR a SIH v tom istom roku²⁰, neboli finančné nástroje na podporu sociálnych podnikov k 31. 12. 2019 realizované v zmysle spustenia návratnej finančnej pomoci cez finančných sprostredkovateľov ku konečným prijímateľom (MRK). Medzi hlavné dôvody patrí zdĺhavé verejné obstarávanie finančných sprostredkovateľov a nízky počet relevantných subjektov na trhu. Verejné obstarávanie „Výber finančných sprostredkovateľov na implementáciu Záručného nástroja pre sociálnu ekonomiku“ bolo ukončené výberom dvoch víťazov: Slovenská sporiteľňa, a.s. a Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych, SA (ďalej len „TISE“).²¹ Výber finančných sprostredkovateľov na implementáciu Úverového nástroja na podporu aktivít sociálnej ekonomiky je v štádiu oznámenia k jeho spusteniu, ktoré bolo odoslané dňa 18. 12. 2019²². V sledovanom období nebola vyhlásená výzva na DOP zameraná na špecifický cieľ 6.2.1 v oblasti sociálnych podnikov napriek tomu, že jej vyhlásenie bolo prvýkrát predpokladané v indikovanom harmonograme výziev na predkladanie ŽoNFP už na september 2018.²³ Jedným z dôvodov meškania vyhlásenia výziev bolo čakanie na prijatie legislatívnej zmeny v oblasti subjektov sociálnej ekonomiky, ich registrácie a podmienok fungovania, ktorým bolo prijatie Zákona č. 112/2018 Z.z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov zo dňa 13. 3. 2018 (ďalej len „zákon o sociálnych podnikoch“), jeho implementáciu a z toho vyplývajúcu registráciu sociálnych podnikov. Ďalším dôvodom bolo meškание pri implementácii finančných nástrojov, ktoré bolo spôsobené dlho trvajúcim nastavením na podmienky SR a prekážky s tým spojené (viac v kapitole 3.7 k EO 7).

---

¹⁸ Zdroj: SO MV SR (údaj k 31. 12. 2019). Počet osôb zamestnaných z MRK prostredníctvom uplatnenia sociálneho aspektu vo verejnom obstarávaní sa bude sledovať cez D ukazovateľ pod označením D0312.

¹⁹ Vyzvanie na predloženie žiadosti o poskytnutie NFP pre SZRB Asset Management, a.s. č. OPLZ-PO6-SC611/621-2016-FN bolo vyhlásené dňa 28. 06. 2016

²⁰ Zmluva o financovaní uzatvorená podľa ustanovenia § 269 ods. 2 zákona č. 513/1991 Zb. (Obchodný zákonník) v znení neskorších predpisov a ustanovenia § 15 zákona č. 323/2015 o finančných nástrojoch financovaných z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov medzi MV SR a SZRB Asset Management, a.s. a SIH uzavretá dňa 14. 03. 2016, účinná od 05. 04. 2016 v zmysle Dodatku č. 1 z 10. 11. 2016 (zdroj: <https://www.crz.gov.sk/2391695/>)

²¹ Zmluva so Slovenskou sporiteľňou, a.s. bola podpísaná dňa 15. 11. 2019 a zmluva s TISE bola podpísaná dňa 17. 12. 2019.

²² MPSVR SR. 2020b.

²³ Išlo o prvú zmienku indikovaného termínu vyhlásenia výzvy v tejto oblasti uvedenú v indikovanom harmonograme výziev na obdobie január až december 2018 vo verzii 01 zo dňa 31.10.2017. V nasledujúcich harmonogramoch bol termín výzvy v tejto oblasti pravidelne presúvaný na neskôr. Posledný indikovaný termín vyhlásenia výzvy v tejto oblasti bol stanovený na október 2019. Tento termín nebol dodržaný.

Sledovanie pokroku v tejto oblasti je zabezpečené cez MU výstupu O303 *Nárast zamestnanosti osôb z MRK v podporených podnikoch* s cieľovou hodnotou 280 pracovných miest²⁴ a 0 % plnením.

Vzhľadom k minimálnym (MU P0527), resp. nulovým (MU O303) hodnotám pozorovaných MU nie je možné zhodnotiť akýkoľvek prínos PO6 k zvýšenej miere zamestnanosti v SR a teda k plneniu Stratégie Európa 2020. Avšak je možné konštatovať, že uplatňovanie sociálneho aspektu vo VO môže mať na zvyšovanie zamestnanosti MRK určitý pozitívny vplyv v závislosti od počtu implementovaných projektov (čím viac projektov, tým sa zvyšuje počet zamestnaných príslušníkov MRK cez sociálny aspekt) a od schopnosti danej osoby zostať zamestnanou aj po skončení projektu, k čomu by zase mohli prispieť mäkké opatrenia realizované cez PO5. Práve komplementárnosť mäkkých intervencií PO5 a investičných opatrení v PO6 má pozitívny synergický vplyv na zvyšovanie zamestnanosti. PO5Tento vplyv vzhľadom na očakávaný celkový počet renovovaných budov cez PO6 nie je zanedbateľný a môže do určitej miery prispievať (hoci nepriamo) k zvýšeniu zamestnanosti MRK v SR.

Oveľa väčší potenciál zvyšovať v budúcnosti zamestnanosť MRK má v budúcnosti podpora sociálnych podnikov ako subjektov sociálnej ekonomiky. Počas osobných rozhovorov s predstaviteľmi vybraných obcí vyplynul záujem o tento druh podniku a jeho podporu. Počet registrovaných sociálnych podnikov od nadobudnutia účinnosti zákona o sociálnych podnikoch prudko rastie²⁵, aj keď treba uviesť, že iba časť z nich by spĺňala podmienky pre získanie podpory v PO6, z čoho vyplývajú aj obavy SO v súvislosti s ich podporou ešte v prebiehajúcom programovom období²⁶.

iii. Sociálne začlenenie

Otázka odstránenia chudoby a sociálneho vylúčenia, ktorá je tiež súčasťou cieľov Stratégie Európa 2020, čiastočne súvisí aj so zvyšovaním zamestnanosti a tým nadväzne so zvyšovaním životnej úrovne obyvateľov MRK. Práve tí sú spomedzi obyvateľov SR najviac ohrození chudobou a sociálnym vylúčením, o čom svedčia viaceré zisťovania a monitorovania vrátane Atlasu RK 2013 a 2019 a EU SILC MRK.

IP 6.1 sa v rámci aktivít sústredených predovšetkým na dosiahnutie SČ 6.1.1 a ŠC 6.1.3 priamo zameriava na poskytovanie podpory fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných komunít v mestských a vidieckych oblastiach zahrňujúc intervencie na podporu zlepšenia podmienok pre sociálnu integráciu MRK prostredníctvom systému prestupného bývania, ale aj finančného mechanizmu na svojpomocnú výstavbu, podporu zlepšenia kvality bývania MRK prostredníctvom zavedenia inžinierskych sietí, výstavby pozemných komunikácií, prístupu k pitnej vode a riešenia problémov s komunálnym odpadom a podporu prístupu k sociálnej infraštruktúre.

Práve zabezpečenie komplexného prístupu prostredníctvom intervencií cez PO5 a PO6 je podľa NPR SR 2020 dôvodom, prečo sa darí dosahovať národný cieľ v znížení podielu populácie ohrozenej chudobou a sociálnym vylúčením v SR na 17,2 % (hodnota za rok 2019 bola 16,3 %).

Pozitívny vývoj môžeme pozorovať vo viacerých spomínaných oblastiach, ktoré priamo prispievajú k sociálnemu začleneniu MRK, cez projektové MU P0240, P0261, P0262, P0263, P0883 a P0884²⁷, ktoré

---

²⁴ Cieľové hodnoty pri všetkých MU sú uvedené na základe OP ĽZ verzia 5.0 z novembra 2019 a ich plnenie je uvedené na základe výročnej správy o vykonávaní OP ĽZ za rok 2019 schválenej monitorovacím výborom dňa 28. 09. 2020. Pri merateľných ukazovateľoch výstupu na úrovni projektu hodnotitelia čerpali z dát poskytnutých SO MV SR.

²⁵ MPSVR SR. 2020a.

Pozn. Ku dňu 31. 12. 2019 dostalo osvedčenie o registrácii 51 sociálnych podnikov. Ku dňu 30. 9. 2020 ich bolo spolu 213.

²⁶ Z Výročnej správy k OP ĽZ za rok 2019 prijatej v r. 2020 už priamo vyplýva, že SO MV SR zvažuje presun alokácie z intervencií na podporu dosiahnutia 6.2.1 na podporu inej intervencie PO6.

²⁷ P0240 Počet obyvateľov v osídlení MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom svojpomocnej výstavby obydľí/prestupného bývania

sa manuálne agregujú do MU výstupu O0194 *Počet osôb z MRK využívajúcich zlepšené formy bývania*, a k 31. 12. 2019 dosahovali hodnotu 42 446 osôb, čo predstavuje prekročenie cieľovej hodnoty o vyše 3 %²⁸.

Napriek tomuto pozitívnemu vývoju a dosahovaniu výrazne lepších hodnôt, aké boli v tejto oblasti určené pre SR, je nevyhnutné nahliadať na ne ako na čiastkové úspechy, ktoré si v kontexte pretrvávajúcej reprodukcie generačnej chudoby vyžadujú dlhodobú a systematickú politickú, finančnú a spoločenskú podporu.

iv. Klimatické zmeny a energetika

O miere príspevku k dosahovaniu národných cieľov v oblasti udržateľného rastu je možné hovoriť v súvislosti s investičným charakterom opatrení PO6, ktoré sú sústredené na výstavbu, prestavbu či rekonštrukciu verejných budov, akými sú materské školy, komunitné centrá a sociálne podniky.

Ide o dosahovanie zlepšenia energetickej hospodárnosti budov a tiež o zníženie emisií skleníkových plynov. Tieto oblasti sú sledované cez spoločné ukazovatele výstupu pod označením CO32 *Zníženie ročnej spotreby primárnej energie v renovovaných verejných budovách* s cieľovou hodnotou 5 480 000 kWh a CO34 *Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov pri renovovaných budovách* s cieľovou hodnotou 12 668 CO₂. Plnenie CO32 bolo k 31. 12. 2019 na úrovni viac ako 65 % a CO34 na úrovni 6,02 %.²⁹

V oblasti dosahovania cieľovej hodnoty emisie skleníkových plynov mimo ETS (% zmena oproti roku 2005) sa darí SR naplňovať hodnoty stanovené v súlade so Stratégiou Európa 2020. Podľa analýzy v NPR SR 2020 však tento podiel v posledných rokoch rastie, čo je spôsobené najmä investíciami v priemyselnom odvetví. Naopak meranie konečnej energetickej spotreby v porovnaní s priemerom rokov 2001 – 2005 ukazuje negatívny trend, ktorý pravdepodobne bude znamenať, že vytýčenú cieľovú hodnotu nebude možné dosiahnuť.

Z hľadiska nízkeho počtu renovovaných budov v PO6 (spolu k 31. 12. 2019 išlo o 66 budov) v porovnaní s budovami v priemysle, pri výstavbe bytov a pod., je možné hovoriť o nízkej, avšak vzhľadom na plánované počty renovovaných budov nie úplne zanedbateľnej miere príspevku k dosahovaniu cieľov Stratégie Európa 2020.

Zhrnutie evaluačnej otázky 3

PO6 má potenciál prispieť k plneniu Stratégie Európa 2020 v štyroch kľúčových oblastiach: vzdelanie, zamestnanosť, sociálne začlenenie a klíma.

V oblasti vzdelávania ide najmä o predčasné ukončovanie školskej dochádzky, ktoré sa medzi mladými ľuďmi z MRK vyskytuje mnohonásobne častejšie, ako je priemerná hodnota u celej populácie SR. Vzhľadom k tomu, že PO6 podporuje v obciach s prítomnosťou MRK výstavbu a rekonštrukciu iba

P0261 Počet obyvateľov v osídlení MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania, v ktorých bola vybudovaná/dobudovaná kanalizačná sieť

P0262 Počet obyvateľov v osídlení MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom vybudovania/dobudovania pozemných komunikácií

P0263 Počet obyvateľov v osídlení MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom vybudovania stojísk

P0883 Počet obyvateľov v osídlení MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom vybudovania zberného dvora

P0884 Počet obyvateľov v osídlení MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom sanácie nelegálnych skládok

²⁸ Cieľové hodnoty sú v súlade s prílohou č. 6 OP IŽ verzia 5.0 platná k 31. 12. 2019 a dosiahnuté hodnoty k 31. 12. 2019 v súlade s Výročnou správou OP IŽ za rok 2019

²⁹ MPSVR SR. 2020b.

predškolských zariadení, efekt týchto projektov na zníženie predčasného ukončovania školskej dochádzky sa môže prejaviť najsôr v horizonte 10 rokov.

Na trhu práce sú osoby z MRK v produktívnom veku takisto niekoľkonásobne menej úspešné než priemerný obyvateľ SR. PO6 má ambíciu zvýšiť ich zamestnanosť prostredníctvom sociálneho aspektu vo VO, kde bolo doposiaľ vytvorených 332 (prevažne dočasných) pracovných miest pre MRK, a podporou sociálnych podnikov, ktorá sa zatiaľ nezrealizovala. Priamy príspevok PO6 k zamestnávaniu MRK je preto zatiaľ zanedbateľný. Zároveň však PO6 vytvára miestnu infraštruktúru (napr. komunitné centrá a materské školy), v rámci ktorej vznikajú pracovné miesta pre MRK spolufinancované z PO5. Nepriamy príspevok PO6 k zamestnanosti MRK je preto potenciálne vyšší než priamo podporené pracovné miesta v rámci jednotlivých projektov.

Najvýznamnejší príspevok vykazuje PO6 v oblasti odstraňovania chudoby a sociálneho vylúčenia, kde sa už viac ako 42 000 osobám z MRK zlepšili podmienky bývania vďaka aktivitám realizovaným v rámci DOP v PO6.

Renovácia budov (hlavne predškolských zariadení a komunitných centier) tiež do určitej miery prispieva k plneniu klimatických cieľov Stratégie Európa 2020. Doposiaľ bolo odovzdaných do užívania 66 zrekonštruovaných budov, čím projekty prispeli k zníženiu spotreby primárnej energie a čiastočne aj k zníženiu emisií skleníkových plynov.

3.4 EO4: Do akej miery je vhodné nastavený systém zberu dát vo vzťahu k cieľovej skupine alebo prípadne do akej miery je možné zefektívniť a zjednodušiť proces získania týchto informácií?

Pre určenie hodnôt ukazovateľov pre všetky PO OP ĽZ bola vytvorená metodika, ktorá tvorí prílohu č. 6 OP ĽZ. Tá okrem definície ukazovateľov výstupu a výsledku určuje mernú jednotku, cieľové (v prípade MU výsledku aj základné) hodnoty a metodiku stanovenia hodnoty ukazovateľa, zodpovedný orgán za zhromažďovanie údajov a dostupné zdroje dát (bližšie k MU v kapitole 3.1 k EO 1).

Súčasťou každej vyhlásenej výzvy na DOP je zoznam povinných merateľných ukazovateľov, ktorých cieľové hodnoty sú pre prijímateľa záväzné. Cieľové hodnoty si stanovuje prijímateľ. Povinné merateľné ukazovatele poskytovateľ vyberá a stanovuje pre jednotlivé výzvy podľa typu hlavnej aktivity. Merateľné ukazovatele majú dané obdobie povinného plnenia zo strany prijímateľov (počas realizácie projektu no najneskôr do konca realizácie projektu a/alebo počas obdobia udržateľnosti), ktoré poskytovateľ určil v čase prípravy riadiacej dokumentácie na realizáciu PO6 a ktoré sú zadefinované v prílohe č.1 Metodického pokynu CKO č.17. ³⁰ Jednu z príloh výziev tvorí aj Zoznam sledovaných údajov projektu, ktoré sa sledujú počas realizácie projektu podľa hlavných aktivít a ďalšie, ktoré sa sledujú počas udržateľnosti projektu podľa hlavných aktivít. Tieto údaje sú pritom odlišné od projektových MU pre každú z hlavných aktivít a je potrebné ich monitorovať pre tvorbu databáz pre externé hodnotenie na úrovni programu. Ich vykazovanie má na zodpovednosti prijímateľ cez monitorovacie správy v predpísanej tabuľkovej forme za každú realizovanú hlavnú aktivitu. Tieto údaje nie sú podmienkou na poskytnutie príspevku. Prijímateľ je povinný taktiež sledovať tzv. Iné údaje (D – údaje), ktoré slúžia na monitorovanie uplatňovania horizontálnych princípov rovnosti mužov a žien a nediskriminácia.

Pre MU výstupu, ako je napríklad počet nových/renovovaných predškolských zariadení alebo počet nových zariadení sociálnej infraštruktúry, nie je problém s ich nastavením a následným zberom dát. Prekážky môžu nastať pre prijímateľa pri nastavení a zbere dát v MU týkajúcich sa vykazovania počtu osôb z MRK, ktorých sa dotýka hlavná aktivita projektu.

Ide o nasledovné projektové MU uvedené podľa výziev vyhlásených k 31. 12. 2019 zoskupených podľa oblastí, ktorých sa týkajú:

1. Výstavba/rekonštrukcia predškolských zariadení

(výzvy č. OPLZ-PO6-SC612-2016-1a; OPLZ-PO6-SC612-2016-1b; OPLZ-PO6-SC612-2018-1 a OPLZ-PO6-SC612-2019-2)

PO716 Počet detí z MRK, ktoré navštevujú podporenú školskú infraštruktúru materských škôl (v rámci obdobia udržateľnosti projektu)

2. Výstavba/rekonštrukcia komunitných centier

(výzvy č. OPLZ-PO6-SC613-2016-2; OPLZ-PO6-SC613-2017-2)

P0527 Počet vytvorených pracovných miest cielene pre MRK prostredníctvom uplatnenia sociálneho aspektu vo verejných obstarávaníach (k dátumu ukončenia realizácie projektu)

3. Podpora prístupu k pitnej vode

(výzva č. OPLZ-PO6-SC611-2016-3)

P0156 Počet osôb z MRK s prístupom k pitnej vode v dôsledku realizácie projektu

---

³⁰ V zmysle MP CKO č.17 je v rámci DOP možnosť stanoviť tzv. MU s príznakom, kde je sankčný mechanizmus iný ako pri MU bez príznaku

(k dátumu ukončenia realizácie projektu)
P0527 (bod č. 2)

4. Vybudovanie systému zberu a odvozu komunálneho odpadu (výzva č. OPLZ-PO6-SC611-2017-1)

P0883 Počet obyvateľov MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom vybudovania zberného dvora

(k dátumu ukončenia realizácie projektu)

P0263 Počet obyvateľov MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom vybudovania stojísk

(k dátumu ukončenia realizácie projektu)

P0527 (bod č. 2)

P0884 Počet obyvateľov MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom sanácie nelegálnych skládok

(k dátumu ukončenia realizácie projektu)

5. Podpora programov prestupného bývania (výzva č. OPLZ-PO6-SC611-2018-2)

P0240 Počet obyvateľov MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom programov svojpomocnej výstavby obydľí/prestupného bývania

(počas realizácie projektu, najneskôr ku koncu realizácie aktivít projektu)

6. Dobudovanie základnej technickej infraštruktúry (výzva č. OPLZ-PO6-SC611-2019-1)

P0262 Počet obyvateľov MRK, ktorým sa zlepšili podmienky bývania prostredníctvom vybudovania/dobudovania pozemných komunikácií

(počas realizácie projektu, najneskôr ku koncu realizácie aktivít projektu)

Z príručky pre prijímateľa pre PO6 (verzie 1.0 až 3.2) nie je jasné, akým spôsobom by mal prijímateľ postupovať pri nastavení a zbere týchto dát (popísaný je iba systém ich monitorovania a vykazovania), rovnako to nevyplýva ani z príručky pre žiadateľa o NFP pre konkrétne výzvy. Viac k tejto metodike je možné dozvedieť sa zo zoznamu často kladených otázok, ktoré sú zverejnené na webovej stránke SO MV SR pri niektorých výzvach. Napríklad v zozname často kladených otázok k výzve OPLZ-PO6-SC611-2016-3³¹ v oblasti podpory prístupu k pitnej vode pri otázke č. 4., ktorá sa týka aj nastavenia MU. Z odpovede vyplýva, že prijímateľ má príslušnosť osôb k MRK posudzovať na základe skupinových charakteristík uvedenej komunity v súlade s definíciou ÚSVRK³² a ako zdroj údajov o MRK môže prijímateľom slúžiť aj Atlas RK 2013. Zároveň SO MV SR v odpovedi upozornil na povinnosť podpisu Čestného vyhlásenia žiadateľa o NFP o úplnosti, pravdivosti a správnosti príloh ŽoNFP. Rovnaká formulácia je použitá aj v zozname často kladených otázok k výzve OPLZ-PO6-SC611-2018-2³³ v oblasti podpory prestupného bývania v odpovedi k otázke č. 15 týkajúcej sa preukazovania príslušnosti osôb k MRK, tak aby bola dodržaná podmienka podielu min. 30 % podporených bytových jednotiek pre MRK. Zároveň sa v odpovedi nachádza informácia, že žiadateľ o NFP môže byť v prípade nejasností zistených kontrolou SO požiadaný o metodiku, ktorou v súlade s definíciou MRK dospel k danému počtu osôb z MRK. V zozname často kladených otázok k výzve OPLZ-PO6-SC611-2019-1³⁴ v oblasti výstavby pozemných komunikácií je táto formulácia doplnená v odpovedi k otázke č. 7 o informáciu, že v tomto

---

³¹ MINISTERSTVO VNÚTRA SR. 2018b.

³² ÚSVRK v programovom období 2007 – 2013 zadefinoval MRK v Systéme koordinácie implementácie horizontálnej priority MRK

³³ MINISTERSTVO VNÚTRA SR. 2018a.

³⁴ MINISTERSTVO VNÚTRA SR. 2019.

prípade osoba deklarovaná ako oprávnená cieľová skupina nemusí mať trvalý pobyt v oprávnenom osídlení dotknutom aktivitami projektu.

Pri osobných rozhovoroch zazneli od niektorých zástupcov vybraných obcí obavy ohľadom nastavenia cieľových hodnôt ukazovateľov a ich plnenia. Išlo najmä o zástupcov obcí, v ktorých je nižší počet a podiel MRK, alebo v ktorých obyvatelia MRK nežijú v obci stabilne, migrujú za prácou alebo z iných dôvodov. Obyvatelia MRK síce môžu mať trvalý pobyt v obci, ale ich aktuálne bydlisko sa môže meniť. Rovnakým problémom je aj migrácia príslušníkov MRK z iných obcí, čo zas môže naopak navýšiť počet MRK v danej obci, ktorá je prijímateľom, čo môže mať za následok, že reálne sa podiel obyvateľov, ktorým sa zlepšili podmienky nezvýši, ale stagnuje, či sa dokonca zníži vzhľadom na početnosť MRK. Keďže sa počet obyvateľov MRK viaže na hodnoty Atlasu RK 2013 resp. 2019, SO s takými zmenami ráta a inštruuje obce prípadné odlišnosti od týchto údajov uviesť a dostatočne zdôvodniť vo svojej žiadosti. Napriek tomu je možné predpokladať, že v niektorých obciach nie je jednoduché nastaviť a vykazovať počty pre hodnoty MU tak, aby boli reálne a bolo možné ich plne garantovať. Je potrebné poznamenať, že väčšina dopytovaných obcí nemala s nastavením hodnôt výraznejší problém.

Pri výzvach a realizácii projektov v oblasti podpory prístupu k pitnej vode, vybudovania systému zberu a odvozu komunálneho odpadu, či pri dobudovaní technickej infraštruktúry, sa síce sleduje počet MRK, ale ide o vyššie spomínané nastavenie a zber dát vo vzťahu k pripísanej etnicite na základe metodiky ÚSVRK a v súlade so zisteniami z Atlasu RK, a teda nastavenie a zber dát sú pomerne jednoduché.

Osobitnú komplikáciu je možné vidieť pri projektoch, v ktorých sa sleduje aktívna účasť príslušníkov MRK pri ich realizácii. Medzi také patrí oblasť výstavby/rekonštrukcie MŠ, podpora bývania s prvkami prestupného bývania a preukázanie uplatňovania sociálneho aspektu vo verejnom obstarávaní.

Pri výzve v **oblasti výstavby/rekonštrukcie MŠ** pre niektoré obce môže predstavovať problém splniť podmienku percentuálneho podielu detí z MRK navštevujúcich MŠ³⁵ a následne aj nastaviť a splniť MU P0716. Relevantní zástupcovia opýtaných obcí v rozhovoroch potvrdili, že je náročné presvedčiť rodičov detí z MRK, aby svoje dieťa prihlásili na predprimárne vzdelávanie a ešte ťažšie býva ho tam udržať, čo je spôsobené rôznymi faktormi. Rodičia detí z MRK sa obávajú diskriminácie, boja sa komunikovať s učiteľmi/učiteľkami a personálom MŠ, alebo jednoducho ho nechcú dať do MŠ, sú málo informovaní. Často ide aj o finančné či organizačné dôvody, ako sú napr. chýbajúce pozemné komunikácie/dopravné spojenie, oblečenie a obuv pre dieťa do nepriaznivého počasia, alebo vzdialenosť MŠ od ich obydli. Tieto dôvody potvrdila aj štúdia, ktorú realizoval SGI v roku 2020, v ktorej skúmal problémy zavedenia povinnej škôlky očami samospráv.³⁶ Zástupcovia dopytovaných obcí sa zhodli, že zavedenie povinného predškolského vzdelávania by mohlo v tomto ohľade pomôcť, pokiaľ bude podporené aj sekundárnymi aktivitami, ktoré pomôžu prekonať vyššie spomenuté prekážky.

Výzva v **oblasti bývania s prvkami prestupného bývania** zase kladie podmienku, že minimálne 30 % podporených bytových jednotiek z NFP za každý stupeň bývania musí byť určený pre obyvateľov MRK (podmienka musí byť dodržaná pre každú samostatne stojacu budovu), a zároveň k ukončeniu realizácie hlavnej aktivity projektu musí byť uzavretých minimálne 50 % platných nájomných zmlúv na podporené bytové jednotky určené pre obyvateľov MRK. Pritom z odpovede SO na otázku č. 17 v zozname často kladených otázok ku výzve je jasné, že rodina, v ktorej aspoň jeden z jej členov je príslušníkom MRK, spĺňa charakter bytovej jednotky, ktorá bude do tohto povinného podielu zahrnutá.

Čo sa týka preukazovania **uplatňovania sociálneho aspektu VO** prostredníctvom vykazovania cez MU P0527, nevnímali opýtaní zástupcovia obcí problém s ich nastavením a plnením. Viacerí nám potvrdili, že firmy už majú v tejto oblasti skúsenosti a obec vie pri výbere vhodných uchádzačov poskytnúť

---

³⁵ viac o konkrétnych podmienkach nastavených vo výzvach pre MŠ v kapitole č. 3.5 k EO5

³⁶RIGOVÁ, E., KOVÁČOVÁ, L., ŠEDOVIČ, M. 2020.

pomoc, keďže miestne MRK poznajú a vedia odporučiť tých, ktorí majú pracovné skúsenosti a sú zodpovední. Niekedy si firma vyberá pracovníkov z MRK sama, ale preferencia obcí je, aby išlo o miestnych obyvateľov a zároveň to vyplýva aj z článku 3 ods. 25 Všeobecných zmluvných podmienok k zmluve o poskytnutí NFP, ktoré sú prílohou č. 1 k Zmluve o poskytnutí NFP (platí pre všetky výzvy). Ten istý článok hovorí aj o preukazovaní nezamestnanosti³⁷ a príslušnosti k MRK uchádzača o pracovné miesto vytvorené vďaka uplatňovaniu sociálneho aspektu. V tomto ohľade je stanovené, že splnenie týchto predpokladov sa preukazuje čestným vyhlásením uchádzača o zamestnanie o tom, že patrí k MRK, a relevantným potvrdením príslušného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny o jeho zaradení do evidencie nezamestnaných osôb.

Z uvedeného vyplýva, že informácie k nastaveniu a zberu dát pre MU sú síce pre oprávnených žiadateľov dostupné, avšak sú v dokumentoch k výzvam spomínané len okrajovo, čo môže spôsobiť, že pre oprávnených žiadateľov je náročnejšie ich pri takom množstve informácií nájsť a porozumieť im.

Zhrnutie evaluačnej otázky č. 4

Merateľné ukazovatele sledujú počet osôb z MRK ako cieľovej skupiny, ktorá vďaka realizácii projektov získala určitú výhodu – napr. navštevujú podporené MŠ alebo sa im zlepšili podmienky bývania.

Pri stanovovaní cieľových hodnôt a vykazovaní ich plnenia existujú na strane samospráv nejasnosti ohľadom posudzovania počtu obyvateľov MRK a obavy spojené s ich migráciou, kvôli ktorej sa môže meniť počet užívateľov vybudovanej infraštruktúry. Osobitný problém môže predstavovať plnenie podmienky percentuálneho podielu detí z MRK, ktoré navštevujú podporenú MŠ, keďže tu je vyžadovaná aktívna súčinnosť rodičov – musia deti zapísať do MŠ a dlhodobo zabezpečovať ich dochádzku do škôlky.

Pri výbere vhodných kandidátov na zamestnanie v rámci sociálneho aspektu vo verejnom obstarávaní firmám často pomáha obec, takže nastavenie a plnenie príslušného merateľného ukazovateľa je podľa vzorky interviewovaných samospráv bezproblémové.

³⁷ V článku 3 ods. 25 Všeobecných zmluvných podmienok k zmluve o poskytnutí NFP, ktoré sú prílohou č. 1 k Zmluve o poskytnutí NFP je pri viacerých výzvach uvedené, že uprednostnená bude dlhodobo nezamestnaná osoba. V prvých výzvach sa vyslovene spomína nutnosť splnenia podmienky, že uchádzač je dlhodobo nezamestnaná osoba v zmysle zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, čo bolo zmenené revíziou OP IZ.

3.5 EO5: Do akej miery je možné zintenzívniť implementáciu PO?

Pri otázke možností zintenzívnenia implementácie PO6 je dôležité v prvom rade zhodnotiť súčasný stav implementácie DOP, absorpčnú kapacitu prijímateľov a náročnosť splnenia podmienok nastavených v jednotlivých výzvach a následne identifikovať príčiny vzniknutého stavu. Okrem programovej a projektovej dokumentácie vychádzali hodnotitelia pri analýze z rozhovorov s relevantnými zástupcami zainteresovaných subjektov vrátane prijímateľov NFP v DOP a oprávnených žiadateľov, ktorí žiadost' o NFP v PO6 nepodali. Otázka zintenzívnenia implementácie finančných nástrojov je bližšie popísaná v kapitole 3.7.

Implementácia PO6 k 31. 12. 2019

Pri pohľade na Tabuľku č. 8, v ktorej sú spracované počty schválených ŽoNFP v porovnaní s celkovým počtom ŽoNFP v ôsmich výzvach³⁸, je možné konštatovať celkovú pomerne nízku úspešnosť žiadateľov o NFP vo výzvach na PO6. Najnižšia úspešnosť (aj celkový počet podaných) žiadostí je vo výzve OPLZ-PO6-SC611-2018-2 na podporu bývania s prvkami prestupného bývania, iba 41 %. Táto výzva však bola k 31. 12. 2019 stále otvorená, preto je možné, že sa tento podiel bude ešte zvyšovať. Naopak najvyšší záujem mali žiadatelia o výzvu na komunálne odpady OPLZ-PO6-SC611-2017-1 (190 podaných ŽoNFP), kde bola aj najvyššia miera úspešnosti – 72 %. Rovnako vysokú mieru úspešnosti mala aj výzva na výstavbu/rekonštrukciu MŠ OPLZ-PO6-SC612-2018-1. Zvýšený záujem o výzvu na túto oblasť je možné pripísať spomínanej legislatívnej zmene, ktorá zavádza povinné predprimárne vzdelávanie, ale aj zmenám v nastavení podmienok výzvy, ktoré SO vykonal oproti roku 2016. Pre nízky záujem bola uzavretá výzva v oblasti prístupu k pitnej vode OPLZ-PO6-SC611-2016-3, ale aj výzvy z roku 2016 na výstavbu/rekonštrukciu MŠ (OPLZ-PO6-SC612-2016-1a a 1b), a tiež výzva na výstavbu/rekonštrukciu KC (OPLZ-PO6-SC613-2016-2).

Tabuľka č. 8: Prehľad podaných a schválených ŽoNFP vo výzvach v rámci PO6

Označenie výzvy	Počet uzavretých hodnotiacich kôl	Počet podaných ŽoNFP	Počet schválených ŽoNFP	Schválené ŽoNFP vyjadrené v %
OPLZ-PO6-SC612-2016-1a	5	81	52	64
OPLZ-PO6-SC612-2016-1b	5	63	33	52
OPLZ-PO6-SC613-2016-2	6	93	61	66
OPLZ-PO6-SC611-2016-3	6	53	35	66
OPLZ-PO6-SC611-2017-1	4	190	136	72
OPLZ-PO6-SC613-2017-2	4	124	83	67
OPLZ-PO6-SC612-2018-1	3	102	73	72
OPLZ-PO6-SC611-2018-2	3	32	13	41
spolu		738	486	66

Zdroj: www.minv.sk - vlastné spracovanie

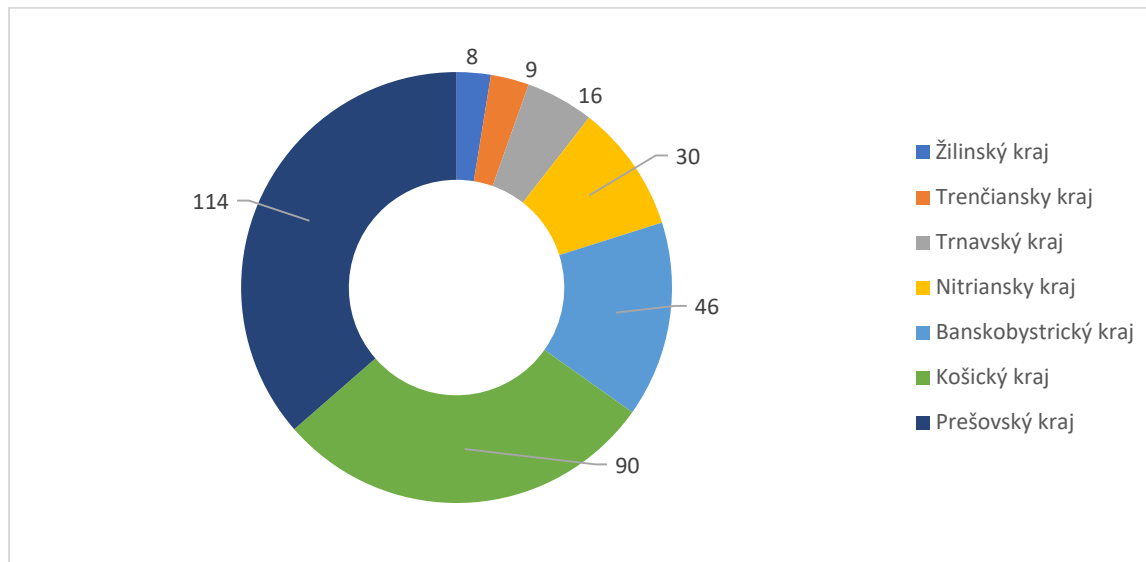
Počet úspešných oprávnených žiadateľov (t. j. žiadatelia s aspoň jednou schválenou ŽoNFP) v týchto ôsmich výzvach bol ku koncu sledovaného obdobia 316, z toho bolo 311 obcí, 4 MNO a 1 cirkev. Podpora zo schválených ŽoNFP bola smerovaná do 313 oprávnených území, z toho 40 miest a 273 obcí (pre účely hodnotenia sú ďalej označované len ako obce), ktoré sú ďalej analyzované podľa rôznych kritérií. Aj keď sa počet oprávnených žiadateľov v niektorých výzvach odlišuje, ak by sme brali ako celkový počet oprávnených žiadateľov obce uvedené v Atlase RK 2013 (t. j. 1044), tak podiel obcí, ktoré

³⁸ Spracované boli zoznamy schválených a neschválených ŽoNFP k jednotlivým kolám predmetných výziev, ktoré sú uverejnené na webovej stránke SO MV SR. Spracované boli iba pre výzvy, pri ktorých boli uzavreté hodnotiace kolá do 31. 12. 2019. Z toho dôvodu v tabuľke nie sú uvedené výzvy OPLZ-PO6-SC612-2019-1 ani výzva OPLZ-PO6-SC612-2019-2. Pre účel hodnotenia boli analyzované schválené žiadosti o NFP, t. j. nie všetky z nich boli následne kontrahované.

úspešne žiadali o NFP v PO6 v uvedených výzvach, bol na úrovni približne 30 %. To vypovedá o vysokej potenciálnej absorpčnej kapacite obcí, ktoré sa z rôznych príčin doposiaľ nezapojili a ktoré je potrebné zaujať v nových výzvach.

Podiel obcí, v ktorých bola schválená podpora cez DOP v PO6, podľa krajov, v ktorých sa nachádzajú, je graficky znázornený v Grafe č. 1. Najväčšie zastúpenie má Prešovský a Košický kraj, čo zodpovedá aj najvyššej miere obcí s prítomnosťou MRK.

Graf č. 1: Počet obcí a miest, v ktorých bola schválená aspoň 1 ŽoNFP v PO6, podľa krajov

Zdroj: SO MV SR, vlastné spracovanie

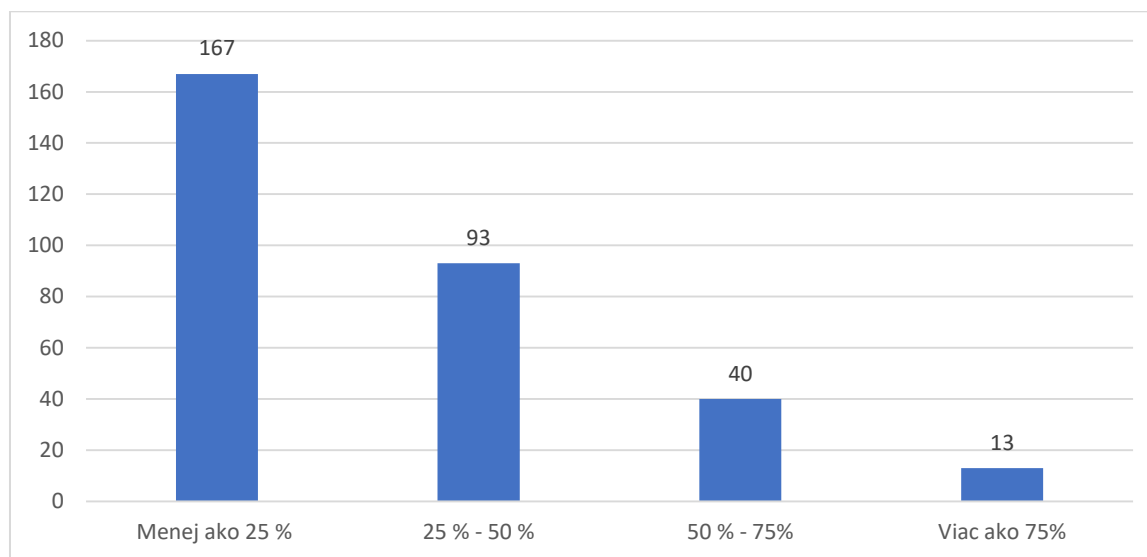
Až 108³⁹ z 313 obcí sa nachádza v prvej 150-ke podľa zjednodušeného indexu podrozvinutosti, čo spĺňa zásadu komplementárnosti a synergie s intervenciami v PO5. Môže to byť však ovplyvnené aj tým, že niektoré výzvy boli určené iba pre obce z prvej 150-ky (výzva OPLZ-PO6-SC612-2016-1a na výstavbu/rekonštrukciu MŠ a výzva OPLZ-PO6-SC613-2016-2 na výstavbu/rekonštrukciu KC, ktorá dokonca obmedzila okruh oprávnených žiadateľov len na 125 obcí z dôvodu, že v obci už bola realizovaná obdobná aktivita z programového obdobia 2007 - 2014 a vzhľadom na nízky počet osôb MRK v obci nie je predpoklad, že by bolo nutné stavať ďalšie KC).

Dôležité údaje pre celkový obraz o aktuálnej situácii a absorpčnej kapacite žiadateľov je možné zistiť aj z pohľadu výšky podielu rómskych obyvateľov podľa Atlasu RK 2013. Z Grafu č. 2 vyplýva, že najviac obcí, v ktorých boli úspešní žiadatelia v PO6, má podiel Rómov nižší ako 25 %. Tieto obce predstavujú viac ako polovicu úspešných žiadateľov. Z Grafu č. 2 je evidentná negatívna korelácia dosahovanej úspešnosti ŽoNFP s podielom rómskych obyvateľov v obci. To indikuje, že väčšia časť alokovanej podpory smeruje do obcí s nižším podielom rómskych obyvateľov, hoci primárne by mala pomoc prúdiť opačným smerom a podporiť lokality, kde je tento podiel a počet výrazne vyšší. Zo 134 obcí, ktoré sú v Atlase RK 2013 identifikované ako obce s 50 % a vyšším podielom Rómov, bolo 53 úspešných v žiadateľov o NFP v PO6, čo je viac ako tretina. Čo sa týka počtu rómskych obyvateľov v obciach s MRK podľa Atlasu RK 2013, z celkového počtu úspešných žiadateľov bolo 52 v obciach s počtom Rómov viac ako 1 000. Na základe informácií z terénu sa hodnotitelia domnievajú, že práve v obciach s vysokým podielom a s vysokým počtom rómskych obyvateľov je dôležité prioritne podporovať aktivity smerujúce k lepšej technickej vybavenosti s cieľom zlepšenia podmienok bývania a vzdelávania pre

³⁹ Z nich 60 bolo z Prešovského kraja a 36 z Košického kraja.

MRK. Na to, aby boli tieto obce vo väčšej miere úspešné, je potrebný osobitný prístup spojený so zvýšenou asistenciou pri príprave a implementácii DOP.

Graf č. 2: Počet obcí a miest, v ktorých bola schválená aspoň 1 ŽoNFP v PO6, podľa podielu rómskych obyvateľov v obci alebo meste podľa Atlasu RK z roku 2013

Zdroj: SO MV SR, vlastné spracovanie

Pomerne vysoký je počet obcí (38), ktoré sa už nenachádzajú v Atlase RK 2019, v ktorých boli úspešní žiadatelia v PO6 k 31. 12. 2019.

Žiadatelia iní ako obce sú oprávnení v troch výzvach vyhlásených ku 31. 12. 2019. Ide o výzvu OPLZ-PO6-SC613-2017-2 na výstavbu/rekonštrukciu KC (obce + MNO, cirkev a náboženské spoločnosti, združenia), výzvu OPLZ-SC611-2018-2 na podporu bývania s prvkami prestupného bývania (obce + MNO, cirkev a náboženské spoločnosti, združenia, Slovenský Červený kríž) a výzvu OPLZ-SC612-2019-2 na výstavbu/rekonštrukciu MŠ (obce + MNO, cirkev a náboženské spoločnosti, združenia, orgán štátnej správy – okresný úrad v sídle kraja). Počet schválených ŽoNFP žiadateľov iných ako obce bol k 31. 12. 2019 veľmi nízky (4 MNO a 1 cirkev). Potenciálne prekážky v zapájaní oprávnených žiadateľov sú uvádzané ďalej v tejto kapitole.

Vecný a finančný pokrok PO6 v sledovanom období je súčasťou kapitoly 3.1 k EO 1.

Dodržanie harmonogramu výziev

Jedným z dôležitých faktorov úspešnej implementácie PO je aj správne načasovanie spustenia výziev a dodržanie indikovaného harmonogramu výziev. Výrazné časové odchýlky môžu výrazne narušiť implementáciu výziev a čerpanie alokácie PO. Oprávnení žiadatelia môžu následkom častých zmien stratiť záujem o danú výzvu, prípadne hľadať finančné prostriedky na daný zámer z iných zdrojov, ako je PO6 OP ĽZ. Harmonogram výziev a jeho dodržanie je dôležité pre oprávnených žiadateľov v zmysle ich možnosti včas a kvalitne sa pripraviť na tieto výzvy a podniknúť potrebné kroky, aby bola ich žiadosť o NFP úspešná.

Pri pohľade na Tabuľku č. 9 je možné vidieť, že najväčšie časové rozdiely (vyjadrené v mesiacoch od prvého termínu indikovaného v harmonograme výziev po skutočný termín vyhlásenia výzvy) boli v sledovanom období pri výzve na podporu prestupného bývania v ŠC 6.1.1 (28 mesiacov), v oblasti výstavby technickej infraštruktúry v SČ 6.1.1 (15 mesiacov) a v oblasti prístupu k pitnej vode (2. výzva) v ŠC 6.1.1 (13 mesiacov). Výzva na sociálne podniky nebola vyhlásená napriek prvému indikovanému

termínu v septembri 2018. Najmenšie časové odchýlky boli zaznamenané pri výzvach smerovaných na výstavbu/rekonštrukciu MŠ (0 – 3 mesiace). Napriek tomu, že prvé výzvy boli vyhlásené už v roku 2015, kvôli ich zrušeniu⁴⁰ sa žiadatelia mohli o NFP v PO6 prvý krát uchádzať až v roku 2016, a to v oblasti výstavby/rekonštrukcie MŠ a v oblasti prístupu k pitnej vode. Indikovaný harmonogram výziev by mal byť čo najpresnejší, aby mohol slúžiť pre oprávnených žiadateľov na včasnú prípravu, určenie si priorit a získanie lepšieho prehľadu o dostupnosti finančných zdrojov, z ktorých sa môžu uchádzať o podporu v daných oblastiach.

Tabuľka č. 9: Porovnanie indikovaných termínov s reálnymi termínmi vyhlásenia výziev v PO6

Indikovaný rok vyhlásenia	ŠC	Zameranie výzvy	Prvý indikovaný termín vyhlásenia výzvy IHV	Posledný (aktualizovaný) indikovaný termín vyhlásenia výzvy	Mesiac vyhlásenia výzvy	Číslo výzvy	Rozdiel (v mesiacoch)
2015	6.1.2	MŠ	október 2015	bez aktualizácie	2015	OPLZ-PO6-SC612-2015-1a OPLZ-PO6-SC612-2015-1b	zrušená
2016	6.1.3	KC	január 2016	júl 2016	júl 2016	OPLZ-PO6-SC613-2016-2	+ 5
	6.1.1	Voda	február 2016	august 2016	december 2016	OPLZ-PO6-SC611-2016-3	+ 10
	6.1.1	Bývanie	júl 2016	október 2018	november 2018	OPLZ-PO6-SC611-2018-2	+ 28
	6.1.2	MŠ	január 2016	bez aktualizácie	január 2016	OPLZ-PO6-SC612-2016-1a OPLZ-PO6-SC612-2016-1b	vyhlásená v plánovanom termíne
2017	6.1.1	Odpad	január 2017	bez aktualizácie	február 2017	OPLZ-PO6-SC611-2017-1	+ 1
	6.1.3	KC	január 2017	máj 2017	máj 2017	OPLZ-PO6-SC613-2017-2	+ 4
2018	6.2.1	Sociálne podniky	september 2018	N/A	nebola vyhlásená	N/A	nebola vyhlásená
	6.1.2	MŠ	júl 2018	september 2018	október 2018	OPLZ-PO6-SC612-2018-1	+ 3
	6.1.1	Technická infraštruktúra	marec 2018	jún 2019	jún 2019	OPLZ-PO6-SC611-SC611-1	+ 15
2019	6.1.1	Odpad	máj 2019	december 2019	nebola vyhlásená	N/A	nebola vyhlásená
	6.1.1	Voda	marec 2019	apríl 2020	apríl 2020	OPLZ-SC611-2020-1	+ 13
	6.1.2	MŠ	december 2019	bez aktualizácie	december 2019	OPLZ-PO6-SC612-2019-2	vyhlásená v plánovanom termíne

Zdroj: SO MV SR, vlastné spracovanie

⁴⁰ Dôvodom zrušenia bolo lepšie nastavenie výzvy vzhľadom na komplexnosť poskytovaných služieb - bola iba pre 150 obcí v rámci balíka Take-away.

Predprípravná fáza

Predprípravná fáza žiadateľa o NFP zahŕňa včasné informovanie o alokáciách a možnostiach využitia finančných prostriedkov z PO6 OP LZ. Relevantní zástupcovia opýtaných oprávnených žiadateľov v PO6 (prijímatelia aj nežiadatelia, či neúspešní žiadatelia) potvrdili, že fáza prípravy žiadosti o NFP je kľúčová a včasné získanie informácií o pripravovanej výzve v danej oblasti a o výzve samotnej má výrazný dopad na to, či budú alebo nebudú tieto subjekty žiadať o NFP. Práve prijímatelia podpory cez DOP PO6 pri rozhovore potvrdili, že sa vďaka dobrej informovanosti dokázali včas a kvalitne pripraviť na vypracovanie ŽoNFP a viacero nežiadateľov naopak uviedlo, že nedostatočná informovanosť o výzvach bola jedným z dôvodov, prečo žiadosť nepodali.

Prevažná časť opýtaných zástupcov (žiadateľov a nežiadateľov) deklarovala, že informácie o výzvach dostávajú predovšetkým od externých firiem, ktoré im zároveň s touto informáciou ponúkajú svoje služby pri vypracovaní ŽoNFP a následne aj v projektovom riadení. Ako najčastejší zdroj informácií uvádzali ITMS2014+, VÚC, regionálne rozvojové agentúry a kancelárie IPC. Menej často zmieňovali relevantní zástupcovia ako zdroj informácií SORO či ÚSVRK alebo informačné dni. Zástupcovia, najmä z miest, uviedli, že sa aj sami zaujímajú a aktívne vyhľadávajú výzvy zamerané na oblasti, ktoré sú v súlade s ich prioritami. Pri menších obciach je zjavné, že im chýbajú administratívne kapacity na to, aby sami vyhľadávali výzvy a spoliehajú sa takmer výlučne na externé zdroje. Jeden zástupca obce uviedol, že o výzve, do ktorej sa zapojili, ich informovala terénna sociálna pracovníčka pracujúca v obci. Relevantní zástupcovia zhodne uvádzali, že informácie o výzvach im prichádzajú z viacerých zdrojov súčasne.

Pre konkrétny výber výzvy, do ktorej sa oprávnený žiadateľ chce zapojiť, je nevyhnutné, aby výzva bola v súlade s plánmi (napr. územný plán, komunitný plán sociálnych služieb) a prioritami obce. Zároveň je žiadúce, aby sa vďaka podporeným aktivitám naplnili potreby obyvateľov obce. Investičné projekty sú pre obce atraktívne, avšak nesú so sebou značnú administratívnu a časovú záťaž. Pri výstavbe/rekonštrukcii je nevyhnutné, aby obec mala vysporiadané vlastnícke práva k nehnuteľnostiam, vrátane pozemkov, aby mala prehľad a reálnu predstavu o budúcej prevádzke služieb poskytovaných v novej/renovovanej budove/objekte (napr. MŠ, bývanie alebo KC), čo si vyžaduje dostatok času, ale aj spoluprácu miestnej komunity.

Keďže intervencie PO6 sú smerované predovšetkým na zlepšenie podmienok života obyvateľov MRK, je nutné zisťovať ich potreby, a zároveň zabezpečiť, aby tieto neboli v rozpore s potrebami zvyšku miestnych obyvateľov. Obce sa väčšinou zhodli, že obyvatelia MRK komunikujú svoje potreby skôr individuálne. V lokalitách, kde sa implementujú projekty z PO5, vo veľkej miere využívajú na sprostredkovanie svojich potrieb aj pracovníkov v týchto projektoch (TSP/TP, pracovníkov KC, AoZ alebo MOPS). V obciach, kde sú rómski starostovia alebo v zastupiteľstve rómski poslanci, tlmočia MRK svoje potreby často priamo cez nich. Opýtaní zástupcovia sa zhodli, že obyvatelia MRK sú prevažne pasívni, pokiaľ ide o záujem podieľať sa na zlepšení svojej situácie. Svoju súčasnú nepriaznivú situáciu prezentujú tak, že je za ňu zodpovedný starosta, obec alebo štát, a preto prenášajú na tieto subjekty aj povinnosť nájsť pre MRK vhodné riešenia, ako tento stav zmeniť. Najväčší záujem prejavili obyvatelia MRK podľa relevantných zástupcov o zamestnanie. Zhodujú sa, že práve tí, ktorí si nájdu zamestnanie, majú aj najväčší záujem a motiváciu zlepšiť podmienky, v ktorých žijú a aktívne sa podieľať na svojej budúcnosti. Relevantní zástupcovia obcí často deklarovali záujem o vybudovanie sociálneho podniku, mnohí zase hovorili o možnostiach vyučiť a zamestnať príslušníkov MRK nielen v stavebníctve, ale aj v poľnohospodárstve, alebo v oblasti triedenia odpadu, kde sú chýbajúce kapacity a potenciál nájsť pre obyvateľov MRK dlhodobé zamestnanie.

Súčasťou predprípravnej fázy je aj rozhodnutie, či na vypracovanie ŽoNFP využijú oprávnení žiadatelia svoje vlastné kapacity alebo oslovia externú firmu. Z terénneho zisťovania na vzorke oprávnených žiadateľov vyplýva, že všetky obce do istej miery musia pri príprave ŽoNFP v PO6 využiť externé firmy. V prevažnej väčšine využívajú služby externých firiem na prípravu celej ŽoNFP. Väčšie mestá, ktoré

majú svoje vlastné odborné kapacity, využívajú externé firmy na projektovú dokumentáciu, primárne na vypracovanie technických podkladov k projektu. Využitie externých subjektov spôsobuje oprávnenému žiadateľovi dodatočné finančné náklady, pričom zodpovednosť za žiadosť a za následnú realizáciu projektu nesie on sám. Všetci relevantní zástupcovia sa zhodli na tom, že by ocenili vyššiu mieru odbornej pomoci v tomto ohľade tak, aby v budúcnosti mohli takéto žiadosti vypracovávať samostatne, prípadne aby náklady na využitie odbornej externej pomoci pri príprave ŽoNFP nemuseli znášať v plnom rozsahu.

Príprava žiadosti o NFP

Fáza samotnej prípravy ŽoNFP zahŕňa konkrétnu vyhlásenú výzvu, podmienky v nej určené a mieru administratívnej a časovej záťaže, ktorú predstavuje ich splnenie pre oprávnených žiadateľov.

Práve nesplnenie niektorých podmienok stanovených vo výzvach bolo identifikované respondentmi spomedzi oprávnených žiadateľov ako primárny dôvod, pre ktorý sa neuchádzali o podporu v niektorej z výziev PO6 (príp. dôvodom neúspechu ŽoNFP). Iná situácia bola pri dvoch respondentoch v lokalitách s nižším podielom MRK (Trenčiansky kraj), ktorí deklarovali, že v rámci vyhlásených výziev nebola oblasť, v ktorej by sa život MRK výrazne odlišoval od majority, a teda nevznikla potreba žiadať o NFP v nich, čo môže odrážať postoj podobných lokalít. Je zrejmé, že tieto obce sa prioritne zameriavajú na podobné DOP v IROP, OP KŽP, prípadne PRV.

Medzi takéto podmienky patria (i) všeobecné administratívne podmienky, (ii) finančné podmienky a benchmarky, (iii) 3D princíp, (iv) spolufinancovanie, (v) legislatívne podmienky, (vi) oprávnenosť aktivít realizácie projektu.

i) všeobecné administratívne podmienky

Medzi tieto podmienky možno zahrnúť napr. existenciu územného plánu, vybavenie stavebného povolenia, vysporiadanie vlastníctva k nehnuteľnostiam alebo potrebné technické podklady. Uvedené podmienky vychádzajú z platnej legislatívy SR a je potrebné ich spĺňať nielen v súvislosti s čerpaním financií z fondov EÚ, ale všeobecne pre akúkoľvek investíciu, ktorú chce obec vykonať. Hodnotitelia v tejto súvislosti upozorňujú, že ide o podmienky dané štátom, ktoré nie sú ovplyvniteľné SO MV SR, a ktoré preto nemôžu byť vyňaté z požiadaviek stanovených v jednotlivých výzvach. Hodnotitelia tieto podmienky v hodnotiacej správe uvádzajú, aby nebolo opomenuté, že niektoré oslovené obce mali problém s ich plnením, čo im bránilo v tom, aby žiadali o NFP v PO6.

Napríklad v jednej menšej obci s majoritným rómskym obyvateľstvom mali niekoľko volebných období starosta, ktorý nespravoval obec v súlade so zákonom a momentálne je trestne stíhaný. Nemali preto vypracovaný územný plán, nemali vysporiadané pozemky, chýbali im financie od neplatičov. Z týchto dôvodov nemohli ani žiadať o NFP. Súčasný starosta dosiahol navýšenie rozpočtu obce (platby od neplatičov, krátenie odmien poslancom, atď.) a na vlastné náklady dal vypracovať územný plán, dal spraviť pozemkové úpravy a založil sociálny podnik. Do výziev sa na základe toho plánuje zapojiť, pokiaľ budú v súlade s potrebami obce.

Vysporiadanie pozemkov odznelo viackrát pri rozhovoroch ako problém pre obce, aby sa mohli zapojiť do niektorých výziev, predovšetkým pri výstavbe nových objektov. Keďže výzva na vysporiadanie pozemkov v PO5 rieši iba pozemky pod existujúcimi obydliami MRK, a to cez jednoduché pozemkové úpravy, a zároveň iba pre prvých 150 obcí podľa zjednodušeného indexu podrozvinutosti, nie je to podľa nich riešením tohto problému. Obce potrebujú, aby sa vykonali pozemkové úpravy pre celé katastrálne územie. Napriek tomu obce zapojené v NP Pozemky v PO5 ocenili zmapovanie pozemkov MRK cez aktivity projektu. V niektorých obciach je zase nedostatok pozemkov vhodných na výstavbu nachádzajúcich sa v oprávnených lokalitách.

Často zmieňovaným problémom spojeným s prípravou ŽoNFP je vysoká administratívna záťaž. Na základe zistení z rozhovorov so žiadateľmi je bežnou praxou väčšina z nich spoliehať sa pri príprave ŽoNFP v PO6 takmer výlučne na služby externých firiem a poradcov, ktoré ich zároveň pravidelne informujú o vyhlásených výzvach a oslovujú s ponukou svojich služieb. Vo väčšine prípadov opýtaní uviedli, že vypracovanie ŽoNFP je komplikované a ani sa nepokúšajú o to, aby ŽoNFP pripravovali sami bez externej pomoci. Náročnosť a komplexnosť prípravy ŽoNFP je príliš veľkým rizikom, na ktoré si bez externej pomoci netrúfajú, a to dokonca ani niektoré mestské úrady s početnejším personálom. Obdobná je prax po schválení ŽoNFP, keď žiadatelia/prijímatelia vo veľkej väčšine prípadov využívajú externé projektové a finančné riadenie projektov.

Pri obmedzených kapacitách a vyťaženi starostov obcí je to legitímny spôsob, avšak stráca sa tým dôležitý aspekt systematickejšej práce a plánovania činností súvisiacich s komplexnými podmienkami pre miestne MRK. Reálne potom proces podávania ŽoNFP nevychádza prioritne z objektívnej dôležitosti problémov MRK v obci/komunite, ale viac menej mechanicky kopíruje poradie konkrétnych vyhlásených výziev, a v mnohých prípadoch je v značnej miere závislý aj od iniciatívy, resp. motivácie externých poradcov.

Hodnotitelia sú toho názoru, že starostov, resp. zástupcov žiadateľov je potrebné viac vtiahnuť do diania, poskytnúť im vyšší stupeň informovanosti, aby sa priebežne, nie nárazovo dokázali rozhodovať o zacielení na konkrétne typy investičnej podpory, aby mohli lepšie plánovať priority podľa závažnosti problémov MRK v obci/komunite, a zároveň im k tomu zvýšiť dostupnú asistenciu (napr. posilnenie kancelárií IPC, posilnenie regionálnych kancelárií ÚSVRK a pod.). Podľa informácií zástupcu ÚSVRK sa regionálne kancelárie úradu podieľajú na zvýšení informovanosti o výzvach na DOP, sú napr. v kontakte s príslušnou kanceláriou IPC. Avšak na konkrétnejšiu pomoc žiadateľom nemajú kapacity (jeden pracovník kancelárie neraz pokrýva aj 15 okresov).

Zároveň v danom kontexte hodnotitelia zdieľajú názor viacerých opýtaných, vrátane zástupcu ÚSVRK, a odporúčajú robiť výzvy komplexnejšie tak, aby nemuseli žiadatelia predkladať osobitnú ŽoNFP na každý objekt/infraštruktúru v obci/komunite zvlášť. Popri administratívnej náročnosti, takýto prístup môže byť zbytočne časovo náročný a môže zvýšiť výdavky na externé poradenstvo, na čo by potenciálne mohli doplácať najmä menšie obce. Podľa niektorých zástupcov oslovených žiadateľov komplexné výzvy by mohli potenciálne znížiť aj výdavky na projektovú dokumentáciu, ktorú si často dávajú vypracovať vopred naraz na viacero plánovaných projektov, aby boli pripravení reagovať na výzvy v rôznych oblastiach, ktoré sú pre nich prioritné. V prípade, že výzvy sa neuskutočnia v indikovanom termíne, vypracovaný projekt je potrebné často aktualizovať, čo prináša zvýšené výdavky na služby projektanta. Tomu by bolo možné predísť práve vďaka komplexným výzvam, ktoré by boli zamerané na viacero oblastí, a z ktorých by si žiadateľ vybral tie, do ktorých má záujem sa zapojiť a pre ktoré má potenciálne už pripravenú dokumentáciu. Je potrebné v tejto súvislosti uviesť, že SO MV SR nedisponuje takýmito požiadavkami od oprávnených žiadateľov. Informácie, ktoré má od obcí SO MV SR, naopak naznačujú, že je potrebné výzvy plánovať a vyhlasovať postupne práve z dôvodu, aby si malé obce mohli zabezpečiť spolufinancovanie.⁴¹

Pritom netreba zabúdať, že mnohí zo žiadateľov v DOP sú zároveň zapojení vo viacerých NP, ktoré tiež vyžadujú značnú administratívnu podporu. Je pomerne častým javom, že obce/mestá, najmä tie zo „150“, ale aj ďalšie, v danom okamihu implementujú aj 5 až 11 projektov (DOP + NP) len za PO5 a PO6 (napr. Hlinné 10, Jarovnice 11, Pavlovce nad Uhom 10, Lipany 11, Šarišské Jastrabie 10).

---

⁴¹ Na základe protichodných tvrdení a tiež vzhľadom na prvú komplexnú výzvu, ktorá bola spustená až v roku 2020, navrhujú hodnotitelia zahrnúť relevantné hĺbkové zisťovanie o vhodnosti a efektívnosti komplexných výziev v porovnaní s vyhlasovaním výziev pre každú oblasť zvlášť v nasledujúcom plánovanom hodnotení pokroku PO6, po vzájomnej dohode s RO a SO MV SR.

Na jednej strane tieto obce predvádzajú úctyhodný výkon, ale zároveň sú dôkazom toho, že súčasné nastavenie implementácie zvyhodňuje finančne silnejších a v eurofondoch zabehnutých žiadateľov. Avšak takých nie je väčšina. Treba preto hľadať spôsoby ako účinnejšie pomôcť aj tým slabším a menej skúseným. Tu je na mieste hľadať spôsob ako poskytnúť dobre ciele a dostatočne komplexné poradenstvo pre potencionálnych žiadateľov, ktorí sa aktuálne nedokážu vôbec alebo len v obmedzenej miere úspešne zapojiť do výziev, hoci sú pre nich kľúčové.

V rámci všeobecných podmienok opýtaní označili za problém aj nadbytočnú byrokráciu (dokladovanie podmienok množstvom potvrdení, potreba dokladovania podmienok, ktoré by sa dali dohľadať v iných štátnych systémoch, funkcionality ITMS2014+, potreba elektronickej aj listinnej kópie a pod.) a nedostatok času. Treba poznamenať, že opýtaní reflektovali na výzvy prevažne z rokov 2016 – 2018 a tieto zistenia neodrážali následné legislatívne zmeny. V tejto súvislosti hodnotitelia pozitívne hodnotia značné úsilie o zníženie administratívnej záťaže týkajúcej sa príloh preukazujúcich splnenie niektorých podmienok v nadväznosti na zákon č. 221/2019 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon proti byrokrácii“) a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Medzi podmienky, ktoré už v súčasnosti nemusia byť dokladované priamo žiadateľmi ako prílohy k ŽoNFP, patria potvrdenia o tom, že žiadatelia majú vysporiadané vzťahy so Sociálnou poisťovňou, zdravotnými poisťovňami či daňovým úradom a že neporušili zákaz nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania. Vďaka implementácii tohto zákona už nie je potrebné samostatne k žiadosti priložiť ani výpis z registra trestov či výpis z listu vlastníctva. Za účelom pokračujúceho znižovania byrokracie by bolo vhodné hľadať ďalšie možnosti na zníženie administratívnej náročnosti. Viacerí relevantní zástupcovia obcí hodnotili čas na prípravu žiadosti ako nedostatočný a prinášajúci riziká nekvality alebo vynechania podstatných informácií v projektovej dokumentácii, ktoré následne vynucujú zmeny projektu, alebo až mimoriadne ukončenie. Napríklad obec, ktorá bola prijímateľom NFP v oblasti výstavby/rekonštrukcie KC (výzva č. OPLZ-PO6-SC613-2016-2), síce splnila podmienky a projekt úspešne realizovala, neskôr však zistila, že do projektu zabudla zahrnúť rekonštrukciu strechy a musela ju hrať zo svojho rozpočtu. Zástupcovia tejto obce v rozhovore uviedli, že na prípravu mali málo času, nakoľko počas jedného mesiaca museli napísať projekt, zabezpečiť projektovú dokumentáciu ku KC a nájsť vhodnú budovu. Z dôvodu krátkeho času do projektu nezahrnuli napr. opravu strechy KC, ktorú si narýchlo nevšimol ani projektant. Zmienili, že čas na prípravu považujú za neadekvátny na uvedenie si všetkých potrebných náležitostí a to vrátane potreby zabezpečenia nadväzných nákladov na údržbu budovy.

Na základe analýzy týkajúcej sa poskytnutia dostatočného času na prípravu a podanie žiadosti o NFP v jednotlivých výzvach vyhlásených v rámci PO6 (viď tabuľka č. 10) hodnotitelia konštatujú, že SO MV SR nastavilo výzvy tak, aby oprávneným žiadateľom bol poskytnutý dostatok času na prípravu a podanie žiadostí o NFP, pričom niektoré výzvy boli otvorené aj viac ako rok (niektoré aj viac ako dva roky), prebehli vo viacerých hodnotiacich kolách, čo ponúklo značné množstvo času pre oprávnených žiadateľov na prípadné odstránenie nezrovnalostí či vysvetlenie si nejasností a prípravu korektných žiadostí.

Tabuľka č. 10 Prehľad trvania výziev vyhlásených v PO6

číslo výzvy	názov výzvy	dátum vyhlásenia výzvy	číslo hodnotiaceho kola	dátum uzavretia hodnotiaceho kola	Trvanie výzvy v mesiacoch	dátum a dôvod uzavretia výzvy
OPLZ-PO6-SC612-2016-1a	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu MŠ	29.1.2016	1	14.6.2016	4,5	uzavretá dňa 03.11.2017 pre nedostatočný záujem potenciálnych žiadateľov
			2	9.9.2016	3	
			3	2.12.2016	3	
			4	14.7.2017	7,5	

Hodnotenie pokroku k naplneniu cieľov PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít v rámci OP IŽ

			5	3.11.2017	3,5	
Trvanie výzvy celkom					21,5	
OPLZ-PO6-SC612-2016-1b	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu MŠ	29.1.2016	1	14.6.2016	4,5	uzavretá dňa 03.11.2017 pre nedostatočný záujem potenciálnych žiadateľov
			2	9.9.2016	3	
			3	2.12.2016	3	
			4	14.7.2017	7,5	
			5	3.11.2017	3,5	
Trvanie výzvy celkom					21,5	
OPLZ-PO6-SC613-2016-2	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu komunitných centier	18.7.2016	1	23.9.2016	2	uzavretá 20.05.2019 z dôvodu nedostatočného záujmu žiadateľov a pre potrebu zmien podmienok a vhodnejšieho nastavenia výzvy
			2	24.2.2017	5	
			3	16.1.2018	11	
			4	2.7.2018	5,5	
			5	25.10.2018	3,5	
			6	20.5.2019	7	
Trvanie výzvy celkom					34	
OPLZ-PO6-SC611-2016-3	Výzva zameraná na podporu prístupu k pitnej vode v prostredí separovaných a segregovaných MRK	7.12.2016	1	10.3.2017	3	uzavretá dňa 16.11.2018 z dôvodu nedostatočného záujmu potenciálnych žiadateľov
			2	26.9.2017	6,5	
			3	5.3.2018	5	
			4	21.5.2018	2,5	
			5	14.9.2018	4	
			6	16.11.2018	2	
Trvanie výzvy celkom					23	
OPLZ-PO6-SC611-2017-1	Výzva zameraná na výbudovanie, resp. dobudovanie systému triedeného zberu a odvozu komunálneho odpadu a realizáciu sanačných prác nelegálnych skládok, vrátane eliminácie nepriaznivých vplyvov nelegálnej skládky	27.2.2017	1	28.3.2017	1	uzavretá dňa 12.11.2018 z dôvodu potreby zmeny podmienok a vhodnejšieho nastavenia výzvy
			2	14.8.2017	4,5	
			3	4.6.2018	9,5	
			4	12.11.2018	5,5	
Trvanie výzvy celkom					20,5	
OPLZ-PO6-SC613-2017-2	Výzva zameraná na výstavbu, modernizáciu a rekonštrukciu komunitných centier v obciach s prítomnosťou MRK	26.5.2017	1	16.1.2018	8	uzavretá dňa 20.05.2019 z dôvodu zmeny podmienok poskytnutia NFP a ich optimalizácie a potreby vhodnejšieho nastavenia výzvy
			2	2.7.2018	5,5	
			3	25.10.2018	3,5	
			4	20.5.2019	7	
Trvanie výzvy celkom					24	
OPLZ-PO6-SC612-2018-1	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu predškolských zariadení	9.10.2018	1	6.11.2018	1	uzavretá dňa 28.06.2019 z dôvodu predpokladaného vyčerpanie alokovaných fin. prostr.
			2	6.3.2019	4	
			3	28.6.2019	3,5	
Trvanie výzvy celkom					8,5	
OPLZ-PO6-SC611-2018-2	Výzva zameraná na zlepšené formy bývania pre obce s prítomnosťou MRK s	19.11.2018	1	3.4.2019	4,5	otvorená (termín uzavretia stanovený na 26.02.2021)
			2	12.7.2019	3	
			3	21.10.2019	3	
			4	11.9.2020	11	

	prvkami prestupného bývania					
Trvanie výzvy celkom					otvorená	
OPLZ-PO6-SC611-2019-1	Výzva zameraná na podporu dobudovania základnej technickej infraštruktúry	26.6.2019	1	16.9.2019	2,5	uzavretá dňa 28.10.2019 z dôvodu predpokladaného vyčerpania alokovaných fin. prostr.
Trvanie výzvy celkom					4	
OPLZ-PO6-SC612-2019-2	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu predškolských zariadení	19.12.2019	1 2	16.3.2020 26.6.2020	3 3	uzavretá dňa 26.06.2020 z dôvodu predpokladaného vyčerpania alokovaných fin. prostr.
Trvanie výzvy celkom					6	

Vzhľadom na nesúlad medzi informáciami od oslovených oprávnených žiadateľov a reálnymi časovými možnosťami, ktoré sú dané vo výzvach v PO6, sa hodnotitelia domnievajú, že príčinou tohto rozporu môže byť predovšetkým subjektívne vnímanie nedostatku času/časového stresu zo strany niektorých oprávnených žiadateľov. Z vykonaných rozhovorov podľa hodnotiteľov vyplývalo, že táto situácia súvisí s množstvom projektov a povinností, ktoré samosprávy vykonávajú a na ktoré nemajú dostatočné kapacity. To zároveň spôsobuje, že sa v dostatočnej miere a dostatočnom predstihu neinformujú o výzvach a všetkých z nich vyplývajúcich náležitostiach, čo môže vyústiť do pochybení pri príprave samotných žiadostí.

ii) finančné limity a benchmarky

Pre výzvy sú nastavené oprávnené výdavky, benchmarky a finančné limity, ktoré tvoria prílohu k výzve. Tie sú určované SO a je nutné ich dodržať, pričom benchmark stanovuje optimálnu úroveň a finančný limit hornú hraničnú hodnotu oprávnenosti výdavkov. Je nastavený podľa určitej jednotky a to v závislosti od oprávneného výdavku a oblasti, pre ktorú je vyhlásená výzva (prístup k pitnej vode – metre; odpad – m²/tony; bývanie – m²; technická infraštruktúra – m/m²; KC – m²; MŠ – dieťa [kapacita]). Ako vyplynulo aj z dotazníkového zisťovania realizovaného ÚSVRK, nízke nastavenie benchmarkov bolo jedným z dôvodov, pre ktorý sa obce v nízkej miere zapájali do výzvy na výstavbu MŠ vyhlásenej v roku 2016 a ktorý by na výzve zmenili (navýšili). SO MV SR na tieto požiadavky adekvátne reagoval a aj na základe týchto zistení boli navýšené benchmarky v niektorých výzvach, napr. aj v ďalších vyhlásených výzvach na výstavbu/rekonštrukciu MŠ.

Z terénneho zisťovania na vzorke oprávnených žiadateľov vyplynulo, že napriek určitým zlepšeniam sú benchmarky podľa viacerých nastavené nízko a oprávnené výdavky sú príliš úzko špecifikované, a tak je často potrebné dofinancovať určité prvky výstavby/rekonštrukcie z vlastných zdrojov alebo celú aktivitu financovať z iných zdrojov. Podľa oslovených zástupcov išlo napríklad o rekonštrukciu existujúceho vodovodu/potrubia alebo o vodovodnú prípojku vo výzve v oblasti prístupu k pitnej vode; zavedenie niektorých technológií a vybudovanie stojísk na umiestnenie zberných nádob na triedený odpad alebo biologický odpad vo výzve v oblasti odpadov; kontajnerové typy budov vo výzve na prestupné bývanie a výstavbu MŠ, ale aj rekonštrukcia cesty vo výzve na podporu technickej infraštruktúry. Podľa informácií z terénneho zisťovania ide najmä o to, že zoznam oprávnených výdavkov často nezahŕňa špecifické potreby obcí v jednotlivých oblastiach a privítali by, keby boli nastavené flexibilnejšie, tak aby sa obce nemuseli do takej vysokej miery prispôbovať tomu, čo je nastavené vo výzve, ale aby svoje potreby a potreby obyvateľov MRK mohli riadne pokryť prostredníctvom projektov v PO6. Navyše z dôvodu zdĺhavosti verejného obstarávania sa od vyhlásenia výzvy po realizáciu projektu ceny na trhu môžu zvyšovať, na čo potom nie je možné pri striktné nastavených podmienkach flexibilne reagovať.

iii) 3D princíp

Spoločnou podmienkou stanovenou vo všetkých výzvach PO6 v súlade s cieľom PO6 a OP LŽ v nadväznosti na Stratégiu Európa 2020 a NPR je dodržanie tzv. 3D princípu (desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie), ktorý metodicky zastrešuje ÚSVRK. Každá výzva obsahuje prílohu, ktorá opisuje podmienky súladu projektu s 3D princípom. Ich základ je rovnaký pre všetky výzvy a vychádza z metodiky ÚSVRK, líšia sa iba v niektorých detailoch, ktoré sú špecifické pre konkrétnu oblasť.

Dodržanie tohto princípu sa javí ako veľmi náročné najmä pre obce s vysokým podielom/počtom obyvateľov MRK, ako vyplynulo z terénneho zisťovania. Hoci bol rozhovor vykonaný iba so vzorkou obcí, dá sa konštatovať, že obce s vysokým počtom a podielom obyvateľov MRK, ktorí tvorili väčšinu obyvateľov danej obce a boli rozptýlení po celej obci, mali problém nájsť vhodnú lokalitu, ktorá by spĺňala podmienky umiestnenia stavby s 3D princípom. Tieto obce sa v rozhovoroch vyjadrovali, že je pre nich takmer nemožné napr. postaviť byty niekde inde, ako v obydliach MRK, prípadne postaviť MŠ, kde bol stanovený minimálny počet detí z MRK. Niektorí opýtaní zástupcovia uviedli, že po intenzívnej komunikácii so SO a ÚSVRK sa im podarilo dohodnúť sa na kompromise, a mohli tak žiadať o NFP. Avšak z uskutočnených rozhovorov vyplynulo, že niektorým sa nedarilo dokázať, že projekt bude mať pozitívny efekt na MRK, aj napriek tomu, že umiestnenie budovy (v týchto prípadoch išlo predovšetkým o vybudovanie bytových jednotiek na podporu prestupného bývania, výstavbu KC a výstavbu MŠ) nie je plne v súlade s princípom desegregácie. Vôľa jednej obce vybudovať bytové jednotky na jedinom vhodnom obecnom pozemku bola podľa zástupcov obce posúdená ÚSVRK ako nespĺňajúca podmienku desegregácie. V tejto obci s nižším podielom rómskych obyvateľov sa túto podmienku podľa slov oslovených zástupcov obce nedarí splniť, pretože obyvatelia MRK sú rozptýlení po celej obci. Napriek tomu sú zástupcovia obce presvedčení, že postavenie takýchto bytov by malo pozitívny vplyv na obyvateľov MRK v zmysle zlepšenia ich životných podmienok. Zástupcovia opýtaných obcí s vysokým podielom rómskych obyvateľov sa naopak zhodli v tom, že najmä princíp desegregácie je pre nich ťažko splniteľný, pretože obyvatelia MRK sú koncentrovaní v jednej lokalite, ktorá tvorí prevažnú časť celej obce, a v ktorých sa nachádzajú aj jediné pre obec vhodné pozemky na výstavbu. Napriek tomu, že by nebol v ich prípade splnený princíp desegregácie, zástupcovia oslovených obcí sa domnievali, že by implementácia projektov mala na obyvateľov MRK pozitívny efekt v zmysle zlepšenia ich podmienok bývania, resp. prístupu k sociálnej infraštruktúre či k vzdelávaniu. Podľa názoru hodnotiteľov sú podmienky nastavené v metodike a v prílohách k jednotlivým výzvam vysvetlené jasne a zrozumiteľne s použitím vhodných príkladov ich aplikácie do praxe. Rovnako metodika ráta aj s výnimkami, ktoré môžu byť udelené pri dodržaní vymenovaných pravidiel. Z toho dôvodu hodnotitelia nevnímajú dodržanie 3D princípu ako problematické. V prípade problémov s jeho dodržaním ide podľa hodnotiteľov skôr o individuálne prípady, ktoré je nutné riešiť zvýšenou komunikáciou oprávnených žiadateľov s ÚSVRK a SO MV SR.

Z rozhovorov so zástupcami ÚSVRK je zrejмый záujem úradu o väčšiu operabilitu 3D princípu, ktorá aktuálne naráža na prísne administratívne posudzovanie jeho splnenia v relevantných výzvach. Inak povedané, v odôvodnených prípadoch je vhodné zvýšenie flexibility pri posudzovaní splnenia 3D princípu. Ako určitú preventívnu pomoc pri riešení problému hodnotitelia pozitívne vnímajú zriadenie pracovnej skupiny na SO aj s účasťou zástupcu ÚSVRK, ktorá v rámci výzvy na prestupné bývanie priebežne konzultovala konkrétne prípady riešenia princípu 3D so žiadateľmi, ktorí pred podaním žiadosti o to požiadali (telefonicky, emailom a pod.).

Napriek jasnému zámeru desegregovať, degetoizovať a destigmatizovať MRK sa v niektorých obciach ťažko prekonávajú bariéry medzi majoritou a rómskym obyvateľstvom, ktoré sú hlboko zakorenené. Tie spôsobujú, že nie je v možnostiach obce presvedčiť majoritu napríklad o vhodnosti vybudovania prestupného bývania bližšie k centru obce a obydliam majority. Takisto z rozhovorov vyplynulo, že je v niektorých obciach momentálne takmer nereálne vybudovať bližšie k centru obce MŠ. Na jednej

strane je to pre odpor majority, ktorá by mohla reagovať zápisom/presunom svojich detí do inej MŠ, ale na strane druhej aj odporom obyvateľov MRK, pre ktorých je komfortnejšie mať MŠ priamo v komunite, čím sa pre nich odbúrajú sekundárne prekážky, ktoré im bránili, aby ich dieťa navštevovalo MŠ (napr. doprava, predsudky majority, strach z diskriminácie, z nepochopenia).

Vo viacerých prípadoch sa tiež potvrdilo, že samosprávy nedostatočne alebo vôbec nerozlišujú kategórie „marginalizovaný“ a „integrovateľ“ Róm a posudzujú ich podmienky skreslene, pričom tieto sú často rozdielne (napr. integrovaní, resp. zamestnaní Rómovia prejavujú minimálny záujem o prestupné bývanie, prístup k vode a pod.).

Podmienka súladu projektu s 3D princípom je plne v súlade s cieľmi SR v oblasti integrácie Rómov a ich sociálnej a spoločenskej inklúzie. Vzhľadom na rôznorodosť obcí, ktoré sú identifikované v Atlase RK, je potrebné k nim pri hodnotení splnenia tejto podmienky pristupovať individuálne, a to primárne k obciam, ktoré deklarujú objektívne problémy s jej dodržaním, a veľmi úzko s nimi v tomto smere komunikovať v záujme doručenia pomoci pre MRK.

iv) spolufinancovanie

Spolufinancovanie je vo výzvach v PO6 zhodne nastavené na 5 %. Výška spolufinancovania je relatívne nízka a nikto z opýtaných zástupcov obcí nevyjadril názor, že by bola možnou príčinou nezájmu o tieto výzvy. Pre MNO to naopak môže byť veľkou prekážkou, vzhľadom na systém ich financovania a neziskový charakter (často musia žiadať o pôžičky alebo úvery), čo potvrdila aj oslovená MNO, ktorá je prijímateľom NFP v PO6.

Problémy so spolufinancovaním vznikajú najmä pri snahe realizovať niekoľko projektov (a nielen z PO6) súčasne, kedy potreba financií na spolufinancovanie narastá, s čím má značná časť obcí ťažkosti, ktoré jej neumožňujú realizovať konkrétny projekt, resp. viac potrebných projektov súčasne. Nejde pritom len o malé obce, napr. konkrétna spádová obec s približne 3 600 obyvateľmi (TT kraj) uviedla, že realizujú projekt MŠ a napriek potrebe nemajú dostatok zdrojov na ďalší projekt rekonštrukcie/výstavby KC a musia ho odložiť na neskôr.

Problém pre obce nastáva aj pri spôsobe preukazovania finančnej spôsobilosti oprávneného žiadateľa, ktorým je predloženie uznesenia zastupiteľstva, ktoré musí schváliť použitie finančných prostriedkov na tento účel. U väčšiny opýtaných oprávnených žiadateľov tento problém neevidovali, avšak v dvoch prípadoch v rozhovoroch zástupcovia obcí uviedli, že v súčasnom zastupiteľstve nie je vôľa podporiť projekty, ktoré sú nasmerované na pomoc MRK. Išlo o obce s nižším podielom Rómov, kde nie sú dobré vzťahy medzi rómskym a nerómskym obyvateľstvom. Väčšinová populácia v týchto obciach zastáva názor, že príliš veľa financií smeruje na MRK, že hoci obyvatelia MRK sú neplatičmi a nezapájajú sa aktívne do života obce, aj tak dostanú od štátu najviac. V týchto prípadoch je vyššia preferencia zapojenia obce do DOP v rámci IROP/KŽP/PRV ako do DOP PO6. Zmeniť ich názor nepomáha ani fakt, že tieto intervencie slúžia na celkové zlepšenie života v obci a že vďaka takýmto aktivitám sa vyrovnávajú rozdiely medzi MRK a majoritou. Podobný názor často súvisí s negatívnymi skúsenosťami občanov z minulosti (nevidia žiadny rozdiel, projekty podľa nich nepomohli, alebo si MRK necenia, čo sa pre nich urobí a rýchlo všetko, čo dostanú, zničia).

v) legislatívne podmienky

Slovenský červený kríž ako oprávnený žiadateľ vo výzve na podporu bývania s prvkami prestupného bývania OPLZ-PO6-SC611-2018-2 vníma ako prekážku Zákon č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov: „*Ako problematické vnímame samotné nastavenie výzvy, nejedná sa o model Housing ready, rovnako ako nereálne vnímame zakladanie správcovskej spoločnosti iba pre bytový*

fond. Nezisková organizácia ako správa bytov musí mať živnostenské oprávnenie, čo vnímame ako prekážku.⁴²

Legislatívnou prekážkou, resp. dôvodom omeškania pri implementácii intervencií IP 6.2 pre ŠC 6.2.1 v oblasti podpory sociálnych podnikov bola aj legislatívna zmena v oblasti sociálnej ekonomiky. Táto zmena naďalej spôsobuje obavy pri naplňaní ukazovateľov a vytvára tak prekážky v implementácii IP 6.2 v prebiehajúcom programovom období (bližšie v kapitolách 3.3 a 3.4).

Naopak pozitívny efekt má z hľadiska legislatívnych podmienok už spomínané zavedenie povinného predprimárneho vzdelávania, kvôli ktorému bude nutné zabezpečiť dostatok kapacít siete MŠ, a ktoré tak môže zvýšiť dopyt na výzvy v oblasti výstavby/rekonštrukcie MŠ v PO6.

vi) oprávnenosť aktivít realizácie projektu

Viacero opýtaných zástupcov kritizovalo veľmi úzko špecifikované oprávnené aktivity realizácie projektu, ktoré sú navyše v niektorých výzvach prepojené s dodržaním minimálnej kapacity pre príslušníkov MRK.

Čo sa týka okruhu aktivít, z úst viacerých zástupcov obcí odznelo, že museli zmeniť svoje pôvodné plány a priority a doslova napasovať svoj projekt na to, čo je uvedené ako oprávnené aktivity v rámci výziev. Flexibilnejšie nastavenie okruhu oprávnených aktivít a komplexnejšie nastavenie výziev (jedna výzva pre viac oblastí), ako už bolo uvedené skôr, by mohlo viesť k výraznému zvýšeniu počtu ŽoNFP.

Podmienka dodržania minimálnej kapacity pre MRK, aby boli aktivity projektu oprávnené, sa nachádza vo výzvach na výstavbu/rekonštrukciu MŠ (OPLZ-PO6-SC612-2016-1a/1b, 2018-1 a 2019-2), na podporu prestupného bývania (OPLZ-PO6-SC611-2018-2⁴³), na podporu prístupu k pitnej vode (v súvislosti s legislatívnou podmienkou OPLZ-PO6-SC611-2016-3⁴⁴) a na výstavbu technickej infraštruktúry (OPLZ-PO6-SC611-2019-1⁴⁵). Ide o stanovenie minimálneho počtu alebo podielu obyvateľov MRK, ktorých sa dotkne aktivita projektu, pričom najprísnejšie je táto podmienka nastavená pri MŠ, kde sa tento podiel sleduje pri celkovej kapacite, ročne, počas sledovaného obdobia udržateľnosti a na konci obdobia udržateľnosti podielom z kumulatívnej hodnoty⁴⁶.

Dodržanie, stanovenie a vykazovanie týchto hodnôt môže pre niektoré obce predstavovať problém (bližšie sa prekážkam vykazovania osôb z MRK venuje kapitola 3.4).

Schvaľovací proces ŽoNFP

---

⁴² Poznámka hodnotiteľov - ide o podmienku vyplývajúcu zo Zákona č. 182/1993 Z.z.

⁴³ Minimálne 30 % podporených bytových jednotiek z NFP za každý stupeň bývania musí byť určených pre obyvateľov MRK (za každú zapojenú budovu samostatne) a zároveň k ukončeniu realizácie hlavnej aktivity projektu musí byť min. 50 % platných nájomných zmlúv na podporené bytové jednotky určené pre obyvateľov MRK.

⁴⁴ Keďže zabezpečením prístupu k pitnej vode sa rozumie zabezpečenie hromadného zásobovania pitnou vodou pre osoby MRK musí spĺňať podmienky hromadného zásobovania, t. j. ide o zásobovanie pitnou vodou z verejného vodovodu alebo z vodárenského zdroja, ktorý zásobuje najmenej 150 osôb a spĺňa požiadavky podľa nariadenia vlády SR 354/2006 Z.z.,

⁴⁵ Obec musí mať na svojom území separované a segregované rómske osídlenie a aktivity projektu sa musia dotknúť min. 50 osôb z týchto osídlení.

⁴⁶ Nárast existujúcej kapacity MŠ/alokovaného pracoviska min. o 20 % z kapacity v čase podania ŽoNFP počas sledovaného obdobia min. 15 % detí z MRK/v sledovanom rok a na konci obdobia udržateľnosti projektu preukázať, že z celkovej hodnoty počtu detí, ktoré navštevovali MŠ/elokované pracovisko počas obdobia udržateľnosti bolo min. 25 % (OPLZ-PO6-SC612-2019-2).

V procese overenia podmienok doručenia ŽoNFP a administratívneho overenia ŽoNFP môže dôjsť k viacerým scenárom, ktoré sú bližšie popísané v príručke pre žiadateľa pre konkrétnu výzvu a sú v súlade s platnými právnymi predpismi SR a EÚ⁴⁷. V tejto súvislosti hodnotitelia konštatujú, že vzhľadom na vysoký podiel neschválených žiadostí je vhodné pri nastavení ďalších výziev vychádzať aj z analýzy príčin neschválenia. Z Tabuľky č. 10 vyplýva, že najvyššie percento tvoria žiadosti, v ktorých poskytovateľ rozhodol o zastavení konania v súlade s § 20 ods. 1 písm. d) zákona č. 292/2014 Z.z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov (ak sú pochybnosti o pravdivosti alebo úplnosti žiadosti a žiadateľ tieto pochybnosti neodstránil v určenej lehote). Za týmto dôvodom nasledovalo rozhodnutie o zastavení konania podľa § 20 ods. 1 písm. a) tohto zákona (ak žiadateľ vzal späť žiadosť pred vydaním rozhodnutia) a iba o niečo menej bolo rozhodnutí o neschválení žiadosti podľa § 19 ods. 9 písm. a) zákona č. 292/2014 Z.z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov (ak žiadateľ nesplnil niektorú z podmienok poskytnutia príspevku). Z toho vyplýva, že vysoké percento žiadateľov nebolo schopné splniť podmienky stanovené vo výzve a ešte o niečo vyššie percento žiadateľov nebolo schopné v určenej lehote (10 pracovných dní) doplniť výzvu na základe žiadosti SO. S tým môžu byť spojené prekážky na strane žiadateľa a nedostatočná príprava, ale aj vysoká náročnosť splnenia podmienok, ktorá vyplýva z terénneho zisťovania hodnotiteľov a dotazníkového prieskumu uskutočneného ÚSVRK.

V tejto súvislosti vidia hodnotitelia veľký priestor na väčšie administratívno-asistenčné zapojenie najmä regionálnych kapacít ÚSVRK, ktoré je potrebné vo väčšej miere zapojiť aj do asistencie pre žiadateľov pri príprave a implementácii PO5 DOP v PO6. Od spustenia implementácie OP LŽ až doposiaľ sú regionálne kapacity ÚSVRK ťažiskovo zamerané na podporu implementácie PO5, pričom však ich lokalizácia priamo v územiach s MRK ich predurčuje na určité formy asistencie aj v rámci PO6. Vhodne zacielená pomoc potencionálnym žiadateľom priamo z územia, ktoré pokrýva príslušná regionálna kancelária ÚSVRK, má potenciál priniesť obojstranné benefity a to najmä na základe vyššej dôveryhodnosti a zníženia priamej finančnej zainteresovanosti žiadateľov, ktorými by bolo možné nakopnúť aj obce, ktoré doposiaľ v PO6 o podporu nepožiadali.

Tabuľka č. 11: Prehľad neschválených žiadostí a zastavených konaní v PO6

Označenie výzvy	Počet uzavretých hodnotiacich kôl	Rozhodnutie podľa z.č. 229/2014 Z.z.		
		§19 ods. 9 písm. a) o neschválení žiadosti, ak žiadateľ nesplnil niektorú z podmienok poskytnutia príspevku	§20 ods. 1 písm. a) o zastavení konania, ak žiadateľ vzal späť žiadosť pred vydaním rozhodnutia	§20 ods. 1 písm. d) o zastavení konania, ak sú pochybnosti o pravdivosti alebo úplnosti žiadosti a žiadateľ tieto pochybnosti neodstránil v určenej lehote
OPLZ-PO6-SC613-2016-1a	5	14	4	11
OPLZ-PO6-SC613-2016-1b	5	9	2	19
OPLZ-PO6-SC612-2016-2	6	2	19	11
OPLZ-PO6-SC611-2016-3	6	3	3	12
OPLZ-PO6-SC611-2017-1	4	25	29	0
OPLZ-PO6-SC612-2017-2	4	14	16	11
OPLZ-PO6-SC613-2018-1	3	8	7	14
OPLZ-PO6-SC611-2018-2	3	1	0	18
spolu		76	80	96
spolu (celkom)		252		
vyjadrenie v %		30	32	38

Zdroj: SO MV SR, vlastné spracovanie

⁴⁷ Predovšetkým Zákon č. 292/20014 Z.z. zo 17. septembra 2014 o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V prípade splnenia všetkých podmienok poskytnutia príspevku poskytovateľ vydá rozhodnutie v súlade s § 19 ods. 8 zákona č. 229/2014 Z.z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov o schválení žiadosti a následne sa pristúpi k uzavretiu zmluvy. Právny nárok na poskytnutie príspevku vzniká až nadobudnutím účinnosti zmluvy o poskytnutí NFP.

Implementácia projektu

Na základe zisťovania hodnotiteľov je najväčšou bariérou pri realizácii aktivít projektu proces verejného obstarávania, administratívna náročnosť počas implementácie najmä v súvislosti s agendou ŽoP a tiež rôzne typy kontrol.

Proces verejného obstarávania sa riadi platnou legislatívou a pravidelne aktualizovanou Príručkou pre verejné obstarávanie vydanou SO MV SR pre programové obdobie 2014 – 2020 pre PO5, 6 a 7. Opýtaní zástupcovia prijímateľov NFP v PO6 považovali za hlavný nedostatok celého procesu verejného obstarávania jeho administratívnu a časovú náročnosť. Aj na riadenie tohto procesu v prevažnej miere využívajú služby externých firiem. Zdĺhavosť procesu verejného obstarávania predlžuje čas od uzavretia zmluvy o poskytnutí NFP po realizáciu aktivít. Niektorí opýtaní zástupcovia vyjadrili nespokojnosť aj s tým, že hlavným kritériom výberu je cena tovarov/služieb/prác a nie ich kvalita. Niektorí prijímatelia mali zlé skúsenosti s tým, že víťaz verejného obstarávania najal subdodávateľa, a ten neodvážal prácu v očakávanej kvalite. Vzhľadom k tomu, že obce s prítomnosťou MRK sa nachádzajú prevažne v Prešovskom a Košickom kraji, ktoré patri medzi najmenej rozvinuté regióny v SR, mnohé obce by ocenili, keby sa prihliadalo na regionálny/lokálny rozmer poskytnutej pomoci aj pri procese výberu dodávateľa služieb tak, aby boli podporené firmy v danom regióne, ktoré navyše poznajú miestne pomery a špecifiká. Jeden z opýtaných zástupcov hovoril aj o pláne vytvoriť sociálny podnik, ktorý by zamestnával aj obyvateľov MRK, a ktorý by mohol byť dodávateľom služieb v investičných projektoch, čo by mohlo znásobiť pozitívne dopady na MRK a celú obec. Hodnotitelia uvádzajú tieto informácie z terénneho zisťovania na ilustráciu rôznych prekážok, s ktorými sa stretávajú prijímatelia pri implementácii projektov. V tomto kontexte je nutné zdôrazniť, že proces VO nie je v kompetencii SO MV SR a jeho nastavenie závisí od prislúchajúcich právnych predpisov a do určitej miery tiež od správneho nastavenia podmienok samotnými prijímateľmi.

SO MV SR naopak identifikuje viaceré nedostatky a chyby, ktoré robia prijímatelia pri procese verejného obstarávania a ktoré sú priebežne zisťované a komunikované. SO si je vedomý problémov a napr. v roku 2019 zorganizoval niekoľko informačných seminárov, na ktorých sa zúčastnilo viac ako 750 účastníkov. Ich cieľom bolo pomôcť potenciálnym žiadateľom a prijímateľom v prípade vyhlásených výziev a realizovaných projektov, no zamerané boli aj na problematiku verejného obstarávania.

S procesom verejného obstarávania a s implementáciou projektu sú spojené aj kontroly rôzneho typu, vrátane overovania výdavkov deklarovaných v ŽoP, od rôznych subjektov a na viacerých úrovniach. Všetci opýtaní zástupcovia sa zhodli, že kontroly, najmä ak sú zdĺhavé, pôsobia negatívne na časový harmonogram realizácie aktivít projektu a často majú za následok ich posunutie. Rovnako deklarovali negatívne skúsenosti týkajúce sa toho, že napriek uskutočnenej kontrole (prípadne viacerým), ktorá prebehla bez zistení pochybenia, je po istom čase uskutočnená ďalšia kontrola, ktorá je v rozpore s tou predošlou, a z ktorej vyplynú nepríjemné zistenia, vrátane uloženia sankcií. Prijímatelia tak prežívajú permanentný stres spôsobený tým, že pravidlá sú nejasné, kontrolné zistenia na rôznych úrovniach prinášajú výsledky, ktoré nie sú totožné a tým, že nevedia, čo môžu od kontrol v budúcnosti očakávať. Niektorých žiadateľov, ktorí boli prijímateľmi v PO6, to odrádza od zapojenia sa do podobných výziev. Finančné náklady, ktoré na základe takýchto kontrol museli znášať, sú podľa nich neprimerane vysoké a pôsobia taktiež demotivačne. Množstvo obcí radšej investuje peniaze z obecného rozpočtu alebo z iných zdrojov na obdobný investičný zámer, ako je stanovený v PO6, pretože nevyhnutné sprievodné

výdavky pri EŠIF projekt predražujú a prípadné nepredpokladané výdavky spojené so sankciami môžu byť neúmerne vysoké. Navyše svoje časové a administratívne kapacity potrebujú zapojiť efektívne do širokého spektra aktivít a preto musia prioritizovať a vyhýbať sa rizikám.

Udržateľnosť projektu

Udržateľnosť projektov sa sleduje minimálne počas doby 5 rokov od záverečnej platby poskytnutej prijímateľovi, t. j. od momentu ukončenia realizácie projektu, pričom za moment ukončenia realizácie projektu sa považuje moment, kedy došlo k fyzickému ukončeniu projektu (skutočne sa zrealizovali všetky aktivity projektu) a finančnému ukončeniu projektu (prijímateľ uhradil všetky výdavky a prijímateľovi bol uhradený zodpovedajúci NFP).

Z hľadiska udržateľnosti projektov sa opýtaní prijímatelia DOP v PO6 stretávajú, respektíve sa potenciálne môžu stretnúť⁴⁸ s ťažkosťami, ako zabezpečiť udržateľnosť projektu, napr. v prípadoch vandalizmu alebo zničenia výstupov projektu, takže nemôžu plniť ďalej svoju funkciu. Pri projektoch v oblasti odstránenia nelegálnych skládok zase hrozí opätovné hromadenie komunálneho odpadu na mieste odstránenej skládky. Z terénneho zisťovania vyplynulo, že v niektorých obciach majú podobné obavy, avšak úspešne sa im darí zavádzať opatrenia, ktoré majú za cieľ takéto nežiadúce správanie eliminovať. Medzi úspešné opatrenia patrí posilnenie hliadok mestskej polície, hliadky zamestnancov obce, starostu, MOPS (kde relevantné) alebo kamerový systém. Nesúhlas majority s projektami pre MRK je práve často spojený s obavami, že aj tak dôjde k zničeniu postavených objektov, či tzv. „vybývaní“ bytových jednotiek alebo iba k premiestneniu nelegálnej skládky namiesto jej trvalého odstránenia.

S udržateľnosťou súvisia aj výdavky na prevádzku novopostavených/renovovaných objektov, ktoré oprávnený žiadateľ musí takisto zahrnúť do svojho rozpočtu pri plánovaní investičných projektov. Prevádzka MŠ, bytového domu alebo KC znamená zvýšenie výdavkov, s ktorými oprávnený žiadateľ musí rátať pri finančnom plánovaní rozpočtu obce na nasledujúce roky.

V rámci udržateľnosti sa potvrdzuje, že väčšie problémy sú v obciach s vyšším podielom rómskej populácie a najmä v koncentrovaných osídleniach.

Dopad na obyvateľov MRK

V súčasnej fáze implementácie projektov PO6 nie je možné zatiaľ hovoriť o ich dopade na obyvateľov MRK. Predpokladané výstupy a výsledky smerujú k dosiahnutiu viacerých krátkodobých a dlhodobých dopadov na obyvateľov MRK, ako je možné vidieť v teórii zmeny (Príloha 2). Tieto očakávané dopady sú predovšetkým zamerané na sociálnu a spoločenskú inklúziu MRK, na podporu vzdelania a rast zamestnanosti.

Z terénneho výskumu vyplýva, že intervencie PO6, najmä v synergii s implementáciou projektov v PO5, sú žiadúce a majú význam pri vyrovnávaní rozdielov medzi životom MRK a majoritným obyvateľstvom v SR. Častým vyjadrením opýtaných zástupcov bolo, že je potrebné riešiť základné potreby MRK, a tými sú bývanie a práca. Snaha o inkluzívne vzdelávanie alebo prestupné bývanie sa v ponímaní obcí s početným rómskym obyvateľstvom a s vysokým podielom MRK zdá byť v súčasnosti ako veľmi dlhodobý proces, ktorý nie je reálne dosiahnuť za pár rokov a iba na základe intervencií PO6. Dôležité pre nich je, aby sa k problémom obcí, kde je najmarkantnejší problém so životnými podmienkami MRK, riešil na individuálnej báze, v úzkej komunikácii so zástupcami obce a po dôkladnej analýze potrieb

---

⁴⁸ V obciach, kde nebol projekt ešte riadne ukončený, bola otázka na predpokladané prekážky spojené so zabezpečením udržateľnosti projektu.

obce a MRK. Za adekvátnejšiu formu pomoci, najmä v prípade vylúčených či separovaných MRK, označili niektorí zástupcovia samospráv formu komplexných akčných plánov, obdobných, aké sa realizujú v rámci štátnej podpory najmenej rozvinutým okresom SR.

Najmä koncept podpory bývania s prvkami prestupného bývania sa javí ako koncept, ktorý nie je vhodný pre obce s vysokým počtom a podielom MRK. Dôvodom podľa relevantných zástupcov obcí je, že je vzhľadom na životné podmienky MRK nereálny, pretože obyvatelia MRK by s vysokou pravdepodobnosťou neprechádzali plynule z jedného stupňa na druhý, ale zostali by v jednom stupni dlhú dobu, prípadne by pendlovali medzi stupňami, čo by neprinieslo očakávaný cieľ. Sociálna podpora v takomto bývaní by si tiež podľa niektorých názorov vyžadovala väčšie kapacity, aby mohla byť skutočne intenzívna a úspešná.

Oblasti podpory technickej vybavenosti obcí s MRK

Z terénneho zisťovania vyplynulo, že oprávnení žiadatelia by v budúcnosti ocenili výzvy zamerané na podporu aj v nasledovných oblastiach (zahŕňajúc aj oblasti plánované v PO6, v ktorých do 31. 12. 2019 nebola vyhlásená výzva):

- výstavba kanalizácie,
- výstavba inžinierskych sietí,
- výstavba kultúrneho domu,
- výstavba ihrísk/športovísk,
- výstavba jedálenských priestorov pre MŠ/ZŠ,
- podpora sociálnych podnikov,
- výstavba internátnych škôl.

Zhrnutie evaluačnej otázky 5

Do 31. 12. 2019 boli v rámci PO6 schválené projekty v 313 rôznych obciach, pričom 108 z nich sa nachádza v prvej 150-ke podľa zjednodušeného indexu podrozvinutosti. Najviac projektov bolo schválených v obciach s najmenším podielom rómskych obyvateľov (do 25 %); s rastúcim podielom rómskych obyvateľov v obci klesal počet úspešných žiadateľov o NFP (iba v 13 obciach s viac ako 75 % rómskych obyvateľov bol schválený aspoň jeden projekt z PO6). Až 38 zapojených obcí, ktoré boli uvedené v Atlase RK 2013, vypadlo z Atlasu RK 2019, z dôvodu odlišnej metodiky uplatnenej pri definovaní obce so segregovanou, separovanou a integrovanou populáciou Rómov.

Pri vyhlasovaní výziev na predkladanie DOP sa SO nedarí dodržiavať časový harmonogram. Iba 2 z 13 výziev boli vyhlásené podľa indikatívneho harmonogramu výziev, ostatné meškali v rozpätí od 1 do 28 mesiacov alebo neboli vyhlásené vôbec. Mnohé obce preto nedokážu adekvátne plánovať prípravnú fázu projektov a podávajú ŽoNFP nie podľa svojich prioritných potrieb, ale podľa toho, čo je aktuálne vyhlásené a čo stihnú podať. Potenciálni žiadatelia dostávajú informácie o vyhlásených výzvach cez rôzne kanály, najviac však od externých firiem, ktoré veľká časť žiadateľov (najmä menšie obce) využíva na spracovanie ŽoNFP, zabezpečenie procesov VO aj na implementáciu projektu.

Z pohľadu obcí sú vo výzvach benchmarky a finančné limity pomerne nízko nastavené. Rovnako aj oprávnené výdavky považujú vzhľadom na svoje špecifické potreby za príliš úzko definované. Použitie 3D princípu pri hľadaní vhodného umiestnenia stavby, a to najmä v prípade výziev na výstavbu/rekonštrukciu KC, výstavbu/rekonštrukciu MŠ a výzvy na podporu bývania s prvkami prestupného bývania, môže byť komplikované najmä v obciach s vysokým podielom/počtom obyvateľov MRK a môže časť z nich odrádzať od podávania ŽoNFP. Spolufinancovanie vo výške 5 % predstavuje problém predovšetkým pre neziskový sektor, čoho dôkazom sú doposiaľ iba 4 schválené

projekty pre MNO. Permanentné obavy však spôsobujú všetkým prijímateľom kontroly na viacerých úrovniach, ktoré často dospejú k protichodným zisteniam a aj s veľkým časovým odstupom vedú k sankciám. Z hľadiska udržateľnosti postavených a zrekonštruovaných objektov býva okrem dlhodobého zabezpečenia prevádzky problémom aj vandalizmus alebo ich postupné ničenie, najmä v obciach s vyšším podielom rómskej populácie a v koncentrovaných osídleniach.

Celkovo je možné konštatovať, že mnohých potenciálnych žiadateľov odrádzajú veľké sprievodné výdavky spojené s EŠIF, ktoré znižujú ich atraktivitu: povinné spolufinancovanie, výdavky na prípravu ŽoNFP, externý manažment, administratívna náročnosť implementácie, verejné obstarávanie, výdavky na neoprávnené položky, výdavky na udržateľnosť, možné sankcie.

Na implementáciu PO6 má bezpochyby vplyv aj legislatíva. Okrem ťažkostí spojených s verejným obstarávaním bola jednou z príčin omeškania implementácie ŠC 6.2.1 aj legislatívna zmena v oblasti sociálnej ekonomiky. Naopak, k zvýšeniu záujmu o projekty MŠ, prispelo zavedenie povinného predprimárneho vzdelávania.

3.6 EO6: Do akej miery zodpovedajú finančné alokácie rozsahu cieľov OP ĽZ zvolenej forme podpory a štruktúre financovania?

Rozsah cieľov PO6 čiastočne nadväzuje na schválenú Stratégiu SR pre integráciu Rómov do roku 2020 (ďalej len „Stratégia“), ktorej časť cieľov bola v procese programovania po dohode s EK transformovaná do OP ĽZ (rozsah cieľov PO6 je popísaný v rámci kapitoly 3.1 k EO 1). V rámci SR zostávajú EŠIF hlavným zdrojom financovania implementácie Stratégie a nateraz neexistuje konkrétna vízia prechodu na iné financovanie, pre zavedenie ktorého bude potrebná širšia spoločensko-politická dohoda. Aktuálne je revízia Stratégie na obdobie po roku 2020 v štádiu prípravy, pričom sa predpokladá, že komplexne rozpracuje príslušné tézy Programového vyhlásenie Vlády SR⁴⁹ na princípe rovnakých príležitostí MRK v prístupe ku zdraviu, vzdelaniu, bývaniu, zamestnanosti a i.

V súčasnom programovom období (2014 – 2020) je plnenie cieľov Stratégie financované z PO5 a PO6 OP ĽZ v ich obmedzenom rozsahu, pričom v PO6 je ukotvené financovanie kriticky potrebnej infraštruktúry v obciach s prítomnosťou MRK. V opise stratégie OP ĽZ je popísaná rámcová intervenčná logika investičných priorít, špecifických cieľov a MU PO6, ktorých cieľové hodnoty boli stanovené prevažne na základe vtedy dostupných údajov z implementačnej praxe a po zohľadnení finančnej alokácie.

OP ĽZ určuje na riešenie osobitných potrieb geografických oblastí najviac postihnutých chudobou a cieľových skupín, ktorým najviac hrozí diskriminácia alebo sociálne vylúčenie, nasledovné hlavné typy plánovaných aktivít, ktoré sú súčasťou integrovaného prístupu k MRK:

Tabuľka č. 12: Príklady aktivít v rámci poskytovanej podpory uvedené v OP ĽZ

IP 6.1	Poskytovanie podpory fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných komunít v mestských a vidieckych oblastiach
	Hlavné typy plánovaných aktivít, ktoré sú súčasťou integrovaného prístupu <ul style="list-style-type: none"> • podpora programov prestupného bývania/sociálneho nájomného bývania v rámci sociálnej mobility a integrácie obyvateľov MRK (výstavba a rekonštrukcia obydlií) • podpora mikropôžičkových programov zameraných na podporu svojpomocnej výstavby obydlií • podpora prístupu k pitnej vode v prostredí separovaných a segregovaných MRK s dôrazom na nízko nákladové opatrenia ako napr. vŕtanie studní • podpora výstavby predškolských zariadení, ich rekonštrukcie, nadstavby/prístavby/prestavby existujúceho objektu na predškolské zariadenie, s dôrazom na rozšírenie kapacity • podpora rozširovania kapacít ZŠ v obciach s prítomnosťou MRK, zlepšený prístup k vzdelávaniu a lepšiu kvalitu poskytovaných služieb • podpora výstavby nových KC, podpora modernizácie a rekonštrukcie KC • podpora výstavby/rekonštrukcie základnej technickej infraštruktúry (napr. kanalizácia, pozemné komunikácie) • podpora dobudovanie systému nakladania s komunálnym odpadom
IP 6.2	Poskytovanie podpory sociálnych podnikov
	Hlavné typy plánovaných aktivít, ktoré sú súčasťou integrovaného prístupu <ul style="list-style-type: none"> • podpora nákupu zariadení, technológií a licencií potrebných na realizáciu schváleného podnikateľského plánu subjektom sociálnej ekonomiky s dôrazom na využívanie mikropôžičiek • podpora mikrofinančných nástrojov • podpora rekonštrukcie a výstavby priestorov subjektov sociálnej ekonomiky

⁴⁹ Dostupné online na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/24756/1>

Zdroj: OP ĽZ

Potreby definované v čase programovania OP ĽZ je v priebehu implementácie potrebné priebežne overovať a zreálnovať, na čo sú okrem iného potrebné relevantné dáta z oblastí cieľov podpory. SO MV SR pri zistení chyby nastavenej základnej hodnoty niektorých MU pristúpil k externej analýze údajov Atlasu RK 2013, ktorý bol základným dokumentom pri definovaní základnej a cieľovej hodnoty MU PO5 a PO6. Analýza potvrdila nesprávnu interpretáciu dát zozbieraných v Atlase RK 2013 a boli stanovené nové základné a v mnohých prípadoch aj cieľové hodnoty MU. Údaje v Atlase RK sú zbierané metódou tzv. kvalifikovaného odhadu, t. j. bez reálneho „sčítania/merania/vizuálneho overovania“. Takto zozbierané údaje vykazujú určitú mieru odchýlky, ktorá bola pri definovaní cieľových hodnôt pri revidovaní hodnôt MU braná do úvahy. Napriek tomu, až priebežná implementačná prax ukázala, či je odhad externej analýzy na základe dát z Atlasu RK reálne dosiahnuteľný. Nemožno opomíňať ani vyššie uvedené faktory negatívne vplyvajúce na zapájanie sa obcí do výziev. Na základe všetkých týchto vstupov SO MV SR musel viackrát pristúpiť k revidovaniu cieľovej hodnoty MU. PO6PO6

SO v spolupráci s ÚSVRK realizuje účelové prieskumy, dotazníky a rozhovory so zástupcami miestnych samospráv, ako súčasť procesu prípravy výziev s konkrétnym zameraním intervencie. V tomto smere fungovala pomerne dobrá súčinnosť pri zisťovaní potrieb a potenciálneho dopytu po podpore pre MŠ, KC a prístup k vode, kde ÚSVRK operatívne vykonal pomocné prieskumy.

V oblasti podpory na triedenie odpadu a likvidáciu nelegálnych skládok, miestne prístupové komunikácie a prestupné bývanie sa špecifické prieskumy nerealizovali, no potreby dotknutých samospráv sú evidentné zo záverov na rôznych úrovniach (úrady VÚC, okresné úrady, ZMOS, regionálne rómske platformy a pod.) a z požiadaviek konkrétnych miest a obcí z Atlasu RK.

Pre potenciálnych žiadateľov sú cieľovou formou komunikované základné princípy plánovanej intervencie a optimálne technické riešenia pre investičné projekty s konkrétnymi parametrami a zameraním (webstránka, mailing list, informačné semináre k výzvam, zriadenie kontaktného bodu, osobné a telefonické konzultácie a i.).

Pre správne zacielenie a selekciu vhodných projektov sú aplikované hodnotiace kritériá projektov, ktoré sú definované na úrovni OP a priebežne sa revidujú a dopĺňajú na základe zistení z implementácie, zmien v legislatíve a pod., aktuálne je v platnosti ich 5. verzia (platná od 18. 11. 2019). Hodnotiace kritériá predstavujú súbor vylučovacích a bodovaných kritérií, doplnené o bodované doplňujúce kritérium pre príslušnú PO, ktoré je vymedzené rozsahom posudzovanej oblasti v OP ĽZ pre konkrétnu investičnú prioritu nasledovne:

Pre IP 6.1: Previazanosť s neinvestičnými aktivitami v rámci PO5 tak, aby bol dodržaný princíp komplexnosti. Zohľadňovaný bude súlad so zámermi „Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020“ a základnými strategickými princípmi t. j. destigmatizácie, desegregácie a degetoizácie. Posudzovať sa bude tiež schopnosť projektov zvyšovať zamestnanosť a zamestnateľnosť Rómov. Dôležitá bude tiež schopnosť uplatňovať prvky sociálnej inovácie.

Pre IP 6.2: Súlad so zámermi „Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020“ a základnými strategickými princípmi t. j. destigmatizácie, desegregácie a degetoizácie. Posudzovať sa bude tiež schopnosť projektov zvyšovať zamestnanosť a zamestnateľnosť Rómov. Dôležitá bude tiež schopnosť uplatňovať prvky sociálnej inovácie.

Pri DOP sa proces odborného hodnotenia sústreďuje na vyhodnotenie stanovených vylučovacích kritérií a pridelenie bodov bodovaným kritériám v nasledovných štyroch oblastiach:

- 1) Príspevok navrhovaného projektu k cieľom a výsledkom OP a PO (obsahuje vylučovacie aj bodované kritériá):**
  - Prispieva projekt k naplneniu cieľov stanovených vo výzve
  - Súlad projektu s potrebami cieľovej skupiny/užívateľov projektu

- Miera prispievania projektu k naplneniu cieľov stanovených vo výzve
- 2) Navrhovaný spôsob realizácie** (obsahuje bodované kritériá)
- 3) Administratívna a prevádzková kapacita žiadateľa** (obsahuje bodované kritériá)
- 4) Finančná a ekonomická stránka projektu** (obsahuje vylučovacie aj bodované kritériá)
  - Nevyhnutnosť výdavkov projektu
  - Hospodárnosť výdavkov projektu

V rámci **doplňujúcich bodovacích kritérií pre PO6** sa v rámci vybraných špecifických cieľov posudzuje:

V rámci 6.1.1 zameranie na zlepšenie formy bývania:

- Posudzuje sa podiel obyvateľov marginalizovaných rómskych komunít žijúcich v mestských/obecných nájomných bytoch, ubytovacích zariadeniach poskytujúcich pobytové služby v nesegregovaných lokalitách
- Posudzuje sa príspevok projektu k vytvoreniu systému bývania s prvkami prestupného bývania k rastu počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania
- Posudzuje sa, či má žiadateľ skúsenosti s prevádzkou nájomného bývania, ubytovacích zariadení pre znevýhodnené skupiny, najmä marginalizované rómske komunity

V rámci 6.1.2 zameranie na zlepšenie prístupu MRK ku kvalitnému vzdelávaniu⁵⁰:

- Posudzuje sa otvorenosť obce k integrovanému prístupu a podpore miestnej MRK prostredníctvom počtu asistenčných činností v obci/meste
- Posudzuje sa, ako daný projekt prispeje k navýšeniu kapacít pre žiakov ZŠ
- Posudzuje sa skúsenosť so zavádzaním inkluzívneho vzdelávania prostredníctvom realizácie konkrétnych opatrení /modelov v ZŠ
- Posudzuje sa počet žiakov predmetnej ZŠ pripadajúcich na jedného asistenta učiteľa

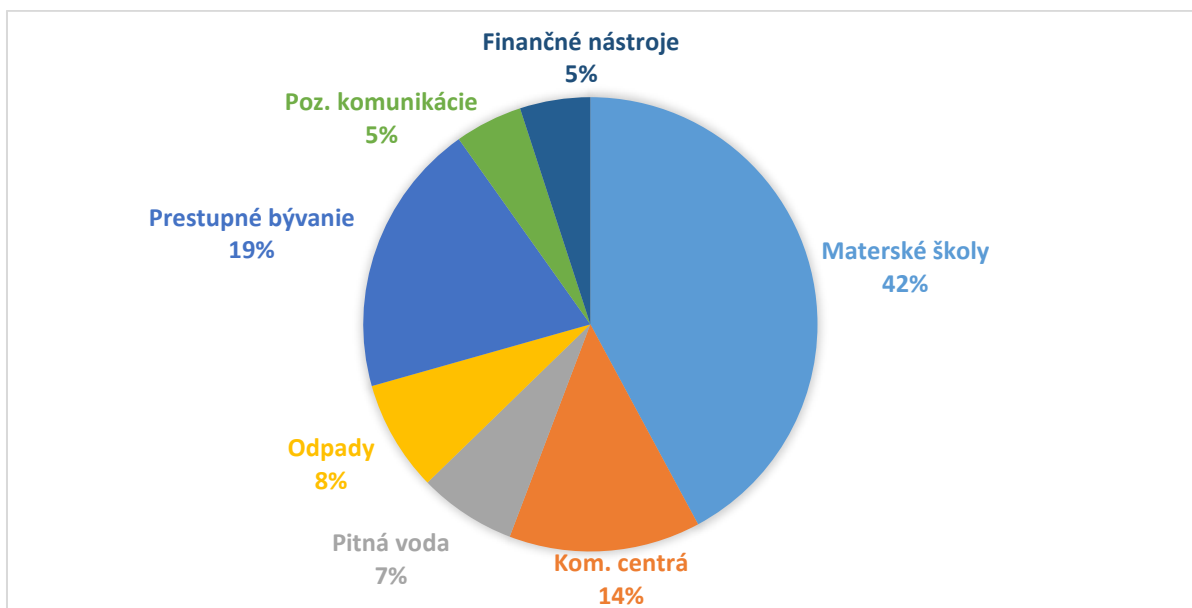
Alokácia finančných prostriedkov PO6 na konkrétne zamerané intervencie podľa definovaných špecifických cieľov je projektovaná v záujme zabezpečenia dostatočne komplexného dopadu na cieľovú skupinu (obce z Atlasu RK, v ktorých žije približne 388 668 príslušníkov rómskych komunít) a ňou identifikované potreby týkajúce sa prístupu ku kritickej infraštruktúre, ktorá neexistuje, je zničená alebo zastaralá, a bez ktorej nie je možné zabezpečiť zvýšenie kvality života príslušníkov MRK.

Nasledujúci graf znázorňuje štruktúru a podiel finančných alokácií podľa zamerania realizovaných výziev/vyzvaní PO6 k 31.12.2019.

---

⁵⁰ Kritérium pridané v súvislosti s revíziou OP ĽZ ver. 5.0

Graf č. 3: Podiel alokovaných prostriedkov podľa zamerania výziev PO6

Zdroj: Súhrnná finančná tabuľka SO k 31. 12. 2019

Primeranosť alokácií je možné posudzovať z viacerých hľadísk, avšak v rámci preferovanej orientácie na výsledky intervencií je dôležitá najmä primeranosť vzhľadom na stanovené ciele, vyjadrené projektovanými cieľovými hodnotami MU výstupu a výsledku. Aby predpokladané cieľové hodnoty stanovených MU mohli byť dosiahnuté, je potrebné ich realistické zohľadnenie pri určovaní výšky alokácie. V kontexte finančnej primeranosti investičných projektov PO6 je vhodné sa zamerať na plánované výstupy (MU výstupu), ktoré sú základným predpokladom dosiahnutia očakávaných výsledkov a následných dopadov.

SO MV SR sa v úzkej súčinnosti s Komisiou⁵¹ pri MV OP ĽZ priebežne snaží o čo najpresnejšie určenie finančných alokácií pre jednotlivé špecifické ciele, pričom vychádza zo schválenej intervenčnej logiky PO6. Tá predpokladá dosahovanie výstupov a výsledkov na základe **podpory vymedzených hlavných typov aktivít** naplánovaných v OP ĽZ ako súčasť integrovaného prístupu k cieľovej skupine.

Formy podpory sú odvodené z kategórií intervencie pre konkrétne investičné priority a typy aktivít, podľa prijatej nomenklatúry EK. V prípade PO6 ide o granty vo forme NFP na DOP a mikrofinančné nástroje v oblasti sociálnej ekonomiky. Na granty je v rámci PO6 zo zdrojov EFRR alokovaných 217 172 061 EUR a na finančné nástroje 11 535 516 EUR (5,04 %).

Podrobnejšie sa finančným nástrojom venuje kapitola 3.7 k EO7.

Rozhodujúci objem podpôr, približne 95 % alokácie PO6, sa realizuje formou NFP na DOP. Keďže ide o investičné projekty realizované externými zhotoviteľmi, vhodným nástrojom riadenia investičnej primeranosti sú **benchmarky a finančné limity**. Pre PO6 stanovil SO všeobecne platné zásady a podmienky pre uplatňovanie benchmarkov a finančných limitov, ako jedného z nástrojov na overenie hospodárnosti a efektívnosti výdavkov projektu. Benchmarkom je stanovená optimálna úroveň výdavkov a finančným limitom je ohraničená hodnota oprávnenosti výdavkov.

V rámci výziev DOP je zavedený pomerne podrobne prepracovaný súbor benchmarkov a finančných limitov pre jednotlivé typy objektov/zariadení, zohľadňujúcich veľkosť/kapacitu objektov, spôsob realizácie (stavba, rekonštrukcia, nadstavba a pod.) a ďalšie parametre objektov, ktoré tak môže

⁵¹ Komisia pri Monitorovacom výbore pre Operačný program Ľudské zdroje pre PO5 a 6

poskytovateľ cielene limitovať, predovšetkým za účelom zvýšenia nákladovej efektívnosti verejných zdrojov.

Z nasledujúcej tabuľky je možné posúdiť primeranosť finančných alokácií na výzvy PO6 k reálnemu dopytu oprávnených žiadateľov.

Tabuľka č. 13. Alokované, žiadané a schválené finančné prostriedky podľa zamerania výziev PO6

Zameranie výziev	Alokácia	A		B		C	
		Žiadané spolu		Schválené spolu		Zazmluvnené spolu	
		EUR	%	EUR	% (B/A)	EUR	% (C/B)
Materské školy (4)	114 117 647	114 379 199	100	74 175 365	65	59 534 299	52
Komunitné centrá (2)	36 949 455	56 473 514	153	35 866 396	64	34 344 644	93
Pitná voda	18 823 526	5 562 699	30	2 975 543	53	2 966 626	16
Odpady	21 365 053	27 220 522	127	17 925 596	66	17 532 870	82
Prestupné bývanie	52 941 176	44 311 025	84	2 362 504	5	0	0
Pozemné komunikácie	13 058 824	75 896 037	581	0	0	0	0
Finančné nástroje	13 571 195	64 789 449	477	13 571 195	21	13 571 195	100
Spolu	270 826 876	388 632 445	143	146 876 599	33	127 949 634	47

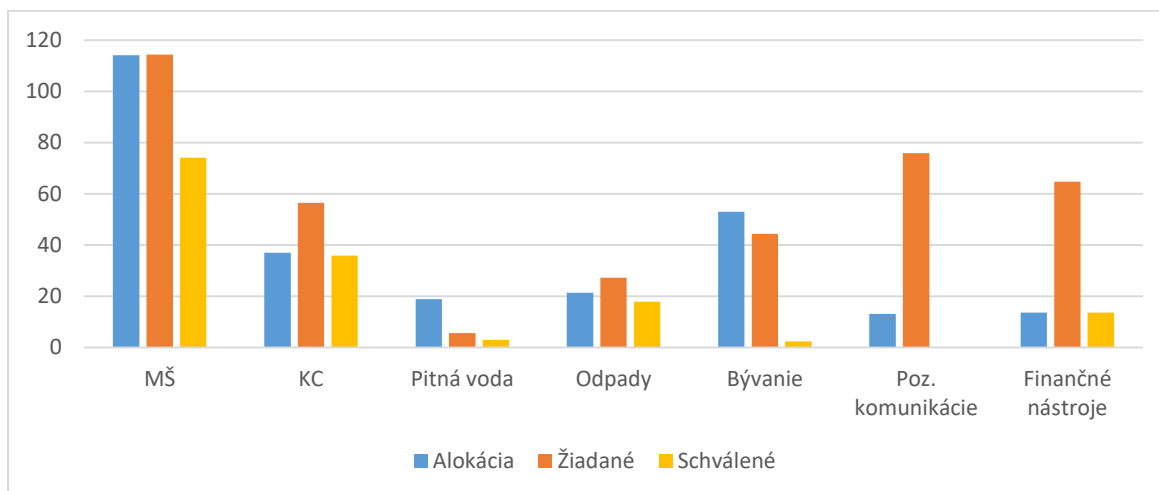
Zdroj: Súhrnná finančná tabuľka SO k 31. 12. 2019

(Pozn.: prostriedky EÚ + SR)

Z porovnania alokovaných a žiadaných objemov prostriedkov v rámci výziev PO6 je možné konštatovať:

- Výška alokácie bola vzhľadom na zaznamenaný dopyt vo väčšine prípadov dostačujúca, no realizované boli aj výzvy, kde dopyt v podobe celkovej sumy podaných ŽoNFP viacnásobne prevyšuje alokáciu (napr. pozemné komunikácie, finančné nástroje).
- Na druhej strane sú výzvy, ktorých alokácia bola dimenzovaná na vyšší predpokladaný dopyt ako bola realita (napr. prístup k pitnej vode, kde boli podané žiadosti len na 29,55 % alokácie), súhrnne dosiahli alokácie zdrojov EÚ+SR na realizované výzvy (vrátane vyzvania na finančné nástroje) sumu 270 826 876 EUR a v nich podané žiadosti boli v sume 388 632 445 EUR, čo je približne 1,4 násobok sumy alokácií (143 %).
- Uvedené sumy potvrdzujú, že investičné potreby v obciach s MRK výrazne prevyšujú aktuálne finančné možnosti PO6. Je zrejmé, že tento typ intervencií je potrebné v budúcnosti prioritizovať, prípadne kombinovať s finančnými nástrojmi, ktorými je možné celkové zdroje pomoci navýšiť.

Graf č. 4: Alokované, žiadané a schválené fin. prostriedky realizovaných výziev (v mil. EUR)

Zdroj: Súhrnná finančná tabuľka SO k 31. 12. 2019

- Realistickým zistením je, že napriek sume vyhlásených výziev, prevyšujúcej celkovú alokáciu PO6, sa do reálne kontrahovaných projektov premietlo len 33 % sumy požadovanej žiadateľmi, resp. 47 % z celkovej alokovanej sumy. K dátumu hodnotenia neboli kontrahované ešte žiadne projekty z výziev „Pozemné komunikácie“ a „Prestupné bývanie“, ale i tak to ukazuje na pomerne vysokú redukciu predložených potenciálnych projektov, ktoré sa nedostanú do kontrahovania resp. čerpania, a potrebu hľadania riešení, ktoré zrýchlia proces kontrahovania tak, aby sa dosahovala vyššia účinnosť plnenia cieľov.
- V rámci PO6 nie je hlavným problémom neprimeraný alebo nedostatočný objem alokovaných zdrojov na jednotlivé hlavné typy aktivít, ale ich „mobilizácia“ do úspešne zazmluvnených projektov, ktoré by zabezpečili robustnejší fyzický a finančný pokrok v implementácii. Úzko spätým problémom je nedostatočné a mimoriadne oneskorené čerpanie (k 31. 12. 2019 približne 14 % zdrojov EFRR).
- Nízke reálne čerpanie negatívne vplyva na priebežné plánovanie a dosahovanie výstupov a výsledkov. Stanovené hodnoty MU môžu byť len sotva splnené, ak sa vyčerpá iba časť plánovaných zdrojov.

Zhrnutie evaluačnej otázky 6

Alokácia finančných prostriedkov na PO6 bola odôvodnená v čase programovania a v súlade s identifikovanými potrebami cieľovej skupiny MRK a špecifickými cieľmi PO. Rozhodujúci objem podpory (približne 95 % alokácie PO6) sa realizuje formou NFP na DOP, zvyšok je určený na implementáciu formou finančných nástrojov.

Alokácie na vyhlásené výzvy dostatočne zohľadňujú previazanosť na jednotlivé špecifické ciele PO6, sú založené na dostupných údajoch o cieľovej skupine, geografickom rozmiestnení podpory, predpokladanom dopyte a doterajšej implementačnej praxi. Finančné alokácie na špecifické ciele zodpovedajú predpokladanému rozsahu výstupov a výsledkov PO6, zvoleným formám podpory a požiadavkám financovania z EFRR.

V PO6 nie je hlavným problémom neprimeraný alebo nedostatočný objem alokovaných zdrojov na jednotlivé hlavné typy aktivít, ale ich „mobilizácia“ do úspešne zazmluvnených projektov, ktoré by

zabezpečili robustnejší fyzický a finančný pokrok implementácie. Dôraz by mal byť kladený na hľadanie spôsobu, ako zrýchliť schvaľovací proces ŽoNFP a kontrahovanie.

Vzhľadom na množstvo výhod plynúcich z uplatnenia finančných nástrojov je z pohľadu hodnotiteľov negatívne, že do konca roka 2019 sa nepodarilo spustiť ich implementáciu.

Celková suma predložených ŽoNFP potvrdzuje, že investičné potreby v obciach s MRK ďaleko prevyšujú aktuálne finančné možnosti PO6. Je zrejmé, že tento typ intervencií je potrebné v budúcnosti prioritizovať, prípadne kombinovať s finančnými nástrojmi, ktorými je možné celkové zdroje pomoci navýšiť.

Intervencie PO6 vhodne zapadajú do nastaveného strategického rámca podpory OP ĽZ a podporujú komplexný prístup na riešenie osobitných potrieb geografických oblastí najviac postihnutých chudobou a cieľových skupín, ktorým hrozí diskriminácia alebo sociálne vylúčenie.

Doplňujúce bodovacie kritériá pre intervencie PO6 umožňujú účinnú selekciu a zvýhodnenie projektov s väčším prínosom v rámci hlavných typov realizovaných aktivít.

Podmienky oprávnenosti intervencií a hodnotiace kritériá na projekty vo väzbe na finančné alokácie by mali vychádzať z dôkladnej analýzy potrieb a špecifických problémov jednotlivých území, regiónov, komunít a cieľových skupín. V kontexte PO6 je takáto analýza závislá na dostupnosti a kvalite dát, ktoré aktuálne nie vždy dostatočne presne vystihujú realitu.

Skúsenosti získané doterajšou implementáciou PO6, najmä čo sa týka priebežnej optimalizácie podmienok výziev na špecificky zamerané DOP, analýzy dopytu cieľovej skupiny potenciálnych žiadateľov, uplatnenia účinných hodnotiacich kritérií pri selekcii projektov a poznania kritických miest implementácie, ktoré si vyžadujú nadrezortnú spoluprácu, sú veľmi relevantné a potrebné pre optimálne nastavenie rámca tohto typu podpory pre nové obdobie 2021 - 2027.

3.7 E07: Do akej miery je zdôvodnené použitie konkrétneho finančného nástroja/formy podpory?

Implementácia aktivít PO6 prebieha primárne formou dopytovo-orientovaných projektov. V prípade aktivít na dosiahnutie ŠC 6.1.1 a ŠC 6.2.1 má byť realizácia intervencií podporená aj formou využitia finančných nástrojov.

Dopytovo-orientované projekty

Použitie DOP ako spôsobu implementácie PO6 vzhľadom na investičný charakter podporených aktivít, a na fond, z ktorého sú financované (EFRR), je v súlade s európskou a národnou legislatívou a základnými dokumentami OP ĽZ - priamo vyplýva z článkov č. 60-61 Nariadenia EP a Rady (EÚ) č.1303/2013 a súvisí s tým, že ide o investičné intervencie EFRR, ktoré nie je možné realizovať inak ako cez DOP.⁵²

DOP v PO6 sú implementované prostredníctvom výziev na predkladanie žiadostí o NFP určených okruhu oprávnených potenciálnych žiadateľov, medzi ktorými prebieha súťaž, a ktoré vyhlasuje SO. Výhodou tohto typu projektov je, že žiadatelia o NFP (potenciálni prijímatelia NFP) môžu svoju žiadosť pripraviť v súlade s konkrétnymi požiadavkami MRK a prioritami danej obce/lokality, ktorú dobre poznajú. Nevýhodou je administratívna záťaž, ktorá sprevádza prípravu žiadosti o NFP a následne aj realizáciu projektu. Pre potenciálnych žiadateľov predstavuje príprava žiadosti o NFP a prípadná následná realizácia projektu nadmernú byrokráciu a finančné výdavky. Vzhľadom k tomu, že primárnymi žiadateľmi sú obce (pričom ide vo veľkej miere o menšie obce), častým problémom sú aj nedostatočné administratívne a odborné kapacity. Tento problém potvrdili aj zástupcovia prijímateľov NFP, obcí a jednej MNO, s ktorými hodnotitelia realizovali rozhovory. Tento problém riešia pomocou tretích strán – externých firiem, ktoré im pomáhajú s prípravou projektov, čo má za následok ďalšie zvýšenie výdavkov na projekt. Istou prekážkou pri spôsobe implementácie aktivít formou DOP môže byť aj spolufinancovanie, ktoré je vo výzvach PO6 nastavené na 5 % (viac v kapitole 3.5 k EO 5).

Keďže v prípade PO6 z hľadiska vyššie uvedených legislatívnych obmedzení nie je možné uvažovať nad implementáciou aktivít formou národných projektov⁵³, je využitie spôsobu podpory aktivít prostredníctvom implementácie DOP adekvátne a dostatočne flexibilné.

Finančné nástroje

Nariadenie EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013 v Hlave IV čl. 37 – 43 hovorí o využití finančných nástrojov ako špecifického spôsobu implementácie aktivít formou návratnej formy pomoci. Na toto nariadenie nadväzuje Uznesenie vlády SR č. 736/2013 k Postupu implementácie finančných nástrojov cez SIH v programovom období 2014 – 2020. Na základe potreby vyjadrenej v oboch vyššie spomínaných dokumentov, bolo v marci roku 2015 Ministerstvom financií SR (ďalej len „MF SR“)⁵⁴ vypracované aj Ex-ante hodnotenie pre využitie finančných nástrojov v SR v programovom období 2014 – 2020.

---

⁵² Zákon č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

EURÓPSKY PARLAMENT, RADA EURÓPSKEJ ÚNIE. 2013.

Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020. 2014.

ÚRAD VLÁDY SR. 2014.

⁵³ ÚRAD VLÁDY SR. 2014.

Pozn. Národným projektom je projekt, ktorý z hľadiska jeho vecného zamerania, charakteru aktivít, geografického záberu a ďalších atribútov rieši komplexne a systémovo konkrétne oblasti podporované z EŠIF s celonárodným dopadom, je viazaný na stratégiu OP a realizácia jeho aktivít vychádza z jasne stanovených národných politík alebo tieto politiky dopĺňa.

⁵⁴ V spolupráci s Európskou investičnou bankou (EIB) a so spoločnosťou PricewaterhouseCoopers a s Európskym investičným fondom (EIF).

Z týchto dokumentov jasne vyplýva nevyhnutnosť väčšieho využívania finančných nástrojov pri čerpaní prostriedkov z EŠIF v podmienkach SR, a to vyčlenením minimálnej alokácie na úrovni 3 % z každého OP⁵⁵. Finančné nástroje sú tu identifikované ako vhodnejšia forma podpory najmä pri investíciách, pri ktorých sa očakáva finančná návratnosť, alebo pri ktorých dlhodobo zlyháva trh. Finančné nástroje majú podobu rôznych finančných produktov (napr. úvery, záruky, mikropôžičky, kapitálové vklady a pod.). V ex-ante hodnotení bola medzi oblastí vhodné na využitie finančných nástrojov zaradená aj sociálna ekonomika, čo bola jedna z plánovaných zmien oproti predchádzajúcemu programovému obdobiu.

Medzi výhody finančných nástrojov oproti grantovým mechanizmom patrí najmä ich návratný charakter, ktorý zabezpečuje udržateľnosť podporených aktivít a ich rozsiahlejší dopad, keďže sa ich potenciálny účinok znásobuje vzhľadom na ich opakovanú použiteľnosť. Ďalšou výhodou je tzv. pákový efekt, teda zapojenie finančných prostriedkov z iných zdrojov (medzinárodné finančné inštitúcie, súkromný sektor). Použitie finančných nástrojov pôsobí zaplňaním existujúcich medzier na trhu aj na rôzne deformácie trhu. Externým faktorom, ktoré môžu tieto pozitívne efekty výrazne limitovať (a to predovšetkým v nových oblastiach, ako je sociálna ekonomika, v ktorých SR nemá predchádzajúce skúsenosti), sú nedostatočná informovanosť potenciálnych investorov či finančných sprostredkovateľov, spôsobujúca nepochopenie fungovania finančných nástrojov a s tým spojené obavy sa na nich podieľať. Rovnako negatívne môže pôsobiť aj nedostatočná odborná kapacita sociálnych podnikov vzhľadom k tomu, že nemajú skúsenosti s takouto formou pomoci. Nevýhodou pri implementácii plánovaných finančných nástrojov v oblasti bývania (mikropôžičky a prestupné bývanie) môže byť aj nedôvera konečných prijímateľov (MRK) voči finančnému sprostredkovateľovi. Pokiaľ pôjde o nový subjekt, s ktorým nemajú skúsenosť, a nebudú o podmienkach poskytnutia takýchto prostriedkov dostatočne informovaní, môže to hlavne zo začiatku výrazne znížiť dopyt po nich.

Nariadenie pritom umožňuje ich kombináciu s ďalšími formami podpory, čo bolo aj pôvodným zámerom PO6 OP ĽZ v oblasti podpory sociálnych podnikov (ŠC 6.2.1) a v oblasti podpory prístupu domácností k zlepšeným podmienkam bývania (ŠC 6.1.1).

RO v OP ĽZ poveril úlohami vykonávania finančných nástrojov tzv. fond fondov SIH, ktorý je priamym príjemcom EŠIF a je zodpovedný za výber finančných sprostredkovateľov pre implementáciu finančných nástrojov.

Po podpise zmluvy o financovaní medzi SO MV SR a SIH⁵⁶ bolo dňa 28. 06. 2016 vyhlásené Vyzvanie pre finančné nástroje OP ĽZ v PO6 pod označením OPLZ-PO6-SC611/621-2016-FN pre oba ŠC 6.1.1 a 6.2.1. Oprávnenými aktivitami vo vyzvaní sú pre ŠC 6.1.1: (i) podpora programov prestupného bývania v rámci sociálnej mobility a integrácie obyvateľov MRK a (ii) podpora mikropôžičkových programov zameraných na podporu svojpomocnej výstavby obydľí. Pre ŠC 6.2.1 boli určené ako oprávnené aktivity: (i) podpora nákupu zariadení, technológií a licencií potrebných na realizáciu schváleného podnikateľského plánu podniku s dôrazom na využívanie mikropôžičiek a (ii) podpora mikrofinančných nástrojov.

Následne bol zrealizovaný výber finančných sprostredkovateľov. Podľa informácií získaných z rozhovoru so zástupcami SIH práve s výberom finančných sprostredkovateľov súviselo posunutie implementácie finančných nástrojov vo všetkých oblastiach v rámci OP ĽZ (a iných OP) takmer o rok. Komplikácie nastali kvôli tomu, že na základe Usmernenia EK pre členské štáty týkajúce sa výberu

---

⁵⁵ okrem OP pre cieľ európskej územnej spolupráce

⁵⁶ pozri poznámka pod čiarou č. 10

orgánov, ktoré vykonávajú finančné nástroje⁵⁷, bol zrušený výber uskutočnený v rámci OP Výskum a Inovácie (ďalej len „OP Val“)⁵⁸, ktorý mal podobu otvoreného a transparentného konania po vzore najlepšej praxe, a ktorý mal byť po tomto pilotnom odskúšaní aplikovaný aj na ďalšie OP a PO, vrátane OP ĽZ a PO6.

Jedným z dôvodov výrazného oneskorenia implementácie bol aj zdĺhavý proces verejného obstarávania finančných sprostredkovateľov a nízky počet relevantných subjektov na trhu. Verejné obstarávanie „Výber finančných sprostredkovateľov na implementáciu Záručného nástroja pre sociálnu ekonomiku“ bolo napokon skončené výberom dvoch víťazov: Slovenská sporiteľňa, a.s. a Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych, SA až v roku 2019⁵⁹ a výber finančných sprostredkovateľov na implementáciu Úverového nástroja na podporu aktivít sociálnej ekonomiky je v štádiu oznámenia k jeho spusteniu, ktoré bolo odoslané dňa 18. 12. 2019⁶⁰. Podpis zmluvy s partnermi v oblasti sociálneho bývania spolu so spustením pilotnej fázy poskytovania nájomného bývania (Social Financing SK/SLSP, Nadácia Slovenskej sporiteľne) bol plánovaný na rok 2020. Problém pri výbere finančných sprostredkovateľov je aj splnenie podmienok a overenie všetkých k tomu prislúchajúcich dokumentov, keďže často ide o finančné subjekty, ktoré majú sídlo v zahraničí. Rovnako nastáva problém, pokiaľ ide o subjekt, ktorý by bol z väčšej časti vlastnený SR, pretože by v to v takom prípade bolo posudzované ako štátna pomoc, čo nie je v súlade s charakterom a podmienkami vykonávania finančných nástrojov. Pre vyšší dopyt by mala byť pomoc cez NFP v prebiehajúcom aj nasledujúcom programovom období podmienená čerpaním návratnej pomoci (v oblastiach, kde je to relevantné).

Vzhľadom na to, že finančné nástroje pre PO6 neboli k 31. 12. 2019 (teda počas 4 rokov od podpisu Zmluvy o financovaní a vyhlásenia vyzvania pre ŠC 6.1.1 a 6.2.1) realizované, výška čerpania financií pôsobí neúmerne – ide o 2 883 878,94 EUR (schválené a uhradené ŠŽP, čerpanie zo zdrojov EÚ). Táto výška čerpania predstavuje 25 % z kontrahovanej alokácie pre finančné nástroje v PO6 zo zdrojov EÚ (v sume 11 535 515,75 EUR)⁶¹. Vzhľadom na doterajšie nulové plnenie stanovených MU ide podľa názoru hodnotiteľov o značný nepomer, ktorý vyvoláva otázky o efektívnosti a hospodárnosti použitia finančných zdrojov na finančné nástroje v PO6. Tieto oblasti si vyžadujú monitorovanie a vykonanie hlbšej analýzy. Je však zároveň nutné poznamenať, že uvedená výška čerpania je plne v súlade s článkom 41 Hlavy IV Nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1303/2013 a s článkami 3.2 a 3.3 Zmluvy o financovaní a predstavuje čiastku na pokrytie prvotných nákladov spojených s implementáciou finančných nástrojov.

Implementácia finančných nástrojov je nepochybne žiadúcim krokom na ceste k udržateľnosti podporovaných aktivít, keďže predstavuje návratnú formu pomoci, ktorú je možné opakovane použiť, a ktorá prináša značné výhody v porovnaní s ďalším prehĺbovaním závislosti SR od nenávratnej finančnej pomoci z EŠIF. Vzhľadom na to, že oblasť sociálnej ekonomiky je novou oblasťou, v ktorej sa na dosiahnutie cieľov vhodne používajú aj finančné nástroje, chýbajú potrebné skúsenosti s ich vykonávaním a tiež informácie o ich fungovaní.

---

⁵⁷ Oznámenie Komisie Usmernenia pre členské štáty týkajúce sa výberu orgánov, ktoré vykonávajú finančné nástroje (2016/C 276/01) (zdroj: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0729\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0729(01)&from=EN)) Podľa slov SIH toto Usmernenie síce bolo vydané až po tom, ako bol výber už spustený, avšak zo strany EK prišla informácia, že v prípade jeho dokončenia budú uplatnené korekcie a v dôsledku toho bol výber zrušený.

⁵⁸ Tento výber sa uskutočnil v rámci najjednoduchšej oblasti finančných nástrojov, teda podpory malých a stredných podnikov (MSP). Keďže bol tento výber zrušený a na podporu MSP z OP Val sa muselo uskutočniť verejné obstarávanie a to posunulo implementáciu aj ostatných finančných nástrojov.

⁵⁹ Zmluva so Slovenskou sporiteľňou, a.s. bola podpísaná dňa 15. 11. 2019 a zmluva s TISE bola podpísaná dňa 17. 12. 2019.

⁶⁰ MPSVR SR. 2020b.

⁶¹ Zdroj: SO MV SR

Argumentácia na použitie DOP a finančných nástrojov ako spôsobov podpory intervencií v PO6 je z pohľadu hodnotiteľov dostatočná a relevantná vzhľadom na platnú legislatívu a tiež vzhľadom na charakter podpory a jej potenciálnych prijímateľov.

Zhrnutie evaluačnej otázky 7

Keďže ide o investičné projekty spolufinancované z EFRR, implementácia PO6 prebieha v zmysle európskej legislatívy najmä prostredníctvom dopytovo-orientovaných projektov. Napriek určitým ťažkostiam potenciálnych žiadateľov o NFP s prípravou žiadostí a zabezpečením spolufinancovania vo výške 5 % sú dopytovo-orientované projekty vhodnou formou podpory intervencií PO6.

RO zároveň vyčlenil časť alokácie PO6 na finančné nástroje – návratnú pomoc, ktorá má byť použitá na podporu prístupu domácností k zlepšeným podmienkam bývania (ŠC 6.1.1) a podporu sociálnych podnikov (ŠC 6.2.1). Prijemcom tejto pomoci je SIH, ktorý od júna 2016 do decembra 2019 realizoval proces výberu finančných sprostredkovateľov pre implementáciu finančných nástrojov. Po vyriešení rôznych legislatívnych a technických komplikácií, ktoré súvisia aj s nedostatkom skúseností SR s takýmto typom pomoci, boli v decembri 2019 podpísané zmluvy s dvomi vybranými sprostredkovateľmi – Slovenskou sporiteľňou a TISE. Hoci sa do 31. 12. 2019 samotná realizácia finančných nástrojov nezačala, SIH už vyčerpal zo zdrojov EÚ takmer 2,9 mil. EUR (25 % alokácie na finančné nástroje PO6).

3.8 EO8: Do akej miery sú použité finančné prostriedky primerané cieľom PO a využívané efektívne a hospodárne v zmysle stratégie finančného riadenia EŠIF?

Predmetom tejto časti je posúdenie efektívnosti aktivít, ktoré boli realizované v rámci PO6. V roku 2019 bola vykonávacím rozhodnutím EK prijatá revízia OP ĽZ, verzia 5.0,⁶² prostredníctvom ktorej boli akceptované zmeny vo finančnom rámci programu. V prípade PO6 zmena spočívala v prerozdelení výkonnostnej rezervy vo výške 14 954 885 EUR (zdroj EFRR) z menej výkonnej PO6 v prospech výkonnejšej PO5, podporovanej z ESF. Uvedená zmena sa prejavila aj v úprave MU PO6.

V rámci hodnotenia sú za plnenie cieľov a dosahovanie plánovaných výsledkov považované dosiahnuté merateľné efekty, t. j. výstupy a výsledky realizovaných aktivít, ktoré je možné kvantifikovať:

- na úrovni projektov prostredníctvom zmluvne záväzných projektových ukazovateľov,
- na úrovni PO6 prostredníctvom sústavy MU výsledku a výstupu.

Efektívnosť a hospodárnosť je možné priebežne posúdiť cez úroveň plnenia cieľovej/aktuálnej hodnoty MU, vo vzťahu k alokovaným/zazmluvneným, alebo čerpaným finančným prostriedkom, relevantným k danému MU. Údaje o finančnom pokroku (kontrahovanie a čerpanie PO6) k 31. 12. 2019 sú uvedené v kapitole venovanej EO 1.

Vzhľadom na skutočnosť, že MU z projektovej úrovne sú agregované na úroveň OP ĽZ do MU výstupu, je možné pomocou nich posúdiť príspevok EFRR k pokroku plnenia cieľov programu tak z finančného hľadiska, ako aj vecného plnenia hlavných typov aktivít v rámci jednotlivých špecifických cieľov PO6.

Iná je situácia pri MU výsledku (celkom sedem špecifických ukazovateľov výsledku (R) s cieľovou hodnotou), ktorých hodnoty sa v PO 6 neagregujú z projektovej úrovne. Účinnosť a efektívnosť ich plnenia bude možné vyhodnotiť až po získaní údajov z relevantných štatistických zisťovaní, ktoré sú naplánované na roky 2021 a 2023. Z toho dôvodu v ďalšej časti hodnotitelia posudzujú len MU výstupu (O).

Čisté čerpanie prostriedkov PO6 je vo výške 31 896 287,90 EUR, čo zodpovedá 13,95 %. Porovnaním úrovne čerpania finančných prostriedkov na dosahované hodnoty vybraných MU výstupu je možné indikatívne konštatovať, že všetky MU s hodnotou plnenia nad 13,95 %, t. j. viac ako je priemerné čerpanie, sú nákladovo efektívne.

Ako uvádza Tabuľka č. 13, ide o MU O0194, O0197, CO35, O0196, CO18. MU *O0194 - Počet osôb z MRK využívajúcich zlepšené formy bývania* ako jediný zo všetkých MU prekračuje cieľovú hodnotu (103,2 %), a preto možno konštatovať, že dosahuje priebežne najvyššiu efektívnosť. Je to však aj z dôvodu, že do O0194 sa agreguje viacero projektových ukazovateľov z viacerých oblastí intervencie, okrem „výstavby/rekonštrukcie obydľí“ aj z oblastí „nakladania s komunálnym odpadom“ a „výstavby pozemných komunikácií“. Pre takto široko ponímané „zlepšovanie foriem bývania osôb z MRK“ je cieľová hodnota (41 131 osôb) projektovaná málo ambiciózna, čo potvrdzuje aj implementačná prax keď pri len 14 % čerpaní zdrojov je cieľová hodnota MU už prekročená (103,2 %).

Zvyšné MU nateraz nedosahujú požadovanú nákladovú efektívnosť, ktorá je najnižšia pri MU s nulovým plnením. Z porovnania boli vylúčené MU výstupu, ktoré je vzhľadom na ich definíciu problematické priradiť k špecifickej hlavnej aktivite, a to MU CO32 a O0204 merajúce energetickú efektívnosť a CO34 merajúci zníženie emisií skleníkových plynov.

---

⁶² Dňa 11. 09. 2020 bola prijatá aktuálna revízia OP ĽZ verzia 6,0, ktorá obsahuje aj zmeny týkajúce sa PO6

Takéto porovnanie poskytuje len indikatívny pohľad na efektívnosť, pretože nie každý MU rovnako reaguje na úroveň vynakladaných/čerpaných prostriedkov.

V záujme dosiahnutia reálnejšieho pohľadu boli vybrané MU výstupu prepočítané na nákladovú efektívnosť podľa konkrétnych zrealizovaných výziev PO6. V nasledujúcej tabuľke je uvedený prepočet rozdielnych kategórií nákladovej efektívnosti vybraných MU výstupu vo vzťahu k reálne alokovaným, zazmluvneným a čerpaným sumám projektov PO6.

Tabuľka č. 14: Prepočet efektívnosti vybraných MU výstupu v nadväznosti na alokované, kontrahované a čerpané finančné zdroje PO6

				A	B	C	D	E	F
Typ aktivít	Kód	Názov MU	Merná jednotka	Cieľ (2023)	Stav (2019)	Plnenie ⁶³ (v %)	Východisková efektívnosť ⁶⁴ (v EUR)	Ex-ante efektívnosť ⁶⁵ (v EUR)	Priebežná efektívnosť ⁶⁶ (v EUR)
Prestupné bývanie + odpady	O0194	Počet osôb z MRK využívajúcich zlepšené formy bývania	osoby	41 131	42 446	103,20	2 124	426	207
	O0199	Počet renovovaných domácností so zlepšenou klasifikáciou	domácnosti	568	0	0,00	93 206	0	-
Materské školy	O0195	Počet postavených predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK	materská škola	61	7	11,48	731 523	381 630	464 354
	O0197	Počet renovovaných predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK	materská škola	95	26	27,37			
	CO35	Kapacita podporovaných zariadení starostlivosti o deti alebo vzdelávacej infraštruktúry	osoby	14 444	2 510	17,38	7 901	4 122	6 105
Komunitné centrá	O0196	Počet nových zariadení sociálnej infraštruktúry	komunitné centrum	125	29	23,20	269 704	250 691	300 288
	O0198	Počet renovovaných zariadení sociálnej infraštruktúry	komunitné centrum	12	1	8,33			
Pitná voda	CO18	Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou vody	osoby	26 778	7 794	29,11	703	111	192
Sociálne podniky	CO01	Výrobné investície: Počet podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	podniky	56	0	0	-	-	-
	CO03	Výrobné investície: Počet podnikov, ktoré dostávajú finančnú podporu inú ako granty	podniky	10	0	0	1 357 120	1 357 120	-
	CO05	Výrobné investície: Počet podporených nových podnikov	podniky	20	0	0	-	-	-

⁶³ C = B/A

⁶⁴ D = Alokácia/cieľová hodnota MU

⁶⁵ E = Kontrahované/cieľová hodnota MU

⁶⁶ F = Čerpané/aktuálna hodnota MU

	O0202	Počet postavených podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	podniky	5	0	0	-	-	-
	O0203	Počet zrekonštruovaných podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	podniky	5	0	0	-	-	-
	O0307	Nárast zamestnanosti osôb z MRK v podporovaných podnikoch	FTE	280	0	0	-	-	-

Zdroj: MPSVR SR. 2020b., Súhrnná finančná tabuľka SO k 31. 12. 2019 (Pozn.: Na prepočet efektívnosti boli použité sumy COV uvedené v Tabuľke č. 12 tejto správy, EO 6)

Tabuľka č. 15: Poznámky k nákladovej efektívnosti

Kód	Názov MU	Východisková efektívnosť (v EUR) (Alokácia/cieľová hodnota MU)	Ex-ante efektívnosť (v EUR) (Kontrahované/cieľová hodnota MU)	Priebežná efektívnosť (v EUR) (Čerpané/aktuálna hodnota MU)
O0194	Počet osôb z MRK využívajúcich zlepšené formy bývania	2 124 EUR/osoba projektovaná hodnota na osobu, ktorej sa zlepšili podmienky bývania (agregované sumy alokácií na „prestupné bývanie“, „odpady“ a „pozemné komunikácie“, prispievajúce k danému MU)	426 EUR/osoba projektovaná hodnota na osobu, ktorej sa zlepšili podmienky bývania (len kontrahované projekty z výzvy „odpady“, pri ostatných relevantných výzvach je suma kontrahovania = 0)	207 EUR/osoba projektovaná hodnota na osobu, ktorej sa zlepšili podmienky bývania (len čerpanie za projekty z výzvy „odpady“, pri ostatných relevantných výzvach je suma čerpania = 0)
O0199	Počet renovovaných domácností so zlepšenou klasifikáciou	93 206 EUR/domácnosť projektovaná hodnota na zlepšenú domácnosť na základe alokovanej sumy výzvy na „prestupné bývanie“	0 Nedá sa vyčíslieť, kontrahovanie = 0	- Nedá sa vyčíslieť, čerpanie = 0
O0195	Počet postavených predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK	731 523 EUR/MŠ projektovaná hodnota na novú/renovovanú MŠ (priemer 4 výziev pre „MŠ“)	381 630 EUR/MŠ na novú/renovovanú MŠ, priemer z kontrahovaných projektov	464 354 EUR/MŠ na novú/renovovanú MŠ, priemer zo sumy čerpania za projekty MŠ
O0197	Počet renovovaných predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK			
CO35	Kapacita podporovaných zariadení starostlivosti o deti alebo vzdelávacej infraštruktúry	7 901 EUR/osoba projektovaná hodnota na jedno kapacitné miesto v MŠ, na základe alokovanej sumy 4 výziev pre „MŠ“	4 122 EUR/osoba na jedno kapacitné miesto v MŠ, priemer z kontrahovaných projektov	6 105 EUR/osoba na jedno kapacitné miesto v MŠ, priemer zo sumy čerpania za projekty MŠ
O0196	Počet nových zariadení sociálnej infraštruktúry	269 704 EUR/KC projektovaná hodnota na nové/renovované KC (priemer 2 výziev pre „KC“)	250 691 EUR/KC na nové/renovované KC, priemer z kontrahovaných projektov	300 288 EUR/KC na nové/renovované KC, priemer zo sumy čerpania za projekty KC
O0198	Počet renovovaných zariadení sociálnej infraštruktúry			
CO18	Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou vody	703 EUR/osoba projektovaná hodnota na prístup osoby k pitnej vode, na základe alokovanej sumy výzvy na „pitnú vodu“	111 EUR/osoba na prístup osoby k pitnej vode, priemer z kontrahovaných projektov	192 EUR/osoba na prístup osoby k pitnej vode, priemer zo sumy čerpania za projekty na pitnú vodu

V tabuľke sú prepočítané 3 kategórie nákladovej efektívnosti:

- a) **východisková efektívnosť** ako pomer alokovaných finančných prostriedkov (disponibilných na NFP) a cieľových hodnôt sledovaných MU (projektované hodnoty),
- b) **ex-ante efektívnosť** ako pomer agregovaného kontrahovania NFP a cieľových hodnôt sledovaných MU,
- c) **priebežná efektívnosť** ako pomer agregovaného čerpania NFP a aktuálne dosiahnutých hodnôt sledovaných MU. Táto má najnižšiu výpovednú hodnotu, pretože rôzne typy aktivít, resp. projektov majú rôznu proporčnosť financovania a dosahovania efektov počas realizácie (napr. 50 % čerpaných prostriedkov nemusí znamenať dosiahnutie 50 % úrovne cieľovej hodnoty MU).

Najpresnejším prepočtom nákladovej efektívnosti je ex-post efektívnosť, vyčíslená na základe reálne vynaložených celkových oprávnených výdavkov riadne ukončených projektov a reálne dosiahnutých hodnôt priradených MU výstupu. Tento spôsob určenia nákladovej efektívnosti má najvyššiu výpovednú hodnotu a bude vhodné ho použiť po riadnom ukončení dostatočného množstva projektov.

Podľa údajov v tabuľke, v rámci IP 6.1 vychádza východisková nákladová efektívnosť pri všetkých sledovaných MU podstatne nižšia ako efektívnosť ex-ante, ktorá je odvodená od reálneho stavu kontrahovania.

Z prepočítaných hodnôt je evidentná určitá nákladová „nadprojekcia“ pri MU priradených k investíciám do MŠ (projektovaná 731 523 EUR/MŠ verzus 381 630 EUR/MŠ na základe kontrahovania) a pri investíciách do triedenia odpadu/likvidácie nelegálnych skládok (projektovaná 703 EUR/osoba verzus 111 EUR/osoba na základe kontrahovania).

Najkonzistentnejšie vychádza nákladová efektívnosť pri projekcii MU priradených k investíciám do KC (projektovaná 269 704 EUR/KC verzus 250 691 EUR/KC na základe kontrahovania).

Vzhľadom k tomu, že v rámci IP 6.2 nebola realizovaná žiadna výzva na DOP a všetky sledované MU vykazujú nulové plnenie, neexistujú vstupné údaje na prepočet kategórií efektívnosti. Jediným z ukazovateľov, kde je možné stanoviť nákladovú efektívnosť, je CO03 (1 357 120 EUR/podnik), pričom východisková a ex-ante efektívnosť sú zhodné, pretože suma alokácie na finančné nástroje je zhodná so sumou kontrahovania.

Na základe prepočítaných hodnôt ex-ante a priebežnej nákladovej efektívnosti (pri nenulovom stave MU) je možné predbežne konštatovať, že použité finančné zdroje sú primerané cieľom PO6 a využívané efektívne a hospodárne. Ide o orientačné prepočty, ktoré sú obmedzené nízkou hodnotou plnenia sledovaných MU, preto je vhodné ich s odstupom času zopakovať.

Účinnosť realizovaných aktivít premietnutá do plnenia cieľov a meraná sledovanými MU je nateraz nízka, avšak primeraná nízkemu reálnemu čerpaniu verejných zdrojov.

Pomerne silné uistenie o primeranosti, hospodárnosti a efektívnosti DOP poskytuje podrobne prepracovaný **súbor benchmarkov a finančných limitov** pre jednotlivé typy objektov/zariadení, zohľadňujúcich veľkosť/kapacitu objektov, spôsob realizácie (stavba, rekonštrukcia, nadstavba a pod.) a ďalšie parametre objektov, ktoré tak môže poskytovateľ cielene limitovať, predovšetkým za účelom zvýšenia nákladovej efektívnosti verejných zdrojov. Benchmarkom je stanovená optimálna úroveň výdavkov a finančným limitom je ohraničená hodnota oprávnenosti výdavkov. Poskytovateľ ich zároveň využíva v kombinácii so stanovenou maximálnou výškou príspevku pre žiadateľa.

V kontexte hospodárnosti verejných výdavkov je treba zmieniť, že na implementáciu projektov EŠIF sa vzťahuje Zákon č. 357/2015 Z.z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov, prostredníctvom ktorého sú systematicky zabezpečované činnosti na overovanie hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti finančných operácií alebo ich častí pred ich uskutočnením, v ich priebehu a až do ich konečného vysporiadania, zúčtovania, dosiahnutia a udržania výsledkov a cieľov finančných operácií alebo ich častí.

Pomocným ukazovateľom pri posudzovaní hospodárnosti môže byť aj priemerná suma na 1 projekt, ktorá na základe zazmluvnených projektov vychádza nasledovne:

Tabuľka č. 16: Určenie priemernej veľkosti DOP PO6

	A	B	C
Typ aktivít	Počet kontrahovaných projektov	Kontrahované zdroje EÚ (v EUR)	Priemerná suma na 1 projekt (v EUR) (B/A)
Materské školy	121	50 604 154	418 216
Komunitné centrá	137	29 192 947	213 087
Pitná voda	35	2 521 632	72 047
Odpady	132	14 902 939	112 901

Zdroj: Súhrnná finančná tabuľka SO k 31. 12. 2019

Zhrnutie evaluačnej otázky 8

Efektívnosť plnenia cieľov PO6 meraná MU výstupu je nateraz nízka, celkovo až 8 MU výstupu vykazuje nulové plnenie, z toho 7 v rámci investičnej priority 6.2 Poskytovanie podpory sociálnych podnikov, od ktorej sa očakával zvýšený prínos v oblasti podpory podnikania a tvorby pracovných miest pre MRK.

Efektívnosť plnenia cieľov PO6 meranú MU výsledku bude možné posúdiť až po získaní údajov z relevantných štatistických zisťovaní, ktoré sú naplánované na roky 2021 a 2023.

Na základe prepočítaných hodnôt nákladovej efektívnosti MU výstupu sledovaných v rámci investičnej priority 6.1 (pri MU s nenulovým stavom) je možné predbežne konštatovať, že finančné zdroje sú využívané primerane cieľom PO6 a sú využívané efektívne a hospodárne. Určujúce vyhodnotenie efektívnosti je vhodné realizovať až v čase zvýšeného čerpania zdrojov PO6, kedy je predpoklad dosiahnutia adekvátnych hodnôt väčšiny sledovaných MU.

Účinnosť realizovaných aktivít premietnutá do plnenia cieľov je nateraz nízka, avšak primeraná nízkemu reálnemu čerpaniu verejných zdrojov.

Pre pomerne široko zadefinované „zlepšovanie foriem bývania osôb z MRK“ je cieľová hodnota MU O0194 (41 131 osôb) projektovaná málo ambiciózne, čo potvrdzuje aj implementačná prax, keď pri len zhruba 14 % čerpaní zdrojov je cieľová hodnota MU už prekročená (103,2 %).

4 Odporúčania

Na základe zistení v rámci jednotlivých evaluačných otázok boli navrhnuté odporúčania pre OP ĽZ 2014 – 2020, ako aj pre pripravované programové obdobie 2021 – 2027.

4.1 Operatívne (pre programové obdobie 2014 – 2020)

Primárnym problémom PO6 je nízka intenzita implementácie projektov v jednotlivých tematických oblastiach a s tým súvisiace nízke čerpanie alokovaných zdrojov. Výrazný podiel na meškajúcej implementácii má aj odloženie výziev v oblasti sociálnej ekonomiky. Je preto potrebné sústrediť pozornosť na hľadanie spôsobu, ako zvýšiť záujem potenciálnych žiadateľov o vyhlásené výzvy, zrýchliť schvaľovací proces podaných ŽoNFP a kontrahovanie a zjednodušiť implementáciu projektov.

Podľa názoru hodnotiteľov by mali RO a SO zvážiť nasledovné opatrenia:

- 1) **Ďalej znižovať administratívnu záťaž** žiadateľov a prijímateľov NFP. Napriek už zrealizovaným zjednodušeniam v rámci jednotlivých výziev PO6 je potrebné naďalej pokračovať v znižovaní administratívnej záťaže pri príprave ŽoNFP, ako aj počas implementácie projektov, osobitne v procesoch schvaľovania žiadostí o platbu. Medzi možné opatrenia patrí napríklad identifikácia dokumentov, ktoré je možné získať od iných štátnych subjektov a z existujúcich databáz, a zmena spôsobu podania ŽoNFP na výhradne elektronickú formu.
- 2) Aby sa minimalizovalo riziko nenaplnenia merateľných ukazovateľov zámeru PO6 s cieľovými hodnotami pre rok 2023, je nevyhnutné vyhlasovať výzvy, ktoré čo najlepšie zodpovedajú potrebám žiadateľov a zároveň sú pre nich čo najatraktívnejšie z pohľadu oprávnených oblastí podpory. V danom kontexte je vhodné **vyhlasovať výzvy tak, aby zahŕňali viacero rôznych oblastí podpory** z PO6, z ktorých si oprávnený žiadateľ môže v rámci jedného projektu vybrať aj viacero druhov hlavných aktivít.
- 3) **Širšie koncipovať oprávnené výdavky** vo výzvach tak, aby umožňovali žiadateľom vyššiu flexibilitu a operatívnosť plánovaných investícií a zbytočne neodradili potenciálnych žiadateľov o NFP, ktorí majú špecifické potreby vyžadujúce neštandardné riešenia.
- 4) Hľadať možnosti rozšírenia **praktickej asistencie pre žiadateľov a prijímateľov NFP**, osobitne pre samosprávy, ktorých ŽoNFP neboli schválené. V tejto súvislosti hodnotitelia vidia priestor pre väčšie administratívno-asistenčné zapojenie najmä **regionálnych kapacít ÚSVRK** a ich interné prepojenie medzi NP v PO5 a DOP v PO6.
- 5) V rámci **špecifického cieľa 6.2.1** je potrebné **hľadať alternatívne riešenia** na dosiahnutie predpokladaných výsledkov (nárast zamestnanosti osôb z MRK, zvýšená podpora sociálnej ekonomiky), **prípadne** čo najskôr **rozhodnúť o jeho revízii**.
- 6) V záujme posilnenia synergie a komplexného prístupu OP ĽZ **zvážiť vytvorenie spoločnej informačnej kampane o PO6 a PO5** v regiónoch s najvyšším počtom obcí s prítomnosťou MRK. Príklady dobrej praxe je potrebné systematicky spracovávať (napr. vo forme prípadových štúdií) a komunikovať smerom k majoritnej časti spoločnosti. Zároveň výraznejšie šíriť osvetu aj medzi obyvateľmi MRK, ktorá by zrozumiteľnou formou vysvetľovala podmienky podpory a nutnosť zabezpečenia udržateľnosti výstupov projektov. Súčasťou kampane môžu byť aj odborné informácie pre potenciálnych žiadateľov, napríklad v oblasti nastavenia a zberu dát súvisiacich s MU, prostredníctvom uvádzania konkrétnych príkladov v informačných materiáloch.

4.2 Strategické (pre programové obdobie 2021 – 2027)

Podpora projektov v PO6 zameraných na investičné opatrenia v obciach s prítomnosťou MRK má podľa názoru hodnotiteľov veľký význam, a to aj napriek súčasnému nízkemu čerpaniu i napĺňaniu merateľných ukazovateľov, ktoré by mohlo byť nesprávne interpretované ako nevhodnosť podpory v tejto oblasti. Skúsenosti získané doterajšou implementáciou PO6 sú vysoko relevantné pre nastavenie rámca tohto typu podpory pre programové obdobie 2021 - 2027. Hodnotitelia odporúčajú pri jeho príprave zvážiť nasledovné aspekty:

- 7) Pre zabezpečenie komplexnej podpory intervencií PO5 a PO6 by bolo vhodné, aby **implementáciu projektov riadila jedna inštitúcia**, ktorá zabezpečí **koordináciu neinvestičných a investičných opatrení** s cieľom čo najlepšie adresovať pomoc do obcí s prítomnosťou MRK, a ktorá bude mať dostatok odbornej kapacity na riadenie opatrení.
- 8) **Dôsledne mapovať potreby obcí s prítomnosťou MRK** s dôrazom na obce s vysokým podielom a vysokým počtom obyvateľov MRK. V tejto súvislosti hodnotitelia odporúčajú **posilniť analytické tímy a úlohy na zber a analýzu dát o MRK** v rámci kompetentných orgánov, s cieľom systematicky zlepšovať relevantnosť a účinnosť podmienok intervencií.
- 9) **Poskytovať odbornú a administratívnu pomoc žiadateľom a prijímateľom** počas celého procesu od podania žiadosti až po ukončenie realizácie projektu **priamo v regiónoch**, prípadne formou individuálnych poradcov. Za týmto účelom by bolo vhodné zvážiť lepšie zapojenie už existujúcich regionálnych štruktúr, ako sú napríklad regionálne kancelárie ÚSVRK, IPC alebo Centrá podpory regionálneho rozvoja či novovzniknuté Regionálne centrá sociálnej ekonomiky.
- 10) **Zvážiť financovanie projektovej dokumentácie a/alebo externého manažmentu** (na prípravu ŽoNFP) pre vybraných žiadateľov zo zdrojov mimo EŠIF (národných alebo iných zahraničných a domácich donorov).
- 11) **Dlhodobu cieľene informovať** všetky zainteresované subjekty (napr. potenciálnych investorov, finančných sprostredkovateľov, sociálne podniky) o **finančných nástrojoch**, mechanizme ich fungovania, ako aj o ich výhodách a potenciálnych dopadoch, ktoré môžu priniesť. **Zintenzívniť výmenu dobrých skúseností** s ostatnými členskými štátmi EÚ, ktoré úspešne zo zdrojov EŠIF implementujú intervencie v oblasti sociálnej ekonomiky prostredníctvom finančných nástrojov, a posilniť strategické partnerstvá s členskými krajinami EÚ, v ktorých je vysoký podiel MRK.
- 12) Pre **finančné nástroje** je okrem plánu financovania potrebné ich **adekvátnejšie rozlíšenie v monitorovacom a hodnotiacom rámci OP**, presnejšie vymedzenie okruhu potenciálnych prijímateľov a ďalších podmienok, aby v cieľných oblastiach nedochádzalo k nechcenej konkurencii medzi formami pomoci prostredníctvom grantov a finančných nástrojov.
- 13) Nastaviť finančné nástroje v sociálnej oblasti tak, aby mohli **smerovať návratnú finančnú pomoc aj na MNO**, čo by pomohlo účinnému zapojeniu MNO do oblastí, ktoré štát nedokáže efektívne zabezpečovať.
- 14) **Zvážiť doplnenie nových typov oprávnených aktivít** v oblastiach, ktoré nie sú podporované v PO6 v programovom období 2014 - 2020: výstavba/rekonštrukcia kultúrnych priestorov (ako súčasť KC alebo samostatne), výstavba/rekonštrukcia ihrísk a športovísk; výstavba/rekonštrukcia jedálenských priestorov pre MŠ a ZŠ a výstavba/rekonštrukcia internátnych škôl.

- 15) **Nastaviť oprávnené hlavné aktivity a podmienky vo výzve pre oblasť bývania** tak, aby boli realizovateľné aj pre obce s najvyšším počtom a s najvyšším podielom MRK, a tiež pre žiadateľov z neziskového sektora.
- 16) **Uskutočňovať priebežné vyhodnocovanie kvality poskytovaných služieb v podporených zariadeniach**, so zameraním sa na ich dlhodobú udržateľnosť. EK kladie dôraz nielen na budovanie kapacít zariadení (MŠ/ZŠ, KC), ale aj na kvalitu nadväzujúcich služieb, ktoré sú kľúčové pre dosahovanie plánovaných dopadov.
- 17) Na základe poznatkov z implementácie PO6 je potrebné z pozície RO a SO **iniciovať diskusiu o čiastkových legislatívnych zmenách**, a to najmä postavenie krátkodobých zamestnancov v rámci uplatnenia sociálneho aspektu (určiť limit odpracovaných dní, pri ktorom by títo zamestnanci nebolí vyradovaní z evidencie dlhodobo nezamestnaných a neprichádzali o sociálne benefity) a procesy verejného obstarávania (zjednodušiť ich administratívnu náročnosť a systém kontrol, zvýšiť predvídateľnosť a skrátiť trvanie).

5 Prílohy

Príloha 1 – Evaluačná matica

Príloha 2 – Teória zmeny

Príloha 3 – Zoznam oslovených prijímateľov NFP v PO6

Príloha 4 – Zoznam oslovených oprávnených žiadateľov nezapojených v rámci PO6

Príloha 5 – Mapa navštívených obcí

Príloha 6 – Zoznam osôb, s ktorými bol vedený rozhovor

Príloha 7 – Použité zdroje informácií

Príloha 8 – Zoznam tabuliek, grafov a obrázkov

5.1 Príloha 1 – Evaluačná matica

Hodnotiace otázky	Posudzovacie kritériá	Ukazovatele	Zdroje dát	Zvolená metodika zberu a analýzy
11a. Posúdenie napĺňania špecifických cieľov PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít v rámci OP ĽZ:				
1. Do akej miery sa napĺňajú spoločné a programovo špecifické ukazovatele PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít v rámci OP ĽZ ?	Napĺňanie cieľových hodnôt ukazovateľov (spoločné a programovo špecifické) Prognóza naplnenia stanovených cieľových hodnôt ukazovateľov (určenie rizika ich nenaplnenia + možnosti jeho eliminácie)	<ul style="list-style-type: none"> • Vecný pokrok – naplňovanie cieľových hodnôt ukazovateľov k 31.12.2019 • Finančný pokrok – čerpanie finančnej alokácie k 31.12.2019 	Poklady sprostredkované SO MV SR	Analýza dát a dokumentácie Štatistická analýza Interview so SO MV SR
11b. Vyhodnotenie plnenia výkonnostného rámca:				
2. Aké je priebežné plnenie ukazovateľov výkonnostného rámca a do akej miery je možné minimalizovať prípadné riziko nenaplnenia ukazovateľov?	Napĺňanie „míľnikov“ určených pre ukazovatele výkonnostného rámca (prognóza splnenia cieľových hodnôt na rok 2023) Identifikácia externých faktorov ovplyvňujúcich dosahovanie čiastkových cieľov Prognóza naplnenia stanovených cieľových hodnôt ukazovateľov výkonnostného rámca (určenie rizika ich nenaplnenia + možnosti jeho eliminácie)	<ul style="list-style-type: none"> • Celková suma oprávnených výdavkov po ich certifikácii certifikačným orgánom a predložení žiadostí o platbu EK • Počet obyvateľov využívajúcich zlepšené formy bývania • Počet postavených predškolských zariadení v obciach s prítomnosťou MRK • Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou vody 	SO MV SR	Analýza dát a dokumentácie Interview so SO MV SR

Hodnotiace otázky	Posudzovacie kritériá	Ukazovatele	Zdroje dát	Zvolená metodika zberu a analýzy
3. Do akej miery prispieva PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít v rámci OP ĽZ k napĺňaniu Stratégie Európa 2020?	Zhodnotenie príspevku implementácie PO k napĺňaniu určených národných cieľov Stratégie Európa 2020 v oblasti inteligentného, inkluzívneho a udržateľného rastu	<ul style="list-style-type: none"> Miera príspevku PO k dosahovaniu cieľových hodnôt národných cieľov Stratégie Európa 2020 v súvisiacich oblastiach 	SO MV SR Štatistické dáta Stratégia Európa 2020 Národné programy reforiem SR Partnerská dohoda SR na roky 2014-2020	Analýza dát a dokumentácie
11c. Zhodnotenie hospodárnosti, účelnosti a účinnosti vykonávania PO Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít v rámci OP ĽZ:				
4. Do akej miery je vhodné nastavený systém zberu dát vo vzťahu k cieľovej skupine alebo prípadne do akej miery je možné zefektívniť a zjednodušiť proces získania týchto informácií?	Rýchlosť a zložitosť procesu/systému zberu dát pre prijímateľov DOP pri relevantných merateľných ukazovateľoch Administratívna záťaž pre prijímateľov DOP v súvislosti so zberom dát pri relevantných merateľných ukazovateľoch	<ul style="list-style-type: none"> Vhodnosť nastavenia systému zberu dát Rýchlosť zberu dát Administratívna náročnosť systému zberu dát 	RO/SO Prijímateľa DOP	Analýza dát a dokumentácie Interview s RO/SO Interview s prijímateľmi DOP z 10 vybraných lokalít

Hodnotiace otázky	Posudzovacie kritériá	Ukazovatele	Zdroje dát	Zvolená metodika zberu a analýzy
5. Do akej miery je možné zintenzívniť implementáciu PO?	<p>Efektívnosť implementácie DOP a finančných nástrojov</p> <p>Načasovanie výziev a súlad indikatívneho harmonogramu výziev s termínmi vyhlásených výziev</p> <p>Absorpčná kapacita prijímateľov</p> <p>Administratívna záťaž</p> <p>Dôvody neschválenia/nezazmluvnenia ŽoNFP</p> <p>Podmienky nastavené vo vyhlásených výzvach</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podiel schválených ŽoNFP z celkového množstva prijatých žiadostí • Podiel prijatých ŽoNFP z celkového počtu oprávnených žiadateľov (zamerané na lokality s najvyšším podielom MRK) • Dodržanie indikatívneho harmonogramu výziev • Časová náročnosť jednotlivých krokov od vyhlásenie výzvy po implementáciu projektu • Administratívna náročnosť splnenia podmienok nastavených vo výzvach • Náročnosť dodržania princípov 3D a sociálneho aspektu vo VO • Primeranosť výšky spolufinancovania • Uprednostnenie projektov s dopadom na početnejšie MRK 	<p>Programová a projektová dokumentácia</p> <p>RO a SO MV SR</p> <p>ÚSVRK</p> <p>SIH</p> <p>Žiadatelia/Prijímatelia DOP</p> <p>Nežiadatelia (oprávnení žiadatelia, ktorí nepodali ŽoNFP vo vyhlásených výzvach)</p>	<p>Analýza dát a dokumentácie</p> <p>Interview s RO, SO MV SR</p> <p>Interview s ÚSVRK</p> <p>Interview so SIH</p> <p>Interview s prijímateľmi DOP z 10 vybraných lokalít</p> <p>Interview s nežiadateľmi z 5 vybraných lokalít</p>
6. Do akej miery zodpovedajú finančné alokácie rozsahu cieľov OP ĽZ zvolenej forme podpory a štruktúre financovania?	<p>Primeranosť finančnej alokácie k rozsahu cieľov PO a k stanoveným cieľovým hodnotám merateľných ukazovateľov PO</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Primeranosť výšky alokovaných zdrojov vzhľadom na očakávanú úroveň dosahovania cieľov PO 	<p>SO MV SR</p> <p>Prijímatelia DOP</p>	<p>Analýza dát a dokumentácie</p> <p>Interview so SO MV SR</p> <p>Interview s prijímateľmi DOP z 10 vybraných lokalít</p>

Hodnotiace otázky	Posudzovacie kritériá	Ukazovatele	Zdroje dát	Zvolená metodika zberu a analýzy
7. Do akej miery je zdôvodnené použitie konkrétneho finančného nástroja/formy podpory?	Vhodnosť a efektívnosť zvolenej formy podpory pre dosiahnutie cieľov PO	<ul style="list-style-type: none"> Dostatočnosť a kvalita argumentácie pre použitie DOP na implementáciu jednotlivých podporených aktivít na dosiahnutie špecifických cieľov PO Dostatočnosť a kvalita argumentácie pre použitie špecifických finančných nástrojov 	Programová a projektová dokumentácia Nariadenie EP a Rady č.1303/2013 Uznesenie vlády SR č.736/2013 RO a SO SIH	Analýza dokumentácie Interview s RO, SO Interview so SIH
8. Do akej miery sú použité finančné prostriedky primerané cieľom PO a využívané efektívne a hospodárne v zmysle stratégie finančného riadenia EŠIF?	Hospodárnosť a efektívnosť implementácie PO Dosahovanie špecifických cieľov PO a primeranosť alokácií finančných prostriedkov	<ul style="list-style-type: none"> Primeranosť výšky alokovaných finančných prostriedkov k cieľom PO Výška čerpania alokovaných finančných prostriedkov Účinnosť aktivít implementovaných cez PO 	Programová a projektová dokumentácia Stratégia finančného riadenia EŠIF RO, SO MV SR Prijímatelia DOP	Analýza dokumentácie Interview s RO, SO MV SR Interview s prijímateľmi DOP z 10 vybraných lokalít

5.2 Príloha 2 – Teória zmeny

Je uvedená v samostatnom dokumente.

5.3 Príloha 3 – Zoznam oslovených prijímateľov NFP v PO6

Názov obce/mesta	Okres	Kraj	Počet obyvateľov obce/mesta podľa ARK 2013	Percentuálne zastúpenie Rómov v obci/meste podľa ARK 2013	Počet obyvateľov obce/mesta podľa ARK 2019	Percentuálne zastúpenie Rómov v obci/meste podľa ARK 2019	Umiestnenie podľa indexu podrozvinutosti podľa ARK 2013	Kód výzvy	Oblasť implementácie
Červenica	Prešov	Prešovský	880	68,4 %	776	79 %	91	OPLZ-PO6-SC611-2016-3	Výzva zameraná na podporu prístupu k pitnej vode v prostredí separovaných a segregovaných MRK
Jarovnice	Sabinov	Prešovský	5 831	83,7 %	6866	88 %	1	OPLZ-PO6-SC611-2017-1	Výzva zameraná na vybudovanie, resp. dobudovanie systému triedeného zberu a odvozu komunálneho odpadu a realizáciu sanačných prác nelegálnych skládok, vrátane eliminácie nepriaznivých vplyvov nelegálnej skládky
								OPLZ-PO6-SC611-2018-2	Výzva zameraná na zlepšené formy bývania pre obce s prítomnosťou MRK s prvkami prestupného bývania
								OPLZ-PO6-SC613-2016-2	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu komunitných centier
								OPLZ-PO6-SC612-2018-1	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu predškolských zariadení
								OPLZ-PO6-SC612-2016-1a	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu MŠ
Lemešany	Prešov	Prešovský	1 801	20,4 %	1969	26 %	229	OPLZ-PO6-SC611-2016-3	Výzva zameraná na podporu prístupu k pitnej vode v prostredí separovaných a segregovaných MRK
								OPLZ-PO6-SC611-2017-1	Výzva zameraná na vybudovanie, resp. dobudovanie systému triedeného zberu a odvozu komunálneho odpadu a realizáciu sanačných prác nelegálnych skládok, vrátane eliminácie nepriaznivých vplyvov nelegálnej skládky
								OPLZ-PO6-SC611-2018-2	Výzva zameraná na zlepšené formy bývania pre obce s prítomnosťou MRK s prvkami prestupného bývania

								OPLZ-PO6-SC613-2017-2	Výzva zameraná na výstavbu, modernizáciu a rekonštrukciu komunitných centier v obciach s prítomnosťou MRK
								OPLZ-PO6-SC612-2018-1	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu predškolských zariadení
								OPLZ-PO6-SC612-2016-1b	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu MŠ
Lipany	Sabinov	Prešovský	6 430	11,1 %	6507	13 %	5	OPLZ-PO6-SC611-2016-3	Výzva zameraná na podporu prístupu k pitnej vode v prostredí separovaných a segregovaných MRK
								OPLZ-PO6-SC611-2017-1	Výzva zameraná na vybudovanie, resp. dobudovanie systému triedeného zberu a odvozu komunálneho odpadu a realizáciu sanačných prác nelegálnych skládok, vrátane eliminácie nepriaznivých vplyvov nelegálnej skládky
								OPLZ-PO6-SC613-2016-2	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu komunitných centier
								OPLZ-PO6-SC612-2018-1	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu predškolských zariadení
								OPLZ-PO6-SC612-2016-1a	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu MŠ
Nitrianske Pravno	Prievidza	Trenčiansky	3 134	1,9 %	nie je v Atlase 2019	nie je v Atlase 2019	986	OPLZ-PO6-SC613-2017-2	Výzva zameraná na výstavbu, modernizáciu a rekonštrukciu komunitných centier v obciach s prítomnosťou MRK
Parchovany	Trebišov	Košický	1 923	18,6 %	1940	19 %	86	OPLZ-PO6-SC611-2017-1	Výzva zameraná na vybudovanie, resp. dobudovanie systému triedeného zberu a odvozu komunálneho odpadu a realizáciu sanačných prác nelegálnych skládok, vrátane eliminácie nepriaznivých vplyvov nelegálnej skládky
								OPLZ-PO6-SC613-2016-2	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu komunitných centier
								OPLZ-PO6-SC612-2018-1	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu predškolských zariadení
								OPLZ-PO6-SC612-2016-1a	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu MŠ
Pavlovce nad Uhom	Michalovce	Košický	4 385	67,0 %	4637	72 %	4385	OPLZ-PO6-SC611-2016-3	Výzva zameraná na podporu prístupu k pitnej vode v prostredí separovaných a segregovaných MRK

								OPLZ-PO6-SC611-2018-2	Výzva zameraná na zlepšené formy bývania pre obce s prítomnosťou MRK s prvkami prestupného bývania
								OPLZ-PO6-SC613-2016-2	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu komunitných centier
								OPLZ-PO6-SC612-2016-1a	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu MŠ
Sučany	Martin	Žilinský	4 695	4,9 %	4750	5 %	47	OPLZ-PO6-SC613-2016-2	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu komunitných centier
Valaská*	Brezno	Bansko-bystrický	3 810	10,4 %	3610	12 %	326	OPLZ-PO6-SC611-2017-1	Výzva zameraná na vybudovanie, resp. dobudovanie systému triedeného zberu a odvozu komunálneho odpadu a realizáciu sanačných prác nelegálnych skládok, vrátane eliminácie nepriaznivých vplyvov nelegálnej skládky
								OPLZ-PO6-SC613-2017-2	Výzva zameraná na výstavbu, modernizáciu a rekonštrukciu komunitných centier v obciach s prítomnosťou MRK
Veľké Ripňany	Topoľčany	Nitriansky	2 156	1,9 %	2097	4 %	912	OPLZ-PO6-SC611-2017-1	Výzva zameraná na vybudovanie, resp. dobudovanie systému triedeného zberu a odvozu komunálneho odpadu a realizáciu sanačných prác nelegálnych skládok, vrátane eliminácie nepriaznivých vplyvov nelegálnej skládky
								OPLZ-PO6-SC613-2017-2	Výzva zameraná na výstavbu, modernizáciu a rekonštrukciu komunitných centier v obciach s prítomnosťou MRK
Zlaté Klasy	Dunajská Streda	Trnavský	3 705	62,1 %	3750	63 %	109	OPLZ-PO6-SC612-2018-1	Výzva zameraná na výstavbu a rekonštrukciu predškolských zariadení

* Do výzvy zameranej na výstavbu, modernizáciu a rekonštrukciu KC sa okrem obce zapojilo aj Združenie mladých Rómov.

5.4 Príloha 4 – Zoznam oslovených oprávnených žiadateľov nezapojených v rámci PO6

Názov obce/ mesta	Okres	Kraj	Počet obyvateľov obce/mesta podľa ARK 2013	Percentuálne zastúpenie Rómov v obci/meste podľa ARK 2013	Počet obyvateľov obce/mesta podľa ARK 2019	Percentuálne zastúpenie Rómov v obci/meste podľa ARK 2019	Umiestnenie podľa indexu podrozvinu- tosti podľa ARK 2013	Implementované projekty v rámci PO5 OP ĽZ
Handlová	Prievidza	Trenčiansky	17 685	6,5	16 872	7 %	313	bez implementácie
Levoča	Levoča	Prešovský	14 585	21,9	14 530	24 %	18	TSP I KC ZK IIA Predprimárne vzdelávanie
Prievidza	Prievidza	Trenčiansky	48 866	2,1	45 927	3 %	308	bez implementácie
Sabinov	Sabinov	Prešovský	12 377	15,1	12 453	17 %	7	TSP I KC ZK IIA Predprimárne vzdelávanie
Stráne pod Tatrami	Kežmarok	Prešovský	1 805	87,8	2 016	95 %	24	TSP I ZK IIA Predprimárne vzdelávanie
Trebišov	Trebišov	Košický	23 484	17,0	23 523	28 %	28	TSP I ZK IIA Predprimárne vzdelávanie
Žehra	Spišská Nová Ves	Košický	2 229	78,2	2 501	82 %	55	TSP I ZK IIA Predprimárne vzdelávanie

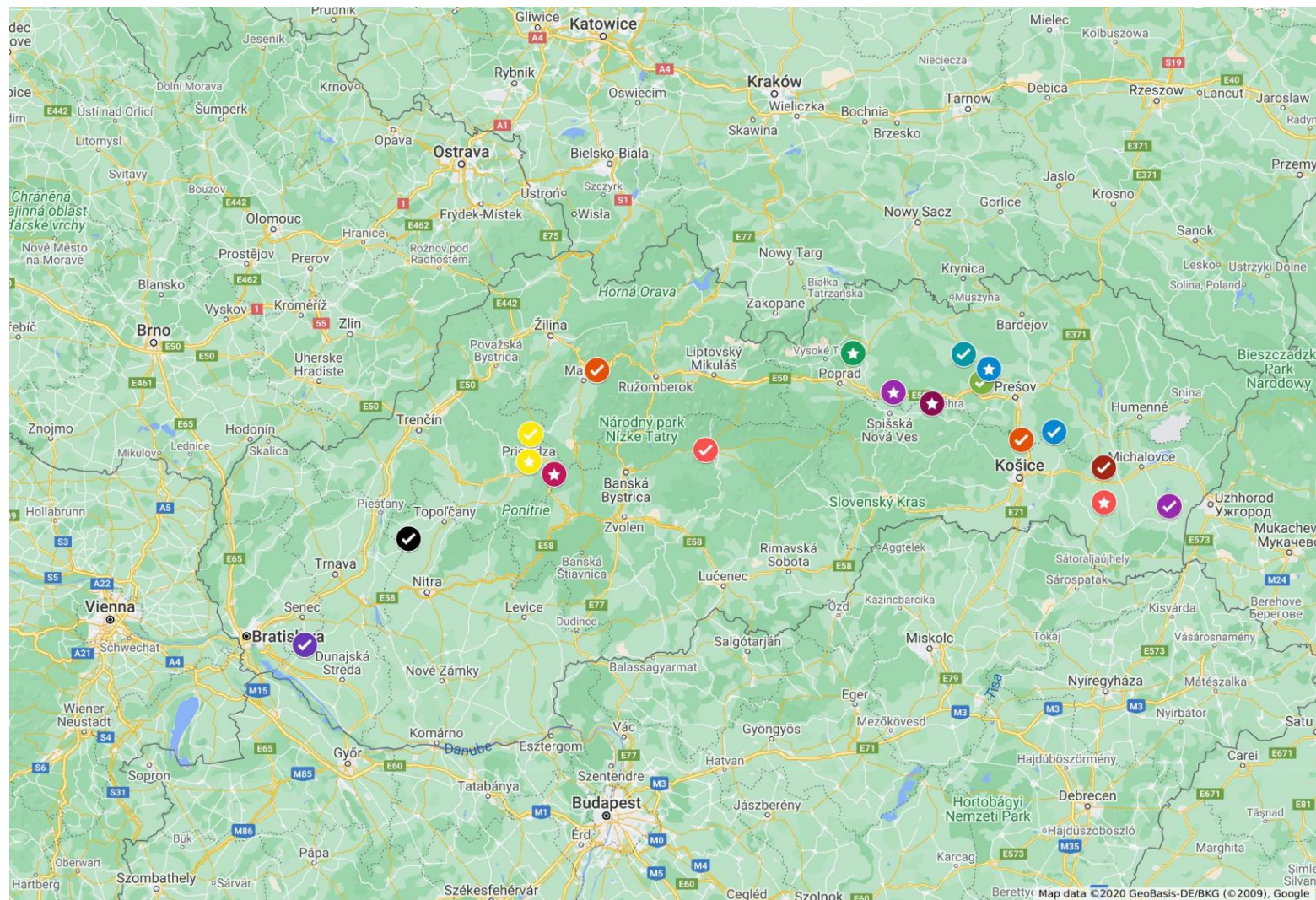
5.5 Príloha 5 – Mapa navštívených obcí

Prijímatelia

- ✓ Parchovany
- ✓ Pavlovce nad Uhom
- ✓ Lemešany
- ✓ Lipany
- ✓ Jarovnice
- ✓ Zlaté Klasy
- ✓ Sučany
- ✓ Veľké Ripňany
- ✓ Valaská
- ✓ Nitrianske Pravno
- ✓ Červenica

Nežiadatelia

- ★ Žehra
- ★ Trebišov
- ★ Levoča
- ★ Sabinov
- ★ Stráne pod Tatrami
- ★ Prievidza
- ★ Handlová

5.6 Príloha 6 – Zoznam osôb, s ktorými bol vedený rozhovor

Inštitúcie podieľajúce sa na implementácii		
Názov	Dátum osobného rozhovoru	Meno respondenta
Ministerstvo vnútra SR Oddelenie programovania, monitorovania, hodnotenia a metodiky. Odbor inklúzie MRK Sekcia európskych programov	16. 09. 2020	Ing. Jana Minarovičová (manažér monitorovania a hodnotenia)
Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity	04. 09. 2020	Ing. Tibor Perina (hlavný projektový manažér NP Vysporiadanie pozemkov)
		JUDr. Vladimíra Kaplanová, LL.M. (právnička)
	22. 09. 2020	Juraj Kuruc M.A. (riaditeľ odboru koncepcií a analýz)
	telefonicky 14. 10. 2020	Mgr. Eduard Čonka (riaditeľ odboru regionálnej koordinácie)
Slovak Investment Holding, a.s.	04. 09. 2020	Ing. Ján Bruncko (manažér riadenia projektov)
		Michal Polák, BSc, MSc, PhD. (poradca predstavenstva SIH pre oblasť sociálnej ekonomiky)
Prijímatelia dopytovo-orientovaných projektov		
Názov obce/mesta	Dátum osobného rozhovoru	Meno respondenta
Červenica	30. 09. 2020 o 11:00	Marta Pavlinská (bývalá starostka)
Jarovnice	29. 09. 2020 o 13:15	Florián Giňa (starosta)
		Mgr. Jana Marcinčinová (prednostka OcÚ)
Lemešany	30. 09. 2020 o 8:30	Ing. Marko Bučko (starosta)
Lipany	29. 09. 2020 o 9:00	Ing. Vladimír Jánošík (primátor)
		Ing. Zuzana Urdová (projektová manažérka)
		Michal Šuťák (pracovník IOP, referát osobitného príjemcu sociálnych dávok)
Nitrianske Pravno	odpovede doručené e-mailom dňa 24. 09. 2020	Ing. Mgr. Dagmar Matiašková Ferencová (prednostka OcÚ)
Parchovany	01. 10. 2020 o 10:00	JUDr. Juraj Guzej (starosta)
Pavlovce nad Uhom	odpovede doručené e-mailom dňa 19. 10. 2020	Anton Kocela (starosta)
Sučany	25. 09. 2020 o 09:30	Martin Rybár (starosta)
		Mgr. Eva Belicová (prednostka OcÚ)
Valaská	telefonicky 07. 10. 2020 o 09:00	Ing. Peter Jenča (starosta)
Valaská – Združenie mladých Rómov	telefonicky 09. 10. 2020 o 10:00	Mgr. Agnesa Vozárová (zodpovedný zástupca)
	telefonicky 21. 10. 2020 o 14:45	Mgr. Ivan Mako
Veľké Ripňany	telefonicky 07. 10. 2020 o 09:00	Ing. Magdaléna Bosá (prednostka OcÚ)

Zlaté Klasy	telefonicky 07. 10. 2020 o 09:00	Zuzana Bothová (prednostka OcÚ)
Nežiadatelia/Neúspešní žiadatelia		
Názov obce/mesta/neziskovej organizácie	Dátum telefonického rozhovoru	Meno respondenta
Handlová	02. 10. 2020 o 09:00	Ing. Peter Cagáň (projektový manažér)
Levoča	28. 09. 2020 o 13:00	Mgr. Nikolaj Kučka (prednosta MsÚ)
		Mgr. Anna Babicová (vedúca oddelenia cestovného ruchu a rozvoja mesta)
Prievidza	02. 10. 2020 o 10:30	Mgr. Ivan Benca (vedúci referátu pre projekty a investície)
Sabinov	29. 09. 2020 o 11:00	Mgr. Anton Tomčan (odd. rozvoja, výstavby a Spoločného stavebného úradu)
		Mgr. Gabriela Harčariková (vedúca odd. sociálnych služieb)
Stráne pod Tatrami	28. 09. 2020 o 10:30	Rastislav Sloveňák (starosta)
Trebišov	01. 10. 2020 o 08:00	PhDr. Marek Čižmár (primátor)
		Ing. Peter Duč (viceprimátor)
		Mgr. Peter Sovák (prednosta)
		referentka z oddelenia výstavby
Žehra	28. 09. 2020 o 15:00	Miloš Pacovský (prednosta OcÚ)
ETP Slovensko – Centrum pre udržateľný rozvoj	odpoveď doručená emailom zo dňa 08. 10. 2020	Slávka Mačáková
Slovenský Červený kríž	odpovede doručené e-mailom dňa 16. 10. 2020	Zuzana Rosiarová

5.7 Príloha 7 – Použité zdroje informácií

EURÓPSKA KOMISIA, SVETOVÁ BANKA. 2015. *Príručka pre Zlepšenie životných podmienok Rómov na miestnej úrovni*. Dostupné na

http://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/oplz/bannery_menu_web/Zlepsenie%20zivotnzc%20podmienok%20Romov%20na%20miestnej%20urovni.pdf

EURÓPSKY PARLAMENT, RADA EURÓPSKEJ ÚNIE. 2013. *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013*. Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1303&from=sk>

GRAUZELOVÁ, T. a MARKOVIČ, F. *EU SILC MRK 2018* Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností v marginalizovaných rómskych komunitách v Slovenskej republike 2018.

HIDAS, S., LAFFÉRSOVÁ, Z., MACHLICA, G. 2018. *Inklúzia Rómov je celospoločenskou výzvou*.

Dostupné na <https://www.mfsr.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/publikacie-ifp/komentare/18-inkluzia-romov-je-celospolocenskou-vyzvou-august-2018.html>

MINISTERSTVO FINANCIÍ SR. 2015. *Závery ex ante hodnotenia pre využitie finančných nástrojov v Slovenskej republike v programovom období 2014 – 2020*. Dostupné na

<https://www.mfsr.sk/files/archiv/financne-vztahy-s-eu/97/69/Zavery-ex-ante.pdf>

MINISTERSTVO VNÚTRA SR. 2012. *Stratégia SR pre integráciu Rómov do roku 2020*. Dostupné na

<https://www.minv.sk/?strategia-pre-integraciju-romov-do-roku-2020>

MINISTERSTVO VNÚTRA SR. 2018a. *Zoznam často kladených otázok a odpovedí Výzva na prestupné bývanie OPLZ-PO6-SC611-2018-2*. Dostupné na

https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/oplz/faq/Zoznam%20FAQ%20BYVANIE%20aktualizacia.pdf

MINISTERSTVO VNÚTRA SR. 2018b. *Zoznam často kladených otázok k výzve s kódom OPLZ-PO6-SC611-2016-3 aktualizácia k 24.08.2017*. Dostupné na

https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/oplz/faq/FAQ%20k%20vode_21.02.%202018.pdf

MINISTERSTVO VNÚTRA SR. 2019. *Zoznam často kladených otázok a odpovedí Výzva na pozemné komunikácie OPLZ-PO6-SC611-2019-1 Aktualizácia č.1 dňa 26.8.2019*. Dostupné na

https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/oplz/vyzvy/vyzva_dobudovanie_infrastruktury/faq%20cesty%2026.8.pdf

MPSVR SR. 2019a. *Operačný program Ľudské zdroje Verzia 5.0*. Dostupné na

<https://www.employment.gov.sk/sk/esf/programove-obdobie-2014-2020/archiv/nova-web-stranka.html>

MPSVR SR. 2019b. *Výročná správa o vykonávaní OP Ľudské zdroje za rok 2018*. Dostupné na

<https://www.employment.gov.sk/sk/esf/programove-obdobie-2014-2020/spravy-implementacii/op-ludske-zdroje/vyrocnna-sprava-2018/>

MPSVR SR. 2020a. *Register sociálnych podnikov*. Dostupné na <https://www.employment.gov.sk/sk/praca-zamestnanost/socialna-ekonomika/register-socialnych-podnikov-09-2018.html>

MPSVR SR. 2020b. *Výročná správa o vykonávaní OP Ľudské zdroje za rok 2019*. Dostupné na <https://www.employment.gov.sk/sk/esf/programove-obdobie-2014-2020/implementacia-op-ludske-zdroje/vs2019/>

Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020. 2014. Dostupné na <https://www.partnerskadohoda.gov.sk/zakladne-dokumenty/>

RIGOVÁ, E., KOVÁČOVÁ, L., ŠEDOVIČ, M. 2020. *Predprimárne vzdelávanie detí zo znevýhodneného prostredia: Problémy zavedenie povinnej škôlky očami samospráv*. Dostupné na https://www.governance.sk/wp-content/uploads/2020/05/Policy_Brief_PPV.pdf

SIH. *Investičná stratégia pre finančné nástroje implementované v rámci investičnej priority 3.1 prioritnej osi 3 Operačného programu Ľudské zdroje v programovom období 2014 – 2020*. Dostupné na https://www.sih.sk/data/files/oplz_mpsvar-dodatok-c-2-k-zof-investicna-strategia-38.pdf

ÚRAD SPLNOMOCNENCA VLÁDY SR PRE RÓMSKE KOMUNITY. 2018. *Metodický výklad pre uplatňovanie princípov desegregácie, degetoizácie a destigmatizácie*. Dostupné na https://www.minv.sk/swift_data/source/mvskr_a_eu/oplz/dokumenty/metodicke_dokumenty/rozne/Metodicky%20vyklad%20pre%20efektivne%20uplatnovanie%20principov%203D_verzia%20februar%202018.pdf

ÚRAD SPLNOMOCNENCA VLÁDY SR PRE RÓMSKE KOMUNITY. 2019. *Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností v marginalizovaných rómskych komunitách v Slovenskej republike 2018*. Dostupné na <http://www.minv.sk/?zber-dat-od-ministerstiev-a-ostatnych-organov-statnej-a-verejnej-spravy>

ÚRAD VLÁDY SR. 2014. *Systém riadenia EŠIF na programové obdobie 2014 – 2020*. Dostupné na <https://www.partnerskadohoda.gov.sk/818-sk/system-riadenia-esif-na-programove-obdobie-2014-2020/>

Zákony SR

Zákon č. 513/1991 Zb. (Obchodný zákonník) v znení neskorších predpisov

Zákon č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 245/2008 Z. z. Zákon o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

Zákon č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 323/2015 o finančných nástrojoch financovaných z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 112/2018 Z.z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 209/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) s účinnosťou od 1. 1. 2021

5.8 Príloha 8 – Zoznam tabuliek, grafov a obrázkov

Zoznam tabuliek

Tabuľka č. 1: Zmeny cieľových hodnôt MU výstupu pre rok 2023 po uskutočnených revíziách OP ĽZ

Tabuľka č. 2: Programovo špecifické a spoločné ukazovatele výstupu PO6 OP ĽZ s cieľovými hodnotami

Tabuľka č. 3: Základné a cieľové hodnoty programovo špecifických ukazovateľov výsledku a ich relevancia k špecifickým cieľom PO6

Tabuľka č. 4: Stav realizácie výziev a vyzvaní v rámci PO6 OP ĽZ k 31. 12. 2019 (sumy v EUR)

Tabuľka č. 5: Rozdelenie čerpania na národnej úrovni podľa typu prijímateľov (za EU zdroj, sumy v EUR)

Tabuľka č. 6: Ukazovatele výkonnostného rámca PO6 OP ĽZ

Tabuľka č. 7: Podporné opatrenia pre zvýšenie kontrahovania a čerpania prostriedkov z PO6

Tabuľka č. 8: Prehľad podaných a schválených ŽoNFP vo výzvach v rámci PO6

Tabuľka č. 9: Porovnanie indikovaných termínov s reálnymi termínmi vyhlásenia výziev v PO6

Tabuľka č. 10: Prehľad trvania výziev vyhlásených v PO6

Tabuľka č. 11: Prehľad neschválených žiadostí a zastavených konaní v PO6

Tabuľka č. 12: Aktivity v rámci poskytovanej podpory uvedené v OP ĽZ

Tabuľka č. 13: Alokované, žiadané a schválené finančné prostriedky podľa zamerania výziev PO6

Tabuľka č. 14: Prepočet efektívnosti vybraných MU výstupu v nadväznosti na alokované, kontrahované a čerpané finančné zdroje PO6

Tabuľka č. 15: Poznámky k nákladovej efektívnosti

Tabuľka č. 16: Určenie priemernej veľkosti DOP PO6

Zoznam grafov

Graf č. 1: Počet obcí a miest, v ktorých bola schválená aspoň 1 ŽoNFP v PO6, podľa krajov

Graf č. 2: Počet obcí a miest, v ktorých bola schválená aspoň 1 ŽoNFP v PO6, podľa podielu rómskych obyvateľov v obci alebo meste podľa Atlasu RK z roku 2013

Graf č. 3: Podiel alokovaných prostriedkov podľa zamerania výziev PO6

Graf č. 4: Alokované, žiadané a schválené fin. prostriedky realizovaných výziev (v mil. EUR)

Zoznam obrázkov

Obrázok č. 1: PO6 Špecifické ciele